keramiske noter 49/2019
25. årgang

Keramikkens Venner

Udstillinger hvor og hvornår – Danmark
ved Gunnar Jakobsen

Udstillingsoversigten er udarbejdet på grundlag af afsøgninger på Internettet. Udstillingsoversigten indeholder et udvalg af udstillinger med keramik, gruppeudstillinger, hvor keramik indgår, og enkelte udstillinger af andre former for kunsthåndværk. Oversigten publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger/ændringer.

København
Designmuseum Danmark, Bredgade 68, 1260 København K. Website: https://designmuseum.dk.

Ny Carlsberg Glyptotek, Dantes Plads 7, 1556 København V. Website: www.glyptoteket.dk.

Davids Samling, Kronprinsessegade 30, 1306 København K. Website: https://www.davidmus.dk. *Rundvisninger: Billetter kan ikke reserveres, men udleveres gratis i museumsbutikken på dagen for rundvisningen. Højst 15 deltagere per omvisning.*

Kastrupgårdsamlingen, Kastrupvej 399, 2770 Kastrup. Website: www.kastrupgaardsamlingen.dk.

Officinet, Bredgade 66, 1260 København K. Website: www.danskekunsthaandvaerkere.dk.

Ann Linnemann Studie Galleri, Kronprinsessegade 51, 1306 København K. Tlf 33 93 35 03. Website: http://annlinnemann.blogspot.com.

A. Petersen - Collection & Craft, Kløvermarksvej 70, 2300 København S. Website: http://apetersen.dk.

→23.02.19 *Terra Incognita*. Morten Løbner Espersen. Avlskarl Gallery, Bredgade 28, 1260 K. Website: www.avlskarl.com. *Morten Løbner Espersen viste hele fire nye typer af keramiske værker udført specielt til udstillingen Terra Incognita på Avlskarl - den keramiske kunstners første soloudstilling i Danmark i fem år.*

På udstillingen indtog Morten Løbner Espersen nye, ukendte områder, drevet af en grundlæggende nysgerrighed og et ønske om at udfordre sig selv og sit materiale, for, som han siger, at "forstå de hvide felter på kortet."

På fire store nye relieffer med titlen Here Be Dragons (hvert ca. 130 x 130 cm) har den vandrette brænding ikke levnet udsmeltningen nogen udveje, hvilket har ført til et endnu rigere og mere komplekst glasurmaleri end i kunstnerens sædvanligvis tredimensionale værker. Resultatet er et landskab fuldt af dybe nuancer.

Serien på seks Moon Jars låner sit navn fra en traditionel koreansk krukkeform, men Espersens 45 cm høje 'måner' er både mere kuglerunde og farve- og formmæssigt intense end forbilledet. Her har tyngdekraften fået lov at være aktiv medspiller og gjort glasurspillet nærmest ustyrligt. Både Moon Jars og den store serie af mindre Glaze Pearls (25 stk., ca. 17 x 17 cm Ø) er glaseret spontant og mere eller mindre i blinde, for at skabe en friskhed og give plads til galskaben, hvorefter de bedste farvekombinationer er valgt ud. Formen er perfekt som en perles.

Som kronen på værket stod udstillingens to største krukker - begge med titlen Magma - skabt på Tommerup Keramiske Værksted - og ca. 110 cm høje og 90 cm i diameter. Sublimt enkle i formen og med en kompleks glaseret overflade udgør de en slags sammenfatning på mange års arbejde og erfaring.

→30.03.19 *Lykke med Kant & Humor*. Sten Lykke Madsen. Ann Linnemann Studie Galleri.
Sten Lykke Madsen er kendt for sine fabelagtige, humoristiske figurer, der på underfundig vis fører beskueren ind i en anderledes verden af hybrid mellem dyr og menneske.

Modellerede finurlige figurer, favoritter i brændefyret stentøj og porcelæn. Fantasi og humor skaber former og tegninger, der leder til nye oplevelser.

→31.03.19 *Totem*. Cathrine Raben Davidsen. Royal Copenhagen, Amagertorv 6, 1160 København K. katalog. Wbsite: https://www.royalcopenhagen.com.
"Totem" er resultatet af to års kunstnerisk samarbejde mellem Royal Copenhagen og Cathrine Raben Davidsen. Udstillingen præsenterer en række helt nye værker i form af keramik, tegning og maleri samt en animationsfilm. Totem iscenesættes i en totalinstallation, der tematisk kredser om emner som animistisk spiritualitet og totemisme.

Spørgsmål omkring menneskets forhold til naturen og den åndelige verden danner udgangspunkt og inspiration for Raben Davidsens aktuelle arbejde. En tilbagevendende

grundtanke er idéen om transformation som et menneskeligt grundvilkår. Raben Davidsen opfatter transformation som en kontinuerlig proces, der konstant forbinder os til vores omkringliggende miljø, hvad end den rummer mennesker, natur eller objekter. Denne opfattelse har kulturhistoriske rødder i de såkaldte animistiske religioner. Animisme er troen på, at alt i naturen og omkring os, både det organiske og det uorganiske, har en sjæl. Mennesket kan således kommunikere med den besjælede natur og dyrke den. Blandt de animistisk troende er et totem et tilbedelsesobjekt, der har til formål at samle og styrke gruppens identitet og samhørighed. Et totem kan være et træ eller et dyr lige så vel som en flod eller et bjerg.

Gennem en intuitiv sammensætning af vidtrækkende historiske vidensområder - fra rituelle praksisser og animistiske trosretninger til naturvidenskabelig forskning, antropologi og filosofi undersøger Raben Davidsen de holistiske traditioner, der gennem årtusinder har handlet om forbindelserne mellem naturen og kulturen, mennesket og omverdenen, det fysiske og det metafysiske, det materielle og det åndelige. Med Totem undersøger Raben Davidsen således, hvordan disse relationer kan betragtes og værdi-sættes på ny i vor tids moderne samfund.

→19.05.19 *Maria Rubinke - Legacy.* katalog. Kastrupgårdsamlingen, Kastrupvej 399, 2770 Kastrup. Website: http://www.kastrupgaardsamlingen.dk.
Maria Rubinke (f. 1985) er uddannet fra Kunstakademiets Glas- og Keramikskole på Bornholm i 2008. Allerede i studietiden blev hun fascineret af porcelænet og det har siden da været hendes foretrukne materiale. Til denne udstilling har hun også kastet sig over bronze og marmor og dermed udvidet sit univers. I porcelænet, såvel som i bronzen, udfordrer Rubinke mulighederne med materialet. Her finder man store porcelænskrokodiller, mandsbrede bronzeskrubtudser og et 4 meter højt og 1 ton tungt bronze-relief, hvor krager og skarabæer kigger på os fra knortede bronzegrene.

Bronze og porcelæn i Lysternes Have. *Som direkte inspirationskilde til udstillingen har Rubinke fordybet sig i et af kunsthistoriens mest kendte værker: Nemlig Hieronymus Boschs maleri: Lysternes Have fra 1490-1510, hvor Himlen, Jorden og Helvedet er afbilledet med fantasifulde dyr og nøgne, skøre kroppe i et drømmelandskab. Rubinke har ladet sig inspirere af værket og følt et slægtskab med det, som kommer til udtryk i udstillingen. Hun beskæftiger sig således med kulturarven og forsøger at stille spørgsmål ved, hvad vi som mennesker efterlader os og giver videre til andre. Det er her udspringet til titlen, Legacy, skal findes.*

På udstillingen på Kastrupgårdsamlingen har Maria Rubinke installere hele landskaber i museets særudstillingsrum - endda med et fuldt funktionelt springvand. Museets særudstillingsfløj er således omdannet til et eventyrligt og fantasifuldt landskab, hvor stemningen fra Alice i Eventyrland møder Rubinkes surrealisme.

→23.06.19 *Salto · Stentøjsmesteren*. Øregaard Museum, Ørehøj Allé 2, 2900 Hellerup. Website: http://oregaard.dk.
Oplev Axel Saltos ikoniske værker på Øregaard Museums store udstilling og få indblik i, hvordan keramikken knytter sig til hans billedverden på papir. Udstillingen præsenterer både hovedværker og mindre kendt materiale fra museer og private ejere i ind- og udland. Udstillingen er således hermed væsentligt udbygget i forhold til udstillingen på Clay Keramikmuseum Danmark.

Udstillingen fokuserer på Axel Saltos keramik og inddrager skitser og andet materiale, der er relevant for at forstå hans formsprog og motiver. Udstillingen er kurateret af Øregaard Museum og organiseret i samarbejde med Clay Keramikmuseum Danmark.

→14.07.19 *Colour Days*. A. Petersen - Collection & Craft.
Colour Days er en udstilling om farver i design, kunsthåndværk og arkitektur med seks udstillere: Keramiker Morten Løbner Espersen, tøjdesigner Mads Nørgaard, farve- og tekstildesigner Margrethe Odgaard, tegnestuen Vandkunsten, tekstildesigner og stoftrykker Anne Fabricius Møller og kunstner og designer Eske Rex.

Med overvejelser, konkrete produkter og objekter fra alle disse seks perspektiver, giver udstillingen indsigt i designprocesser og inspiration til oplevelsen af farver.

→01.12.19. *Bauhaus - It's all design.* Designmuseum Danmark. *Designmuseum Danmark deltager i den internationale fejring af 100-året for Bauhaus med en stor forskningsbaseret udstilling 'Bauhaus – it's all design' udviklet af Vitra Designmuseum og Bundeshalle Bonn. Udstillingen behandler for første gang alle aspekter af skolens aktiviteter og betydninger og beskriver, hvordan vor tids design og designere viderefører Bauhaus-arven. Udstillingen viser, hvorfor design som forandringsmetode udviklet på Bauhaus stadig kan skabe den bedst mulige verden.*

Målet med design er at skabe radikal forbedring af menneskers liv, og det kan det stadig. På Designmuseum Danmark formidles designs potentiale, før, nu og i fremtiden. Tidens store modeord er disruption. Alle studerer, hvad der vil og kan skabe total forandring i dag. Design blev i det 20. århundrede et nyt fænomen, som skabte disruption.

04.04.19-04.05.19 *At se igennem.* Malene Müllertz. Ann Linnemann Studie Galleri.
Gennembrudte cylindriske former, kander og andre værker modelleret i stentøj med enkel dekoration. Formerne tilføres opfindsomt nye elementer, hvor nogle giver lyd og andre viser sig i flere planer. Netkonstruktioner, bladranker, Jugend-net og fragmentering er kodeordene til nogle af de nyeste keramiske værker af Malene Müllertz.

18.04.19-05.05.19 *Biennalen for Kunsthåndværk & Design 2019*. Katalog. Nordatlantens Brygge, Strandgade 91, 1401 København. Website: http://www.biennalen.dk.
Biennalen er en del af *Danish Design Festival.* Website: https://ddfestival.dk.

09.05.19-08.06.19 *Fortællinger.* Peder Rasmussen. Ann Linnemann Studie Galleri.
Peder Rasmussen er debattør og til tider provokatør, - men først og fremmest en, der kan sit håndværk og spiller med fra alverdens humoristiske vinkler, med en skarp tunge, et klart blik og øje for at genopdage historiske temaer, som han gentænker og involverer i sine værker.

13.06.19-24.08.19 *Alle tiders ... krukker.* Lotte Westphael - grafiske variationer i indfarvet porcelæn | Gunilla Maria Åkesson - cylindere med effektfuld glasurer | Samuel Johnson - drejede krukker fra brændefyret ovn. Ann Linnemann Studie Galleri. *Tre kunstnere er i dialog om 'Alle Tiders' krukker, der er skabt ud fra forskellig personlig vinkel, uddannelse, land og livsvilkår. Hver har sine bud på nytænkning af den traditionelle krukkes form, udtryk og stoflighed.*

02.08.19-18.08.19 *Emma Nilsson & Signe Fensholt.* Officinet. *Begge keramikere arbejder med at overlade en del af formgivningen til den kraft, der findes i materialerne. De sætter en ramme for at noget bliver til. Porcelænet, som i mødet med ilden, transformeres og vidner om en voldsom forening af modsatrettede kræfter. Og glasuren som bliver til som form i brændingen. Fokus er hos begge på de fysiske processer i materialerne, og på hvordan deres bevægelser og transformation kan vække genkendelse.*

Vi er som bekendt blandt de sidste, der afslutter vores uddannelse med en dansk keramisk kandidatgrad. Vi har begge en baggrund i keramisk kunsthåndværk og ønsker med udstillingen at markere den kraft og rigdom, der er i keramiske materialer, den rå dynamik de besidder og den poesi, der kan opstå, når man som en koreograf instruerer deres bevægelser.

08.08.19-10.08.19 *Kunsthåndværkermarked.* Frue Plads, Købehavn. Website: https://dkod.dk/fruepladsmarked.
Medlemmer af Danske Kunsthåndværkere & Designere udstiller på Frue Plads.

Medio 08.19-31.1019. *Hans Vangsø og Shozo Michikawa*. Petersen - Collection & Craft.

Øvrige Danmark

Allerød
11.05.19-12.05.19 kl 11.00-16.00 *Keramik i haven*. Frederik d. 7' vej 14, 3450 Allerød.
Jane Bailey, Anette Christiansen, Ulla Foxby, Mette Harning, Åse Oskarsson, Tine Rigels, Inger Tribler og Lise Øvlisen udstiller i den blomstrende rhododendronhave, hvor udstillerne byder på kaffe og kage. [Parkering ved indkørslen til Frederik d. 7' vej].

Asnæs
06.04.19-06.05.19 *Skriften på væggen*. Karen Gabel & Lars Abrahamsen/Charlotte Krogh & Birgit Krogh. Huset i Asnæs, Storegade 31, 4550 Asnæs. Website: https://www.husetiasnaes.dk.

Billund
30.03.19-12.05.19 *Et strejf af Norden.* Kirsten Holm unika keramik og Svend Aage Madsen Billedkunst. Galleri Sam, Grenevej 23, 7190 Billund. Website: www.galleri-sam.dk.

Birkerød
21.06.19-30.06.19 *Ler med dialog.* Birkerød Kunstforening, Birkerød Gl. Præstegård, Stationsvej 32, 3460 Birkerød. Website: http://birkeroed-kunstforening.dk.
7 medlemmer af Nordsjællandske Keramikere (Bjarne Leth Nielsen, Birte Mathisen, Anne Rosengaard Jørgensen, Inger Tribler, Nana Andersen, Ann-Mari Rasmussen og Arne Sørensen) udstiller figurative og abstrakte værker i dialog. Gennem former og overflader er der blevet arbejdet med sammenhæng, diversitet og dialog. Derved er der blevet skabt spændende fortællinger i mange variationer. Da undersøgelsen af materialer og teknik har spillet en stor rolle i udarbejdelsen af udstillingen, kan man følge processen fra skitse til de færdige værker, i form af udstillede lerskitser.

Bogense
Galleri 55, Adelgade 55, 5400 Bogense. Tlf 64 81 33 55.

Farum
11.05.19-15.06.19 Udstilling med bl.a. Helene Søs Schjødts. Ganggalleriet, Farum Kulturhus, Stavnsholtvej 3, 3520 Farum. Website: www.furesoe-kunstforening.dk.

Frederikssund
19.06.19-30.09.19 *Dialogudstilling med billedhugger Jørgen Haugen Sørensen*. J.F. Willumsens Museum, Jenriksvej 4, 3600 Frederikssund. Website: www.jfwillumsensmuseum.dk.
En af Danmarks helt store, nulevende billedhuggere, Jørgen Haugen Sørensen (1934), inviteres i udstillingen til at gå i dialog med Willumsens monumentalværk Det Store Relief samt et udvalg af kunstnerens malerier, tegninger og raderinger. De almenmenneskelige betingelser - livet og døden, kærligheden og lidelsen er det bærende omdrejningspunkt i udstillingens værker. Haugen Sørensen vil producere nye skulpturer og relieffer til udstillingen, men også allerede eksisterende værker inddrages.

Frøstrup
Kirsten Kjærs Museum, Langvadvej 64, 7741 Frøstrup. Website: http://www.kkmuseum.dk.
Se website for udstillinger.

Gudhjem
Gudhjem Museum, Stationsvej 1, 3760 Gudhjem. Website: http://gudhjembyogmindeforening.dk. Se website for udstillinger.

Haderslev
Ehlers Samlingen, Slotsgade 20, 6100 Haderslev. Website: https://historiehaderslev.dk/ehlers-samlingen.

Ehlers Samlingen er opkaldt efter Louis Ehlers, der blev født i København i 1916. Louis Ehlers, som var udlært håndværksmaler og havde gået på Kunstakademiet, udviklede hurtigt en altopslugende interesse for lertøj. Denne interesse delte han med sin hustru, Margrete, og sammen rejste de landet rundt for at indsamle og studere historiske genstande.

Deres arbejde og studier af dansk pottemageri gennem historien mundede i 1967 ud i Louis Ehlers' omfattende værk "Dansk Lertøj". Parret fortsatte deres arbejde med og indsamling af lertøj indtil Margrete døde i 1979. Herefter blev den imponerende samling overdraget til Haderslev Kommune, der i 1983 gjorde den tilgængelig for offentligheden.

Museets udstillinger beskæftiger sig primært med dansk lertøj som tidsmæssigt strækker sig fra middelalderen og frem til midten af 1900-tallet. Udstillingerne er opdelt i landsdele, så de besøgende får et klart indtryk af, hvordan pottemageriet har udviklet sig forskelligt i de forskellige egne af Danmark.

Hasle
Grønbechs Gård, Grønbechs Gård 4, 3790 Hasle. Website: http://www.groenbechsgaard.dk. Se website for udstillinger.

Herlev
Efteråret 2019. *Saxbo*. Saxbo vender hjem til Hjortespring. Gammelgaard, Gl. Klausdalsbrovej 436, 2730 Herlev. Website: https://www.gammelgaard.dk.

Hobro
→26.04.19 *Ting & Sager - skulpturel samtidskunst*. Kunstetagerne, Friheden 16, 9500 Hobro. Website: http://kunstetagerne.dk.
Hvordan står det til med skulpturen i samtidskunsten - lige her og nu? Det belyser udstillingen Ting & Sager, som giver fem aktuelle bud på rumlig kunst. De fem kunstnere repræsenterer vidt forskellige indgange til samtidsskulptur. Fra Søren Behncke og Rose Ekens skulpturer af hverdags-genstande over Hartmut Stockters redskaber til natur-undersøgelser til Maiken Bent og Jens Chr. Jensens abstrakte skulpturobjekter.

Kunstnerne repræsenterer den stadige udvidelse af skulpturbegrebet, hvor både naturlighed og -fremmedgørelse er helt centrale begreber, og hvor pap, ler, genbrugsmaterialer og præfabrikerede produkter, som vi kender fra hverdagen, har erstattet klassiske materialer som sten, træ og bronze.

Holbæk
Holbæk Museum, Klosterstræde 18, 4300 Holbæk. Website: www.vestmuseum.dk.
Knabstrup Lervarefabrik var i mange år en af de største arbejdspladser i Holbæk kommune. På Holbæk Museum findes landets største samling af Knabstrup-keramik.

Udstillingen præsenterer genstande fra teglværkets tid, men hovedvægten er lagt på genstande og fotos fra keramikfabrikkens tid. Her kan man se urtepotter, dejfade, lysestager, lampefødder og hele stel som f.eks. det kendte Bellman-stel og thestellene Tove og Birthe.

Hovedformålet med udstillingen er først og fremmest at vise et repræsentativt udvalg fra museets store samling på over 1500 ting fra Knabstrup. Derudover er der i museet en lille udstilling om Holbæk Lervarefabrik.

Holstebro
Holstebro Museum, Museumsvej 2A, 7500 Holstebro. Website: http://www.holstebrokunstmuseum.dk.

Horsens
→?? *Danico keramik 1919-1929*. Forhallen, Horsens Museum, Sundvej 1A, 8700 Horsens. Website: www.horsens museum.dk.
Keramikfabrikken DANICO blev grundlagt i 1919 af pottemageren Niels Peder Nielsen og købmand Carl Corfitzen. DANICO-navnet er en sammensætning af bogstaverne "DA" for Danmark, "NI" for Nielsen og "CO" for Corfitzen.

Fabrikken producerede alt fra urtepotter, lågkrukker, skåle, vaser og opsatser til lampefødder og paraplystativer. Fabrikken eksisterede kun i 10 år, men på trods af den korte levetid blev DANICO et kendt og populært mærke.

DANICO-keramik er typisk kendetegnet ved hvide, klare, lysebrune, blå eller røde farvetoner i underglasuren. Dekorationerne er ornamenteringer i form af blade, frugter og blomster i klassisk Skønvirkestil. I bunden bærer lervarerne et nummer, en eventuel modelstørrelse og DANICO-navnet, der oftest er indsat i en oval cirkel. Nogle af de mere sjældne keramikgenstande har grøn, gul og lyserød glasur, herunder f.eks. Roseserien og Uran-serien.

Kalundborg
→02.06.19 *Musselmalet - historien om et stel.* Kalundborg Museum, Adelgade 23, 4400 Kalundborg. Website: https://www.vestmuseum.dk.
Udstillingen fortæller historien bag mønsteret og viser et stort og varieret udbud af fortolkninger af det musselmalede.

Det danske kongehus var meget begejstret for det hvide porcelæn med det blå mønster, og i 1775 kunne enkedronning Juliane Marie stå i spidsen for den første danske porcelænsfabrik. Det musselmalede var fabrikkens første stel, og allerede fra starten var det tanken, at det skulle være flagskibet og økonomiske sikring. Stellet fik stelmønster nr. 1. Og det har det stadig. Ca. 100 år efter blev stel nr. 1 forøget med halv- og helblonde variationerne under kunstnerisk leder Arnold Krogh.

På udstillingen er der, foruden originale musselmalede dele fra stel nr. 1, en masse smukke kopier fra andre porcelæns- og fajancefabrikker i Danmark og Europa. Det musselmalede porcelæn er nemlig så populært, at mange andre har lanceret stel med dette mønster.

Kerteminde
07.06.19-22.09.19 *Den tabte tid · Kulturvandringer*. Bogudgivelse. Johannes Larsen Museet, Møllebakken 14, 5300 Kerteminde. Website: www.johanneslarsen museet.dk.
Billedkunstneren Peter Brandes har igennem årtier opbygget en monumental position i den danske kunstverden. Ambitiøst

og legesygt har han arbejdet i allehånde teknikker fra maleri, tegning, grafik, fotografi, glasmosaik, keramik og skulptur og i alle formater fra de talrige omfattende bogillustrationsarbejder til store kirkeudsmykninger eller fem meter høje keramik-skulpturer.

Han er fascinerende viljestærk og insisterende autodidakt, altid kredsende om at raffinere udtrykket og forenkle budskabet i de ofte lange serier af motiver over et givet tema.

Vinteren 2019 fyldte Peter Brandes 75 år, og vi glæder os til at fejre ham her på museet med denne biografiske udstilling.

Udstillingen bliver til i et samarbejde med Museet for Religiøs Kunst i Lemvig og Johannes Larsen Museet og dermed delt i to tematikker. På Johannes Larsen Museet fokuserer vi på de store myter, som Brandes har arbejdet indgående med. Det sker i dialog med kunstnerens egen omfattende samling af antikke kunstværker.

Kolding
Galleri Pagter, Adelgade 3, 6000 Kolding. Website: www.galleripagter.dk.

→30.03.19 Keramiker Christian Bruun viser nye store frostsikre unika-krukker og grafiker Ellen Susanne Baldus viser store værker i primært træsnit. Galleri Pagter.

→10.06.19 *Kay Bojesen - Humøret i dansk design.* Bogudgivelse. Trapholt, Æblehaven 23, 6000 Kolding. Website: www.trapholt.dk.

03.05.19-15.06.19 Keramiker Asger Kristensen store kar i stentøj og grafiker Hanne Ida Helstrup grafiske værker på plexiglas. Galleri Pagter.

Lyngby
Damhuset, Lyngby Hovedgade 1c, 2800 Kgs. Lyngby. Website: www.damhuset.dk.

Sophienholm, Nybrovej 401, 2800 Kgs. Lyngby. Website: http://sophienholm.dk.

→28.04.19 *Grete Jensen - Den ukendte keramiker*. Katalog. Sophienholm.
Grete Hansen (1906-1935) var datter af maleren Peter Hansen. Blev senere til Jensen gennem sit giftermål med Johannes V. Jensens søn. Hun blev uddannet fra Kunstindustrimuseets keramiske skole, og var ophavskvinde til samt kunstnerisk leder af det firma, der fra 1928 gik under navnet Hans og Grete Keramik, idet hun sluttede sig sammen med sin fætter Hans Syberg i etableringen af firmaet. Grete stod dels for keramikkens dekorationer med sin lette og legende streg med blomster, fugle, dyr og menneskefigurer, men også for keramikkens formgivning. En æstetisk helhed som blev overtaget af firmaet Syberg Keramik efter Gretes alt for tidlige død. I farveholdning og lethed ses et slægtskab med de kvindelige kunstnere i hendes familie, bl.a. Anna Syberg. Tilrettelagt i samarbejde med Johs. Larsen Museet, Kerteminde, hvor udstillingen tidligere har været vist.

06.07-19-08.09.19 *100 års dansk keramik*. Sophienholm.
Udstillingen, som dokumenterer keramikkens historie, vitalitet og diversitet fra Thorvald Bindesbøll og frem, er baseret på nogle store privatsamlinger, samt museumslån.

Værkstedskeramikken har i 1900-tallet udviklet sig til et fagområde, der bevæger sig mellem kunstnerkeramik og brugskunst med udgangspunkt i pottemageriet.

Begrebsliggørelsen af sammenhængen mellem kunst og keramik var i slutningen af 1990'erne i rivende udvikling. Danske grupperinger influeres i stigende grad af internationale kontaktflader, og man har inden for de sidste 20-30 år set at selve materialiteten er blevet et omdrejningspunkt. Eksempelvis i Bente Skjøttgaards og Morten Løbner Espersens glasurekspserimenter og i Karen Bennickes og Steen Ibsens komplekse skulpturer.

Middelfart
Clay Keramikmuseum Danmark, Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart. Tlf 64 41 47 98. Website: http://claymuseum.dk. [Den permanente samling af dansk værkstedskeramik er *midlertidig* nedtaget].

→31.03.19 *Atrium · Den levende krukke*. Clay Keramikmuseum Danmark. *15 danske samtidskeramikere undersøger, udfordrer og genfortolker plantekrukken.*

→28.04.19 *Jais Nielsen - Epos i ler*. Bogudgivelse. Clay Keramikmuseum Danmark.
Jais Nielsen opnåede med sin unikke formsans og stærke fornemmelse for lerets udtryksmuligheder allerede i sin samtid international anerkendelse for sine keramiske værker. Han modtog Grand Prix på Verdensudstillingen i Paris i 1925 for skulpturen Pottemageren, og hans værker blev indkøbt af museer i både ind- og udland. Jais Nielsen regnes for én af vore fremmeste kunstnerkeramikere, og udstillingen belyser hele hans keramiske livsværk. Fra de første forsøg i lertøj i 1915, frem til de sidste, store værker og udsmykningsopgaver, skabt på Den kongelige Porcelainsfabrik kort før hans død i 1961. Herigennem introduceres hele hans motivverden med inspiration fra de kristne og antikke fortællinger, variationen i udtrykket fra lertøj til stentøj samt inspirationen fra Antikken og det gamle Persien. Også de karakteristiske smykker i porcelæn med sølvmontering, udført i samarbejde med kgl. Hofjuveler A. Dragsted, som i dag regnes blandt det ypperste inden for Art Deco smykker, præsenteres.

→26.05.19 *Nyerhvervelser*. Clay Keramikmuseum Danmark.

12.04.19-22.12.19 *Pottemageri*. Clay Keramikmuseum Danmark.
Clay præsenterer udstillingen Pottemageri, der hylder dette fascinerende håndværk med en kavalkade af sprudlende arbejder. Den store diversitet i udtryk og teknikker, som er repræsenteret i skaren af Dansk Pottemagerforenings medlemmer, demonstreres i en installation af henved 100 kopper og tallerkener. Disse helt fundamentale redskaber til et måltid fortolkes af 48 pottemagere i hver deres foretrukne

teknik og æstetik. 15 pottemagere er desuden valgt ud til at vise deres formidable kunnen i større arbejder.

11.05.19-03.11.19 *Ceramic Momentum.* Clay Keramikmuseum Danmark. Se museets website for yderligere information om arrangementer i forbindelse med udstillingen.

Hvad sker der på den internationale keramikscene lige nu? Det sætter Clay fokus på med udstillingen "Ceramic Momentum", der præsenterer international keramik i topklasse. 23 keramikere fra USA, Japan, Norge, Sverige og Danmark udfordrer materialet og hinanden med værker i stor skala.

Udstillingens spektakulære scenografi er inspireret af den udveksling og iscenesættelse af billeder og objekter, der foregår på Instagram.

01.06.19-29.09.19 *Yndlingsværker · Keramikkens Venners 25 års jubilæumsudstilling*. Clay Keramik Museum Danmark. *18 medlemmer af Keramikkens Venner udstiller ca. 50 stykker af deres yndlingskeramik fra det 20. århundrede i anledning af det tilstundende jubilæum.*

Nexø
Køppe Contemporary Objects, Nordvangen 2, 3730 Nexø. Website: www.contemporary-objects.com. Tlf 40 92 23 95.

Nivå
→16.06.19 *William Morris*. Al magt til skønheden! Bogudgivelse. Nivaagaards Malerisamling, Gammel Strandvej 2, 2990 Nivå. Website: www.nivaagaard.dk. *William Morris (1834-1896) revolutionerede britisk design, og mange danskere kender hans naturinspirerede, mønstrede tekstiler og farverige tapeter, der stadig er populære verden over. Færre ved, at alt hvad William Morris gjorde, var båret af en revolutionær gnist, og at Morris var en af Englands første socialister. Kunstneren higede efter at gøre verden og tilværelsen bedre med sit design - ved at give al magt til skønheden! Udstillingen viser Morris' smukke og sanselige univers af tapeter, tekstiler, møbler, glasmosaikker, tekster, bøger mm. I tilgift optræder værker af hans nærmeste samarbejdspartnere Edward Burne-Jones, Dante Gabriel Rossetti og Philip Webb.*

21.09.19-26.01.20 *Ring og Brendekilde*. Kunstner-brødre. Bogudgivelse. Nivaagaards Malerisamling. Se Randers Kunstmuseum for yderligere information.

Næstved
DesignMuseum Næstved, Boderne, Sct. Peders Kirkeplads 8, 4700 Næstved. Website: www.naestved-museum.dk.

Odense
12.04.19-08.09.19 *Ring og Brendekilde*. Kunstnerbrødre. Bogudgivelse. Brandts, Brandts Torv 1. 5000 Odense C. Website: https://brandts.dk. Se Randers Kunstmuseum for yderligere information.

Randers
→31.03.19 *Ring og Brendekilde.* Kunstnerbrødre. Bogudgivelse. Randers Kunstmuseum, Stemannsgade 2, 8900 Randers. Website: www.randerskunstmuseum.dk. *Randers Kunstmuseum forbereder i samarbejde med Brandts og Nivaagaards Malerisamling en større forskningsbaseret udstilling, fagfællebedømt publikation samt omfangsrig formidlingsportefølje om de to danske kunstnere H.A. Brendekilde (1857-1942) og L.A. Ring (1854-1933). Udstillingen byder på et fyldigt udvalg af Ring og Brendekildes bedste malerier samt værker i keramik og glas.*

Ringsted
16.06.19-17.11.19 *Silkevejen.* Ringsted Museum og Arkiv, Køgevej 41, 4100 Ringsted, Website: https://www.vestmuseum.dk.
Få historien om hvordan silke og porcelæn bliver eftertragtede luksus varer i Danmark. Udstillingen fortæller om den svære og hemmelighedsfulde kunst i at avle silke, samt hvordan kineserne i århundrede bevarende kunsten i silke-vævning en hemmelighed for europæerne. Udstillingen fremviser også porcelænsgenstande og fortæller om den handel, som foregik i 1700-tallet og frem til midten af 1800-tallet gennem 'Asiatisk Kompagni'. Udstillingen handler om denne periodes spændende luksusvarer og vaner, hvor kulturudvekslingen mellem Europa og Kina førte til nye stilarter og udbredelsen af luksuriøse materialer i bredere samfundslag.

Roskilde
Roskilde Museum, Sankt Ols Stræde 3, 4000 Roskilde. Website: www.roskildemuseum.dk. *Roskilde Museum råder over en stor samling af Aluminia fajance, som for 15 år siden blev skænket af en borger, der igennem et langt liv havde samlet flere tusinde genstande. På 1. sal har museets Aluminia-samling fået nye, smukke rammer, og udstillingen afspejler hele udviklingen fra fabrikken åbner i 1863 til 1969, hvor den sidste Aluminia-tallerken forlader fabrikken.*

Rø
Bornholms Kunstmuseum, Otto Bruuns Plads 1, Rø, 3760 Gudhjem. Website: www.bornholms-kunstmuseum.dk.

09.06.19-15.09.19 *Maria Rubinke - Legacy*. katalog. Bornholms Kunstmuseum. Se nærmere om udstillingen under Kastrupgårdsamlingen.

22.06.19-18.08.19 *Afgangsudstilling fra glas- og keramiklinjen på Det Kongelige Danske Kunstakademi Bornholm*. Bornholms Kunstmuseum.

Rønne
Hjorths Fabrik · Bornholms Keramikmuseum, Krystalgade 5, 3700 Rønne. Website: www.bornholmsmuseum.dk.

Silkeborg
Museum Jorn, Gudenåvej 7-9. 8600 Silkeborg. Website: http://www.museumjorn.dk.

04.07.14→til nedbrudt af vind og vejr. *Ingen kan træde ud i den samme flod to gange - 99 lerkar til Heraklit.* Skulpturparken, Kunstcentret Silkeborg Bad, Gjessøvej 40, 8600 Silkeborg. Website: www.silkeborgbad.dk.
Keramiker Lise Seier Petersen (f. 1952) arbejder i dette værk med og mod naturens materialer og kræfter. Leret til de 99 lerkar er brændt ved forskellige temperaturer, så der er opstået forskellige farvevirkninger. Samtidigt eksponeres det opstillede værk for vind og vejr i Kunstcentrets skulpturpark og vil gradvis ændres, til den er helt nedbrudt. Den græske filosof Heraklit er fadder til tesen om, at alting er i forandring.

Skælskør
Guldagergaard · International Ceramic Research Center, Heilmannsvej 31A, 4230 Skælskør. Website: http://ceramic.dk.

10.07.19 kl 10-18 *5. Keramikfestival*. Havnen Skælskør, 4230 Skælskør. Website: http://keramikfestival.dk.

Thisted
29.11.19-12.01.20 *Dansk keramik i 100 år*. Det Ny Kastet, Det Gamle Rådhus, Store Torv, 7700 Thisted. Website: http://detnykastet.dk. Se nærmere om udstillingen under Sophienholm, Lyngby.

Tistrup
06.04.19-19.05.19 *Mellem/Rum mellem Keramik/Maleri*. Janus - Vestjyllands Kunstmuseum, Lærkevej 25, 6862 Tistrup. Website: www.janusbygningen.dk.

Toreby
→28.04.19 *Niels Skovgaard - Maler · Billedhugger · Keramiker · Illustrator*. Bogudgivelse. Fuglsang Kunstmuseum, Nystedvej 71, 4891 Toreby Lolland. Website: www.fuglsang kunstmuseum.dk.
Kunstneren Niels Skovgaard (1858-1938) var en nysgerrig og alsidig herre med en særlig dekorativ formsans. Han var også søn af den berømte guldalder maler P.C. Skovgaard, som han i de unge kunstnerår var tydeligt inspireret af.

Udover maleriet udforskede han skulptur, keramik og illustrationer og skildrede historier, hvad enten det var på lærred, papir, ler eller sten. Flere markante værker giver ham som billedhugger en vigtig plads i den danske kunsthistorie, og hans vignet på ryggen af højskolesangbogen har de fleste af os stiftet bekendtskab med.

Fuglsang Kunstmuseum viser over 150 værker i mange materialer og demonstrerer, at multitalentet er værd at lære at kende.

Vejen
Vejen Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen. Website: www.vejenkunstmuseum.dk.

Vejle
→10.03.19 *Maskinrummet: Ceramic Commons*. Vejle Kunstmuseum, Flegborg 16, 7100 Vejle. Website: http://www.vejlemuseerne.dk/museum/vejle-kunstmuseum.
Hvad sker der med et kunsthåndværk, når det deles digitalt? Og hvad sker der med digitale filer, når de bliver printet i ler? Udstillingen Ceramic Commons viser, hvordan teknologien viser nye veje for udveksling af kunst verden over via fildeling og 3D print.

Traditionelt har keramik eksisteret som fysisk produkt, men nu kan det transporteres digitalt, samles i en mappe, downloades og udstilles overalt i verden, hvor der er en lerprinter. Ceramic Commons er en udstilling med 3D-printede keramiske værker. 10 kunstnere og designere, fra forskellige dele af verden, har bidraget med værker til udstillingen, der er printet og færdiggjort på K.H. Würtz værksted i Hatting.

Udstillingen, der er skabt af Anna Andersen og Megumi Naitoh fra Boston og tager afsæt i en diskussion om mulighederne for at dele kunsthåndværk digitalt i dag.

Udstillingen, der kan flyttes rundt i verden ved et enkelt tryk på en museknap, er indtil videre blevet vist - eller er planlagt til visning - fem steder i verden: Boston, Wolverhampton, Skælskør (Guldagergaard, The Appel House Gallery, July 2019), Horsens og Vejle.

Viborg
Skovgaard Museet, Domkirkestræde 2-4, 8800 Viborg. Website: http://www.skovgaardmuseet.dk.

Værløse
→03.04.19 *Keramiske konstruktioner*. Skovhuset ved Søndersø, Ballerupvej 60, 3500 Værløse. Website: www.skovhus-kunst.dk. *21 keramikere fra sammenslutningen Nordsjællandske Keramikere udstiller nye eksperimenterende værker.*

Aalborg
→05.05.19 *SOLO: Rita Kerrn-Larsen*. Bogudgivelse. Kunsten, Kong Christians Alle 50, 9000 Aalborg. Website: www.kunsten.dk.
Udstillingen kaster ikke bare et blik på Rita Kernn-Larsens surrealistiske storhedstid i 1930'erne, men også den senere del af kunstnerskabet, som er blevet mindre belyst gennem årene. I udstillingen vil man således kunne følge Kernn-Larsens virke gennem alle årene; fra 1930'ernes drømmende og dragende scenarier og mystiske figurer til hendes senere års naturalistiske landskaber, finurlige collager og keramiske værker.

Udstillinger hvor og hvornår – udlandet

ved Gunnar Jakobsen

Udstillingsoversigten er udarbejdet på grundlag af afsøgninger på Internettet. Oversigten dækker ikke alle lande. Oversigten indeholder et udvalg af udstillinger med keramik, udstillinger, hvor keramik indgår, og er ikke komplet for det pågældende land. Oversigten publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger/ændringer. Inden et eventuelt besøg bør man derfor undersøge, om udstillingen nu er blevet til noget samt udstillingens åbningstider.

Skal man en tur til udlandet, så vil bl.a. følgende websites med gode links til museer eller med udstillingsoversigter kunne anbefales:

www.konstkalendern.se [Sverige]
http://www.svensktkulturarv.se [Sverige]
www.studiopottery.co.uk [Storbritannien]
www.keramikfreunde-keramos.de
www.thefrenchporcelainsociety.com

Nogle af de bedre tidsskrifter indeholder også gode omfattende udstillingsoversigter som bl.a.:

Ceramic Review - www.ceramicreview.com
Neue Keramik/New Ceramics - www.neue-keramik.de

Sverige

19.04.19-28.04.19 *Konstrundan i Nordvästra Skåne*. Website: www.konstrundan.se.
Rundan går från Båstad i norr till Landskrona i söder.

Falkenberg
→05.05.19 *Att forma det moderna*. Bauhaus 100 år. RIAN Designmuseum, Skeppareströtet 2, S-311 74 Falkenberg. Website: http://www.riandesign.se.
RIAN designmuseums utställning visar möbler, textilier, trycksaker, glas-, keramik- och metallföremål, konst och fotografier som har kopplingar till Bauhausskolans lärare och elever. Här finns arbeten av bland andra Marcel Breuer, Marianne Brandt, Ludwig Mies van der Rohe, Oscar Schlemmer, Gunta Stölzl, Wilhelm Wagenfeld, Lucia Moholy, Herbert Bayer, Otto Lindig och Karl-Herman Haupt.

Föremålen kommer i första hand från svenska privatsamlingar, med kompletterande inlån från Röhsska museet, Hasselbladstiftelsen och ett par forskningsbibliotek. Huvuddelen av det som visas är originalobjekt, men många föremål från skolans verksamhetstid är svåra att finna idag eller finns inte bevarade. I utställningen ingår därför också några nytillverkade versioner av historiska föremål.

I tillägg till de tyska föremålen visas också exempel på hur Bauhausskolans idéer om modern formgivning togs emot och fördes vidare av svenska formgivare under 1930-talet. Här finns metallföremål av Sylvia Stave, hushållsporslin och konstgods av Wilhelm Kåge och Gunnar Nylund och studiokeramik av paret Erich och Ingrid Triller.

Gustavsberg
Gustavsberg Porslinsmuseum, Nationalmuseum, Odelbergs väg 5, S-134 40 Gustavsberg. Website: http://www.nationalmuseum.se
Gustavsbergs Porslinsmuseum är tillfälligt stängt för renovering. Gustavsbergs Porslinsmuseum är en del av Nationalmuseum. Tillsammans med Värmdö kommun rustar vi upp lokalerna och välkomnar till ett ännu bättre besöksmål tidigast sommaren 2019.

25.05.19-15.09.19 *Signe Persson-Melin*. Gustavsbergs Konsthall, Odelbergs väg 9, Gustavsbergs hamn, S-134 40 Gustavsberg. Website: http://www.varmdo.se/gustavsbergskonsthall. *Tingen måste ha utstrålning - keramikern och formgivaren.*

Göteborg
Röhsska Museet, Vasagaten 37-39, S-400 15 Göteborg. Website: https://rohsska.se.

Lerverk, Postgatan 8A, Kronhusbodarna, S-411 13 Göteborg. Website: www.lerverk.se.

Sintra, Landsvägsgatan 5, Haga, S-413 04 Göteborg. Website: www.sintra.se. Se website for yderligere udstillingsinformation.

06.04.19-30.04.19 *Dirty Go Clay Band*. Sintra.
Udstilling med Mette Maya Gregersen, Louise Gaarmann og Lea Nielsen.

04.05.19-22.05.19 *Eva Zethraeus*. Sintra.

Höganäs
Höganäs Museum, Polhemsgatan 1, S-263 37 Höganäs. Website: www.hoganasmuseum.se. Se website for yderligere information.

Keramiskt Center, Gärdesgatan 4B, S-263 39 Höganäs. Website: www.keramisktcenter.se.
En permanent avdelning som handlar om den keramiska traditionen i Höganäs, om hur och varför Kullabygden fick sitt epitet Keramikbygden. Med fokus på Höganäsbolaget och Andersson & Johansson/Höganäs Keramik.

30.03.19-26.05.19 *Yngve Blixt*. Galleriet, Keramiskt Center. *"Han var bra på allt" säger kollegor om Yngve Blixt. Kanske var adelsmärket hans ständiga experimente-rande med leror, bränningar och glasyrer. Han slog sig aldrig till ro utan ville vidare och bidrog på så sätt till att föra en urgammal*

tradition framåt. Verk av honom finns i bland annat kung Gustav VI Adolfs och Nationalmuseums samlingar.

30.03.19-20.04.19 Frida Nilsson. Lilla Galleriet, Keramiskt Center. *Det tidlösa formspråket är vad Höganäskeramikern Frida Nilsson strävar efter i sina drejade bruksföremål. Mjukt och användarvänligt ska det vara och med spår av människan bakom hantverket. Frida Nilsson har arbetat med lera i drygt 15 år och har studerat keramik vid bland annat Capellagården på Öland.*

05.05.19-02.06.19 *Amalie Bille*. Lilla Galleriet, Keramiskt Center.

25.05.19-30.06.19 *Maria Cotellessa & Karin Jaxelius*. Keramisk skulptur. Höganäs Museum.

08.06.19-18.08.19 *Claes Thell*. Lilla Galleriet, Keramiskt Center.

08.06.19-22.09.19 *Hanna Järlehed Hyving*. Galleriet, Keramiskt Center.

28.07.19 kl 12.00 *Keramikauktion*. Helsingborg Auktionsverk. Höganäs Museum. Se museets website for yderligere information.

24.08.19-29.09.19 J*ill Ekberg, Ulf Ekberg & Åke Thornblad* (90 år). Måleri, skulptur, stengods. Höganäs Museum.

24.08.19-29.09.19 *Birgitta Svensson*. Lilla Galleriet, Keramiskt Center.

05.10.19-29.12.19 *Bente Brosbøl Hansen*. Galleriet, Keramiskt Center.

Lidköping
Rörstrand Museum, Fabriksgatan 4, S-531 30 Lidköping. Website: www.rorstrand-museum.se.

08.06.19-25.08.19 *"Tankar i glas" - Konstglas från 1960 till idag*. Läckö slot, 531 99 Lidköping. Website: www.lackoslott.se.

Lund
Kulturen, Tegnersplatsen, S-22104 Lund. Website: www.kulturen.com. *Vår samling av keramik är en av de största och mest betydande i Norden och kan berätta om viktiga händelser och utbyte mellan kulturer. Här finns Kinas keramik från äldsta tider fram till 1700-talets importerade "vita guld". Islamisk kultur och konst lyfts fram genom fajanser från Persien och Mellanöstern och i de spansk-moriska fajanserna. Renässansens fajanser från Spanien, Italien och Holland möter det kinesiska porslinet och en europeisk porslinstradition utvecklas bland annat i Meissen. Den sprids med hantverkare över Europa och även till Sverige, först med fajanstillverkning vid Rörstrand och Marieberg och senare i porslin.*

Stockholm
Kaolin, Hornsgatan 50, S-118 21 Stockholm. Website: www.kaolin.se. Se website for yderligere udstillingsinformation.

blås&knåda, Hornsgatan 50, S-118 21 Stockholm. Website: www.blasknada.se. Se website for udstillingsinformation.

→02.06.19 *Systrarna Jobs - keramik och textil. Mönsterglädje och blomsterkonst*. Thielska Galleriet, Sjötullsbacken 8, S-116 26 Stockholm. Website: https://www.thielskagalleriet.se.
Systrarna Lisbet Jobs (1909-1961) och Gocken Jobs (1914-1995) skapade keramik och textil som fick de svenska hemmen att blomma. Buketter med ängsblommor breder ut sig över keramikfat och kakelplattor medan lingon, blåbär och smultron ordnas i dekorativa mönster för tryckta textiler. Bland motiven finns också folklivet med midsommarfirande, vänners skål och musikanter. Det blev en mönsterskatt med rötterna i hantverkskunnande och den folkliga traditionen från Dalarna. Det framväxande folkhemmet smyckades med dukar, metervara, skålar och kakelbord där dekoren fångade upp kraften i grönskan och årstidernas skiftningar.

Utställningen visar de två konstnärernas värld av mönster och dekorer genom effektfulla iscensättningar med växtmaterial och levande plantor. Här berättas historien om de två framgångsrika konstnärerna och deras verk, samt om naturen, konsten och vardagslivet som förlaga och som inspirationskälla.

05.10.19-23.10.19 *Lotte Westphael*. Kaolin.

17.10.19-09.02.20 *Hella Jongerius - Breathing Colour*. Nationalmuseum, Södra Blasieholmshamnen, Stockholm. Website: https://www.nationalmuseum.se.
En visuell installation om färg, form, ljus och materialitet.

Uppsala
Uppsala Konstmuseum, Drottning Christinas väg 1E, S-752 37 Uppsala. Website: https://konstmuseum.uppsala.se.

Visby - Gotland
14.06.14→*Tyra Lundgren*. Gotlands Museum, Strandgatan 14, S-621 56 Visby. Website: www.gotlandsmuseum.se. *Tyra Lundgren (1897-1979) är en av våra mest mångsidiga konstnärer, verksam som målare, tecknare, grafiker, keramiker, glaskonstnär och textilformgivare. Hon var också konstkritiker, skribent och författare. Hon levde och verkade i Sverige, Finland, Frankrike och Italien, med längre resor också i Grekland, Mexico och USA. Hon var pionjär*

inom många områden och innehade roller som sällan var möjliga för kvinnor i den tid hon verkade.

Som keramiker och glasformgivare har Tyra Lundgren arbetat i olika fabrikers massproducerade linjer med serviser och med serietillverkade föremål, såsom formgjutna designobjekt i form av vaser, skålar, fåglar och fiskar. I egen regi har hon verkat som skulptör med unika föremål och storskaliga stengodsreliefer för offentlig miljö. Vid sidan av sin huvudsysselsättning som keramiker målade också Tyra Lundgren i olja och akvarell. Hon menade att hon "egentligen var målare". Här märks särskilt ett sjuttiotal självporträtt, många av dem teckningar, där den modernedvetna konstnären framställer sig själv i olika poser och med en inträngande blick. Även inom textilens område har hon gjort tydliga avtryck med mönster för bland annat NK:s textilkammare under 1940-talet, och med vävnader i olika tekniker, ofta med inspiration från Mexico. På ålderns höst, då arbetet med leror blev för tungt, övergick hon till litografiska tryck i storformat, ofta med favoritmotivet fåglar.

Norge

Kristiansand
SKMU Sørlandets Kunstmuseum, Skippergata 24 B, N4611 Kristiansand. Website: http://skmu.no.

Oslo
Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design. Website: http://nasjonalmuseet.no.
Det nye Nasjonalmuseet blir Nordens største kunstmuseum og et sted for helt nye møter med kunsten. Aldri før har det vært bygget et kunstmuseum som dette i Norge. Det nye Nasjonalmuseet blir det største kulturbygget i Norden. Museet bygges på den gamle Vestbanetomta i Oslo og åpner for publikum i 2020.

Kunst, design og arkitektur i nye sammenhenger. Hele 6.000 kunstverk skal stilles ut i den faste samlingsutstillingen. Utstillingen blir kjernen i museet. Her vil eldre og moderne kunst, arkitektur, design, kunsthåndverk og samtidskunst møtes i nye sammenhenger.

Trondheim
Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, Munkegata 3-7, N-7013 Trondheim. Website: https://nkim.no.

→ Japan-salen, Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum.
Den internasjonalt orienterte Jens Thiis, direktør for museet fra 1895, tok initiativet til en egen Japansamling da Japans innflytelse på vestlig kunst var på sitt sterkeste.

Særlig fra gallerier i Paris hentet han hjem viktige og karakteristiske gjenstander fra en periode på flere tusen år. Samlingen er utvidet med betydningsfulle donasjoner fra Apold-samlingen i 1984, samt av nyere innkjøp. I Japan-rommet kan besøkende blant annet se krukker fra Jomon-perioden (12.000-300 f.kr.) og keramikk utsprunget av 1900-tallets mingei-bevegelse, der Shoji Hamada og Kitaoji Rosanjin er viktige representanter.

→ Kinasamlingen, Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum.
Sommeren 2018 åpnet Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum et nytt rom - i tilknytning til museets Japan-sal - som er viet vår samling av kinesiske gjenstander.

→ *Kanner.* Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum.
En liten presentasjon av kanner fra samlingen, kan man se eksempler på orientalske forbilder for vår europeiske tradisjon, sammen med mer kjente kannetyper til vin, øl, kaffe, te og sjokolade.

Noen rikt ornamenterte, andre sobre i sin fremtoning. Kannene spenner fra typer der formen i høy grad følger funksjonen - til den totalt ubrukelige kannen som snarere henviser til en opprinnelig funksjon.

Finland

Helsinki
11.10.19-22.03.20 *Collectors and Collections*. Design Museum, Korkeavuorenkatu 23/Högbergsgatan 23, SF-00120 Helsinki.Website: www.designmuseum.fi.
Opening in October 2019, Collectors and Collectors seeks answers to the questions of how and by whom design is collected. How are design collections created and why do some design objects become sought-after collectibles? In addition to museum collections, there are many valuable Finnish collections of design objects that are not accessible to the public. This exhibition displays choice items from valuable private collections both in Finland and abroad, comparing them with Design Museum's own collection.

Along with rare items, the exhibition also focuses on utility objects. The collecting of everyday items has become a popular pastime, because almost anyone in Finland can begin collecting utility glassware of the mid-20th century, Moomin mugs or Arabia tableware. Collectors and Collections also addresses in straightforward terms the downside of the culture of collecting, forgeries of art and design objects.

Design Museum Arabia, Tavastvägen 135, SF-00560 Helsinki. Website: www.designmuseum.fi.

Storbritannien

Aberystwyth
Aberystwyth Arts Centre, Penglais, Aberystwyth, Ceridigion, Wales SY23 3DE. Website: www.aberystwythartscentre.co.uk. Se website for yderligere udstillingsinformation.

→31.03.19 *Justin Allison: The language of clay - shifting lines*. Aberystwyth Arts Centre.
'Justine Allison's ceramics are skilfully made, precious to touch and a delight to the eye'. Professor Moira Vincentelli.

Justine has her own language of clay. Balanced between functional and sculptural, her ceramic practice is rich and original. With a profound understanding of her materials and a honed visual aesthetic, Justine's vessels are resolved. It is such a pleasure to have this solo show by Justine as the opening exhibition in the second series of The Language of Clay. It expands the dialogue presented through the first series and celebrates singular expertise.

Bath
Beaux Arts Bath, 12-13 York Street, Bath BA1 1NG. Website: www.beauxartsbath.co.uk.

Bovey Tracey
Devon Guild's Riverside Gallery, Riverside Mill, Bovey Tracey, Devon TQ13 9A. Website: www.Crafts.org.uk.

Bowness-on-Windermere
Blackwell, The Arts & Crafts House, Bowness-on-Windermere, Cumbria LA23 3JT. Website: www.blackwell. org.uk.

Cambridge
Fitzwilliam Museum, Trumpington Street, Cambridge CB2 1RB. Website: www.fitzmuseum.cam.ac.uk.

Cambridge Contemporary Art, 6 Trinity Street, Cambridge, Cambridgeshire CB2 1SU. Website: www.cambridgegallery.co.uk.

→30.10.19 *Salisbury Family Collection of Studio Ceramics.* Fitzwilliam Museum.
The Salisbury family, based locally in Cambridge, have kindly lent part of their studio ceramics collection to the Museum. This collection, formed over many years, includes pieces by some of the finest artists to work in clay from the mid-20th century onwards. These include Austrian and German emigrés Lucie Rie, Hans Coper and Ruth Duckworth, and contemporary artist Jennifer Lee, winner of the Loewe Craft Prize 2018.

→30.11.19 *Design Evolution: Highlights from the Keatley Trust collection*. Fitzwilliam Museum.
This display highlights some of the outstanding pieces of decorative art on loan to the Museum from the Keatley Trust. John Keatley founded the Trust in 1968 in order to purchase the best-designed and most finely-crafted ceramics, glass, metalwork, woodwork, furniture and book bindings and subsequently lend these to museums around the UK for the benefit and enjoyment of the public. The collection focusses predominantly on the 20th century which, as John Keatley says, represents the period of greatest transformation of the lives of most people, in the history of Britain. This display, celebrating the fiftieth anniversary of the Trust, includes ceramics by Bernard Moore, Bernard Leach and Sam Haile, glass by Paul Nash, John Hutton and Whitefriars, and metalwork by Robert Welch, Gerald Benney, Rod Kelly and Jane Short.

→30.12.19 *The Frua Valsecchi collection*. The Fitzwilliam Museum.
Over the past fifty years, Francesca and Massimo Valsecchi have built up a remarkable collection of paintings, furniture, sculpture, glass and ceramics. This includes the renowned nude portrait of Patricia Preece by Stanley Spencer, William Burges's painted 'Flax and Wool' cabinet, a Spanish 17th century polychrome wood sculpture of the Christ Child, Art Nouveau Tiffany glass, metalwork and ceramics designed by Christopher Dresser and an extremely rare Meissen porcelain vulture.

These artworks have generously been offered to the Fitzwilliam Museum on long-term loan and the next few months will see over 130 pieces gradually being introduced throughout the galleries. The objects will be displayed throughout the Museum to create intriguing and witty juxtapositions and 'conversations', as the works were seen in the Valsecchi's private home. They can be identified in the galleries by their specially designed labels.

Durham
The Bowes Museum, Barnard Castle, Co Durham DL12 8NP. Website: http://thebowesmuseum.org.uk.

22.06.19-15.09.19 *Frances Priest: Influences of the East*. The Bowes Museum.
Inspired by different cultures, places and periods in history, Ceramic artist Frances Priest's most recent works will be shown among historic Chinese and Japanese porcelain from The Bowes Museum's own collection, selected by curator Howard Coutts.

Using The Grammar of Ornament by Owen Jones as a stepping stone into exploration, Frances creates intricate and colourful ceramic objects that celebrate her fascination for ornament and pattern, using clay as a canvas on which she builds richly drawn and layered surfaces of inlaid line, glaze colour and enamel decals.

This exhibition looks at the colour, line and pattern in ceramics both from and inspired by the East. The remarkable vivid colours and patterns painted onto white porcelain of the historical works provides an interesting comparison to Frances' contemporary explorations of ornamental motifs, surface pattern and colour.

Langport
Muchelney Pottery, Muchelney, Nr. Langport, Somerset TA10 0DW. Website: www.johnleachpottery.co.uk.

Leeds
Craft Centre & Design Gallery Leeds, Leeds City Art Gallery, The Headrow, Leeds, West Yorkshire LS1 3AA. Website: www.craftcentreleeds.co.uk.

London
Victoria and Albert Museum, Cromwell Road, South Kensington, London SW7 2RL. Website: www.vam.ac.uk.

British Museum, Great Russell St, London WC1B 3DG. Website: www.britishmuseum.org.

Contemporary Ceramics Centre, Great Russell Street 63, Bloomsbury, London WC1B 3BF. Website: www.cpaceramics.com. Se website for yderligere information om udstillinger, jf nedenfor. Altid et besøg værd. *Contemporary Ceramics Centre is the only retail gallery in London specialising exclusively in British Studio Ceramics.*

The gallery is a benchmark for current practice in studio ceramics and with an annual exhibition programme and regularly changing display, it is always possible to see and buy a wide range of work from functional tableware to individual collector's pieces.

Contemporary Applied Arts, 89 Southwark Street, London SE1 0HX. Website: www.caa.org.uk.

Erskine, Hall & Coe, 15 Royal Arcade, 28 Old Bond Street, London W1S 4SP. Website: www.erskinehall coe.com.

Marsden Woo Gallery, 229 Ebury Street, London SW1W 8UT. Website: www.marsdenwoo.com.

→02.03.19 *Thomas Bohle.* Contemporary Ceramics Centre. *The widely respected Austrian potter makes wheel-thrown works that feature double walls and seem impossibly perfect. Yet their beautifully textured and dripping glazes suggest a handmade quality. Don't miss Bohle's first-ever solo show in the UK.*

→21.03.19 *Small Works · Great Artists.* Erskine, Hall & Coe. *This exhibition features an eclectic assembly of smaller pieces by some artists whom we regularly show, and others who are new to our gallery.*

Highlights include a pair of very rare Lucie Rie bowls, as well as a sculpture by Ruth Duckworth which was exhibited at the Jewish Museum in Rendsburg, Germany in 1994. A large collection of Ewen Henderson tea bowls from the estate of Mike O'Connor will be shown. We will also have an early piece by Jennifer Lee, dating from 1999 on display, along with three unusual thrown vessels by Lee, two of which were recently made in Shigaraki.

→30.03.19 *Rebecca Appleby | Inner Order*. Contemporary Ceramics Centre.
Recently back in the studio after a hiatus from making, the Yorkshire ceramist is crafting pieces that are more-autobiographical and ambitious in scale than ever before. Her latest sculptures balance painterly surfaces with an edgy minimalism - and invite interpretation.

→28.07.19 *Portmeirion: Pottery Trendsetter*. Ceramics, Room 146, Victoria and Albert Museum.
Discover why a ceramics factory in Stoke-on-Trent takes its name from a village in Wales. Portmeirion is a British success story. Its innovative designs have set trends in the pottery industry over six decades. The company has thrived at a time when many of its famous, long-established rivals have not managed to survive. 2018 marks the centenary of the birth of Susan Williams-Ellis (1918-2007), founder of the pottery, whose classic designs include 'Totem', 'Magic City' and the ever-popular 'Botanic Garden'.

04.04.19-27.04.19 *David Roberts | Evolving Forms.* Contemporary Ceramics Centre.
The Yorkshire potter is a leader in Britain's raku movement since the late '70s, and his latest work embodies decades of iteration and intuition. The mesmerising surface patterns that Roberts developed to mimic the natural landscape are somehow both traditional and current.

02.05.19-25.05.19 *Carolyn Genders | Sentience*. Contemporary Ceramics Centre.
Carolyn creates bold, asymmetric sculptural vessels, hand built in white earthenware with painted abstracted surfaces. In developing the works for Sentience, she investigates asymmetry, rhythm and balance, while celebrating the textural possibilities of clay. The show features more than 40 works, including large-scale vessels and a series of monoprints.

30.05.19-22.06.19 *Lara Scobie | Poise & Parallax*. Contemporary Ceramics Centre.
Lara's slip-cast vessels, which she shows throughout the UK and internationally, are warmly received for their clean lines, graphic patterns and overall aesthetic finesse. Through this design-forward show, the Edinburgh maker explores new colour studies, richly layered surfaces and scaled-up dimensions.

03.07.19-02.08.19 *Malene Hartmann Rasmussen*. Solo Exhibition. Messum's, 28 Cork Street, London W1S 3NG. Website: https://www.messums.com.

Manchester
→05.01.20 *Halima Cassell*. Eclectica-global inspirations. Manchester Art Gallery, Mosley Street, Manchester M2 3JL. Website: www.manchesterartgallery.org.
Inspired by geometry, architecture, natural forms and foreign travel, she creates deeply carved forms in unglazed ceramic, bronze, stone, wood and cast glass.

Cassell was born in Kashmir, grew up in the north west of England and her sculpture reflects her dual international and local heritage. Early ceramic works such as Mancunian Roofscapes, first shown at Manchester Art Gallery in 2005, were influenced both by the architecture of the north west and the repeated geometric patterns of Islamic design. In recent years, Cassell has travelled throughout Britain and in Italy, Japan and Pakistan to explore new materials, techniques and approaches. These experiences have enriched her work and taken it in previously unforeseen directions: the regular repetition of carved geometry and immaculate symmetry giving way to sensuous organic curves and asymmetry. Travel renewed her appetite for experimentation - in Japan she threw pots whilst stood on a step ladder and in Italy she worked in marble for the first time.

Cassell is gifted with an exceptional ability to visualise complex patterns and mentally project them on to 3-D objects. Her work is diverse in inspiration and form, but her personal style is instantly recognisable due to her bold, energetic designs, crisp carving and intuitive understanding of how to integrate pattern, form, material and scale.

This extensive show, her largest to date, in the city where she first dreamt of becoming an artist, is an opportunity to see the full range of her work including the debut of her latest piece, Virtues of Unity, an assemblage of ceramic sculptures which when complete will represent every nation on earth.

Cassell exhibits in the UK and internationally and her work is represented extensively in leading private and public collections including the Victoria and Albert Museum, Birmingham Museum and Art Gallery and the Walker Art Gallery, Liverpool. Her public art commissions can be seen in Blackburn, the Forest of Bowland, the Ribble Valley, Leicester, Nottingham and Liverpool.

Oxford
Oxford Ceramics Gallery, 29 Walton St, Oxford OX2 6AA. Website: www.oxfordceramics.com.
Se website for yderligere udstillingsinformation.

23.03.19-06.05.19 *Ian Godfrey: An enchanted landscape*. Katalog. Oxford Ceramics Gallery.
Oxford Ceramics Gallery is proud to present an important exhibition of the work of Ian Godfrey, the first show since Galerie Besson's tribute in 2006, and its special display at SOFA Chicago in 2007.

Ian Godfrey (1942-1992) was one of the most remarkable British potters of the last fifty years, and as Lucie Rie proudly remarked of her old pupil, he was inimitable. He developed a language which sought to convey, in thrown and carved bowls, dishes, vases, cups and other forms, a beguiling imaginative landscape of his own, one which drew on his passion for early art and a wide variety of ceramics and other objects from across the ancient world. A magpie of the London museums and flea markets, Godfrey's highly original sculptural pots were mystical and ritualistic and full of humour, but showed too a serious archaeological understanding of structures from earlier civilisations. He was an important part of a sculptural movement in ceramics that emerged from the London art schools in the 1950s and 60s, one that gave clay a new expressive voice.

This long-awaited show comprises major pieces never seen before in public, surveying work (including antelope vases, fox boxes, goblets, lidded pots and tea bowls) from right across Godfrey's thirty year career. David Whiting, 2018.

Rochester
→06.04.19 *Travelling West.* Pots by Claudia Clare. Huguenot Museum, 95 High Street, Rochester, Kent ME1 1PD. Website: http://huguenotmuseum.org.
Claudia Clare's large pot, Travelling West, tells the story of Hossein, a Kurdish refugee who left his home in Iran and ultimately found a safe home in Britain. The word refugee is derived from the French refugie and was coined to describe Huguenots fleeing religious persecution. In the Museum we often explore the experience of refugees who have come to this country since the Huguenots.

Claudia Clare says, 'I make pots to tell stories', and her stories are often about the impact of major events on individuals, told with compassion and often acerbic wit. In a review of her 2012 solo exhibition, Jackie Wüllschlager of the Financial Times wrote 'Claudia Clare is an inventive, accomplished, provocative artist who makes the ancient craft of ceramics contemporary and topical, wittily fusing medium, form and message.' Her book "Subversive Ceramics" (Bloomsbury, 2016), has been widely acclaimed and was selected as one of the 'Outstanding Academic Titles' for 2016 by 'Choice' publication of the American Library Association.

Ruthin
Ruthin Craft Centre, Centre for Applied Arts, Park Road, Ruthin, Denbighshire, Wales LL15 1BB. Website: www.ruthincraftcentre.org.uk.

St. Ives
Leach Pottery, Studio & Museum, Higher Stennack, St Ives, Cornwall TR26 2HE. Website: www.leachpottery.com. Se website for yderligere udstillingsinformation.

Tate St. Ives, Porthmeor Beach, St Ives TR26 1TG. Website: www.tate.org.uk.

→23.04.19 *Celebrating 10 Years.* Cube Gallery, Leach Pottery.
This exhibition tells the story of the Leach Pottery's last 10 years. Reopening as a Museum and working Pottery in March 2008, after closing its doors to the public in 2005, the Leach Pottery began a new life as a Museum, Studio, Shop, and Educational resource. In a small way, this exhibition is a thank you to all the people, potters, and volunteers, who helped save the Leach Pottery in those critical early years when the site could have been lost to development.

Site plans show how the Leach Pottery has developed over recent years and how it might look in the future - there is also the opportunity to let us know what you would like to

see and do here in the future. There is a series of before-and-after pictures, showing the site from several view-points and how it has changed over the past decade. Also, a selection of Leach-related stories have been reproduced from the St Ives Times & Echo.

The exhibition also looks at the Leach Restoration Project - how a group formed to save the Pottery and create a Museum and modern Studio, acquiring, restoring, and enhancing the site, by raising £1.7 million. There are also activities for children, including handling and matching Leach shards, Leach-themed jigsaw puzzles, resources for pottery drawing, colouring and designing, plus two mini tea sets for handling.

On display, you will find pots by makers who were part of our recent history and those who are working with us today.

02.03.19→ *Potters from Japan*. Leach Pottery.
Bernard Leach and Shoji Hamada's endeavours, in establishing the Leach Pottery nearly a century ago, cemented a lifelong friendship and strong bonds between subsequent potters and their communities in the UK and Japan.

This exhibition presents selected pots by potters from Japan - makers with historic and contemporary connections to the Leach Pottery. Featuring: Shinsaku Hamada, Tomoo Hamada, Hamada Pottery, Shigeyoshi Ichino, Kazuya Ishida Yusuke Matsubayashi and Yumi Seko.

Shinsaku Hamada, the second son of Shoji Hamada, visited the Leach Pottery in 1963. Shinsaku, who will be 90 in March, continues to pot in Mashiko. Tomoo Hamada, Shinsaku's son, first visited the Leach Pottery in 1995, had a residency at the Pottery in 2009, and also works in Mashiko.

Shigeyoshi Ichino, from the Tamba region of Japan, worked at the Leach Pottery from 1969-73: Bernard and Janet Leach were introduced to Shigeyoshi's father, Tanso, by Shoji Hamada in the early 1950's. Janet Leach went on to study under Tanso for two years. Shigeyoshi died in 2011.

Kazuya Ishida was born in Bizen. He has worked in both the UK and Japan, established an anagama kiln in Oxford in 2015, and demonstrated at the Leach Pottery in 2018.

Yusuke Matsubayashi had a residency at the Leach Pottery in 2015 – following in his great grand uncle Tsuronosuke Matsubayashi's footsteps who arrived at the Pottery in 1923, following Hamada's invitation, to build the climbing kiln.

Yumi Seko works from her own studio near Tokyo. She apprenticed under Tomoo Hamada from 2007 onwards, then trained at the Leach Pottery for a year in 2012.

Stoke-on-Trent
The Potteries Museum & Art Gallery, Bethesda Street, City Centre, Stoke-on-Trent ST1 3DW. Website: www.stokemuseums.org.uk.

Gladstone Pottery Museum, Uttoxeter Road, Longton, Stoke-on-Trent, ST3 1PQG. *The last complete Victorian Pottery factory in the country.*

Wedgwood Museum, Wedgwood Drive, Barlaston, Stoke-on-Trent, Staffordshire ST12 9ER. Website: www.wedgwoodmuseum.org.uk.

Swindon
Swindon Museum and Art Gallery, Bath Road, Swindon, Wiltshire SN1 4BA. Website: www.swindonmuseumandartgallery.org.uk.

→25.05.19 *An Art of the People - Ramsbury & Cricklade Potteries*. Swindon Museum and Art Gallery,
This special exhibition celebrates our two local potteries, Cricklade and Ramsbury. For many years, Ivan and Kay Martin at Cricklade, and Peter Holdsworth at Ramsbury, oversaw potteries that were innovative, authentic, practical and commercially influential. This exhibition explores their ethos and impact and includes ceramics and photographs from Swindon Museum and Art Gallery and from private collections. This exhibition is co-curated with Mike Yates, author of recent guides to both potteries.

04.06.19-28.09.19 *Uncanny: Realism and Fantasy in Modern Ceramics*. Swindon Museum and Art Gallery.
Ceramics that beguile, ceramics that bewitch… this exhibition celebrates the most unusual and unsettling ceramics in Swindon's collection of modern British Art. Ceramic artists can manipulate clay to create rippling surfaces, soft flowing shapes, or knife sharp edges. Ceramics can be inspired by dreams and nightmares. This exhibition explores the subversive side of contemporary ceramic art.

The exhibition features modern and contemporary ceramics by Malene Hartmann Rasmussen, Fenella Elms, Laurence Simon, Patricia Volk, Ben Arnup and Grayson Perry.

Uppingham
Goldmark Gallery, 14 Orange Street, Uppingham, Rutland LE15 9SQ. Website: www.goldmarkart.com.

→02.06.19 *Magdalene Odundo: The Journey of Things.* The Hepworth Wakefield, Gallery Walk, Wakefield, West Yorkshire WF1 5AW. Website: https://hepworth wakefield.org. *Kenyan-born Magdalene Odundo OBE is one of the world's most esteemed ceramic artists.*

This major exhibition brings together more than 50 of Odundo's vessels alongside a large selection of historic and contemporary objects which she has curated to reveal the vast range of references from around the globe that have informed the development of her unique work.

The exhibition is a dynamic journey through these diverse inspirations. Objects include British studio pottery; ancient vessels from Greece and Egypt; historic ceramics from Africa, Asia and Central America; ritual objects from across the African continent; Elizabethan dress and textiles; as well as sculptures by artists including Edgar Degas, Barbara Hepworth, Henry Moore and Auguste Rodin who have influenced Odundo's art.

Wardlow Mires
07.09.19-08.09.19 *Wardlow Mires Pottery and Food Festival*. Three Stags' Heads, Wardlow Mires, Derbyshire, England, SK17 8RW. Website: www.potsandfood.co.uk. *A celebration of the Table with over 50 renowned potters, quality food producers and much more. This is the 6th year of the festival. Held by Geoff and Pat Fuller both potters themselves.*

Winchcombe
Winchcombe Pottery, Broadway Road, Winchcombe, Gloucestershire GL54 5NU. Website: http://www.winchcombepottery.co.uk.

Wolverhampton
→?? *William and Evelyn De Morgan*. Malthouse Gallery, Wightwick Manor and Gardens, Wightwick Bank, Wolverhampton, West Midlands WV6 8EE. Website: https://www.nationaltrust.org.uk/wightwick-manor-and-garden.
We are working in partnership with the De Morgan Foundation to bring a new exhibition from their collection of art and ceramics. William and Evelyn De Morgan were one of the most energetic and creative couples of the late 19th and early 20th century. He worked with William Morris, supplying Morris & Co with iconic red lustre tiles and decorative ceramics. She studied art at the Slade School and developed a vivid technique in the later Pre-Raphaelite style.

Our new exhibition will explore what motivated them as artists, look at their creative process and showcase how they reacted to the socio-political changes of the era as they strived for a better, more beautiful world.

Worcester
Bevere Gallery, Bevere Lane, Worcester, Worcestershire WR3 7RQ. Website: http://beveregallery.com.

Croome, [near High Green], Worcester, Worcestershire WR8 9DW. Website: https://www.nationaltrust.org.uk/ croome. *Historical objects from the 6th Earl of Coventry's collection have returned to Croome. Very important pieces that have been absent for over 70 years - including Lord Coventry's exquisite Meissen, Worcester and Sèvres porcelain - are presented in unique ways.*

York
Centre of Ceramic Art (CoCA), York Art Gallery, Exhibition Square, York YO1 7EW. Website: www.centreofceramicart.org.uk.
CoCA highlights and celebrates our collection of British Studio Ceramics, which is the largest and amongst the most important in the UK and covers the entire British studio ceramics movement.

Formed mainly of large gifts from significant private collectors, it retains the unique personality, passions and obsessions of its creators, providing an insight into the socio-economic development of the British studio ceramics movement.

The collection is supported by extensive and fascinating archives, as well as historical collections of ceramics which date back to prehistory.

CoCA is housed in two beautiful new gallery spaces on the first floor of York Art Gallery and will present changing exhibitions and displays, new acquisitions, and commissions.

The Anthony Shaw Collection. *Anthony Shaw has been collecting art for over 40 years. His collection is now on long term loan to York Museums Trust. Shaw is particularly drawn to work that explores the sculptural and painterly qualities of clay.*

In the first display of his collection in York, which opened on 1 August 2015, Shaw selected a variety of work by an array of artists. These included sculptural pieces by Gordon Baldwin and Ewen Henderson, figurative mixed media work by Kerry Jameson, and functional ceramics by Jim Malone.

Shaw has always felt that his collection is most at home in a domestic environment, and worked with the ceramist Martin Smith to develop a domestic-style space in which to show his collection.

Taking the form of two rooms, Shaw placed his objects on furniture, between books on shelves, and in front of paintings, inviting visitors into the space to share the experience of living with a collection.

→03.11.19 *Lucie Rie: Ceramics & Buttons.* Centre of Ceramic Art (CoCA). *As one of the most respected potters of the 20th century, Dame Lucie Rie (1902-1995) was known for her finely thrown and beautifully decorated functional domestic ceramics.*

She emigrated to the UK during the Second World War and began producing ceramic buttons for the fashion industry, after spotting a gap in the market as many British button factories had been requisitioned for the War effort.

This exhibition at the Centre of Ceramic Art (CoCA), York Art Gallery highlights this less well known area of her practice, displaying hundreds of her buttons alongside many examples of domestic wares she became celebrated for.

Tyskland

09.03.19-10.03.19 10.00-18.00 *14. Tag der offenen Töpferei*. Website: http://www.tag-der-offenen-toepferei.de. *Keramiker aus allen Bundesländern laden Sie am zweiten Wochenende im März ein, die geöffneten Töpfereien, Keramikwerkstätten, Studios und Ateliers zu besuchen. Entdecken Sie die vielfältigen Arbeitsmöglichkeiten der Keramiker, besichtigen Sie unterschiedliche Werkstätten, schauen Sie uns bei der Arbeit zu.*

Bamberg

→03.11.19 *Transluzent - Christiane Toewe*. Sammlung Ludwig, Altes Rathau, Obere Brücke 1, D- 96047 Bamberg. Website: https://museum.bamberg.de/sammlung-ludwig.
Licht verstärkt die ästhetische Atmosphäre von filigranem Porzellan, dies zeigen die Installationen aus Porzellan und modelliertem Licht der Bamberger Künstlerin Christiane Toewe.

Die leuchtenden Objekte verschwinden in ihrem eigenen Licht und überwinden so die Grenzen der Materialität. Toewes Treue zum Material Porzellan und ihr seit 1990 erarbeitetes Konzept, immer die Kombination mit Licht zu suchen, das Herausfordern der besten Porzellan-Eigenschaften und die ständige Auseinandersetzung mit den Grenzen der Materie ist die technische, handwerkliche Seite. Dies mit Inhalt zu füllen, die Andere. Letztendlich geht es Christiane Toewe immer um das Miteinander in der Gesellschaft. Wer ist innen, wer draußen, was wirkt sich auf was aus? Welche Position hat der Betrachter? Und: Christiane Toewe macht den Besucher zum Teil des Ganzen.

Berlin

Bröhan-Museum, Schloßstraße 1a, D-14059 Berlin (am Schloß Charlottenburg), Website: www.broehan-museum.de. 1. Mittwoch im Monat freien Eintritt.
The collection at Bröhan-Museum includes applied arts and fine art from the end of the 19th century until the start of the Second World War. It is divided into three areas: of international significance is the collection of art nouveau, providing a truly representative overview of the art of this period. In the collection area of art deco and functionalism, the museum has outstanding examples of modern design from the 1920s and 1930s, from exquisite individual pieces to items that went into serial production. An extensive collection of paintings and prints from the Berlin Secession completes the museum's holdings.

*The **art nouveau** collection is the heart of Bröhan-Museum. It shows the various national incarnations of this movement, for example, the English arts and crafts movement, French art nouveau, German and Scandinavian Jugendstil, and the Viennese Secession. The museum owns outstanding works by Hector Guimard, Eugène Gaillard, and Louis Majorelle, and significant ensembles of work by Henry van de Velde, Peter Behrens and Alfred Grenander. The porcelain collection is especially rich, featuring works from the most important German, French, and Scandinavian manufacturers, including Königliche Porzellan-Manufaktur Berlin, Meissen, Royal Copenhagen Porcelain Manufactory, Manufacture Nationale de Porcelaine de Sèvres and the porcelain makers Rörstrand and Bing & Grøndahl. The glass art of art nouveau is represented by works by Emile Gallé, Daum Frères et Cie. and Johann Loetz Wwe.*

***Art Deco.** Bröhan-Museum possesses first-class holdings of French art deco furnishings, including several designs by Jacques Emile Ruhlmann, but also significant works from the designers Dominique and Süe et Mare. In the realm of metalworking, the collection includes iron pieces by Edgar Brandt and silver by Jean Puiforcat and Tétard Frères. German art deco is featured with ceramics from Hael-Werkstäten and metal work from the Reiman-Schule.*

Functionalism. *Functionalist approaches to design can be found early on around Deutscher Werkbund, represented by works by leading members like Richard Riemerschmid, Bruno Paul, Hermann Gretsch, and Wilhelm Wagenfeld. A rare piece of furniture by Gerrit Rietveld brings the collection towards the constructivist design of the De Stijl group.*

Keramik-Museum Berlin, Schustehrusstraße 13, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.keramik-museum-berlin.de.

Kunstgewerbemuseum, Staatliche Museen zu Berlin, Kulturforum, Matthäikirchplatz, D-10785 Berlin. Website: www.smb.museum.

Galerie Theis, Schustehrusstraße 15, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.galerietheis.de.

Studio Galerie Berlin, Frankfurter Allee 36 A, D-10247 Berlin [U-Bhf. Samariterstraße - S-Bhf. Frankfurter Allee]. Website: https://studio-galerie-berlin.de.

KPM Welt, KPM Königliche Porzellan-Manufaktur Berlin GmbH, Wegelystraße 1, D-10623 Berlin. Website: www.kpm-berlin.com.

→28.04.19 *Von Arts and Crafts zum Bauhaus*. Kunst und Design - Eine neue Einheit! Bröhan-Museum.

→30.04.19 *Vis à vis · Asien trifft Europa*. Kunstgewerbemuseum. *The Museum für Asiatische Kunst closed its doors in Dahlem in early January 2017 to prepare for reinstallation in the Humboldt Forum. This provides an opportunity to display a selection of its collections interspersed with the permanent exhibitions at the Kunstgewerbemuseum. Works from both museums will be displayed in stages, placed in associative dialogue with each other within the framework of five thematic discourses providing insights into a transfer of materials, techniques, forms, and motifs that took place over the course of multiple centuries. The exhibitions will be installed and opened to the public successively beginning in November 2017, and are expected to be completed by April 2019.*

The first discourse begins on 12 May 2017, and focuses on objects made of horn, bone, and ivory. Artworks created in both Europe and on the Indian subcontinent between the 13th and 19th centuries will be juxtaposed in the Medieval Hall of the Kunstgewerbemuseum.

The second discourse is dedicated to 'white gold'. The formula for porcelain had been known in China for centuries. In the 17th century trade between China, Japan, and Europe intensified, bringing large quantities of Chinese porcelain and tea to the West. European attempts to 'reinvent' porcelain, however, remained fruitless until 1708, when the alchemist Johann Friedrich Böttger and the scientist Ehrenfried Walther von Tschirnhaus succeeded in creating porcelain in Meissen. The juxtaposition of Chinese, Japanese, and Meissen porcelain clearly illustrates the differences and similarities between them. The transfer of motifs also occasionally led to misunderstandings. For example, what was a phoenix in China mutated into a rooster in Meissen.

In the fifth discourse, Chinese chairs of the late Ming and early Qing period (15th to 17th centuries) encounter the 'Kinastol', designed in 1943/44 by the Danish cabinetmaker, furniture designer, and architect Hans Jørgensen Wegner, and modelled on just such Chinese chairs. Wegner followed the minimalist form of the Chinese models, moulded to the shape of the human body, and reproduced their stunning quality (the chairs are assembled from interlocking compo-nents, but not bonded together) with superb European craftsmanship.

→20.05.19 *Helmut Krüger*. Porzellan-Manufaktur Moabit 1954-1971. Keramik-Museum Berlin.

→27.05.19 *grotesk - skuril - anders - Besondere Keramikobjekte und gefäße*. Keramik-Museum Berlin.

20.03.19→ *The Worlds of Rococo*. A new permanent presentation of the porcelain and faience collection. Kunstgewerbemuseum.

The eighteenth century was the century of porcelain. Princes, aristocrats and the well-to-do bourgeoisie were absolutely addicted to this "white gold". People would even speak of the maladie de porcelain. Those who couldn't afford genuine porcelain turned to faience to decorate their dining tables, cabinets, mantel pieces and commodes.

The exhibition has various thematic focuses:

- *How did porcelain make its way from Asia to Europe?*
- *To what extent are the aristocratic lifestyles of the Rococo period reflected in the art of porcelain and faience?*
- *What were some of the compositional particularities of the medium, and what were the production techniques?*

The fact that porcelain remains relevant to designers today is displayed through a feature on "Porcelain and 3D Printing".

The Kunstgewerbemuseum is continually working to update the presentation of its holdings to reflect the diversity of its collection in a range of formats. The collection of eighteenth-century European porcelain and faience represent a focal point of the museum, and feature items of outstanding quality. Their new presentation within the chronological progression of the display is positioned beside the cabinet, which was installed in 2014, featuring fashion and accessories from the Rococo period, allowing visitors to draw parallels between the two displays.

Braunschweig

Herzog Anton Ulrich-Museum, Museumstraße 1, D-38100 Braunschweig. Website: http://www.3landesmuseen.de.

Die Abteilung Angewandte Kunst enthält die Sammlungen der italienischen Majolika, des Limousiner Maleremails, der Kostbarkeiten, des Fürstenberger Porzellans und Porzellane anderer Manufakturen, der Wedgwoodkeramiken, der Fayencen, des Steinzeugs, der Gläser, der Glyptik, der historischen Möbel, der Uhren, der Waffen und der Spitzen.

Eines der bedeutendsten Werke der Abteilung Angewandte Kunst ist das aus den herzoglichen Sammlungen stammende Gefäß aus Medici-Porzellan. Es entstand um 1575/80 in den Werkstätten des Großherzog Francesco I. de' Medici (1574-1587), wo man zu dieser Zeit das ehrgeizige Ziel verfolgte, eine dem chinesischen Porzellan ebenbürtige Töpferware herzustellen. Die dabei erzielten Ergebnisse unterscheiden sich allerdings deutlich vom Porzellan, denn sie enthalten einen relativ großen Anteil an glashaltigen Substanzen. Das Braunschweiger Gefäß ragt unter den heute rund 60 noch erhaltenen Stücken der Medici-Porzellane besonders heraus, weil es im Unterschied zu den allermeisten anderen mehrfarbig bemalt ist. Ein vergleichbares Exemplar besitzen lediglich das British Museum und ein Privatsammler. In der umlaufend auf dem Gefäßkörper dargestellten Landschaft erscheint ein kastellartiges Gebäude, das an die Engelsburg in Rom erinnert. Das Gefäß hatte ursprünglich die Form einer Vase. Nachdem die Enden der Henkel abgebrochen waren, gestaltete man es zu Beginn des 17. Jahrhunderts durch das Anbringen der vergoldeten Silberapplikationen zu einer Gießkanne um. Sie dokumentieren die von Anfang an bestehende große Wertschätzung des Gefäßes.

Die Sammlung der italienischen Majolika wurde 1765 in das Herzogliche Kunst- und Naturalienkabinett aufgenommen. Sie wurde hauptsächlich von Herzog Anton Ulrich zusammengetragen.

Fürstenberger Porzellan . Diese Bestände beinhalten künstlerisch herausragende Erzeugnisse der Manufaktur Fürstenberg von der frühen Zeit bis zur Mitte des 19. Jahrhunderts. Somit dokumentiert die Sammlung auf exemplarische Weise die Entwicklung der Produktion vom Spätbarock bis zum Spätklassizismus der Manufaktur Fürstenberg, die 1747 von Herzog Carl I. gegründet wurde.

Die Sammlungsabteilung Fürstenberger Porzellan zeichnet sich durch die Reichhaltigkeit und Vielzahl seltener bzw. unikater Stücke aus. Einen besonderen Schwerpunkt bildet die Unterabteilung der Biskuitbüsten mit Ausformungen von Köpfen nach antiken und zeitgenössischen Vorlagen. Mit 148 unterschiedlichen Einzelstücken ist sie wohl die weltweit größte Sammlung historischer Porzellanbüsten. Neben den Büsten sind zudem der Bestand der Frühen Produktion, die von Pascha Johann Friedrich Weitsch (1723-1803) mit Land-

schaften bemalten Porzellane sowie die umfangreiche Sammlung der Vasen zu erwähnen.

Brühl
Brühler Keramikmuseum, Kempishofstraße 10 & 15, D-50321 Brühl. Website: www.bruehler-museumsinsel.de/keramikmuseum-bruehl.
900 Jahre - vom 7. Jahrhundert bis 1530 - gab es im Brühler Raum Töpferwerkstätten. Ihre Erzeugnisse waren auf sämtlichen europäischen Märkten eine begehrte Handelsware.

Die ausgestellten Badorfer, Pingsdorfer und Brühler Gefäßkeramiken zählen zu den bedeutenden Kulturgütern des Rheinlandes.

Im 13. Jahrhundert vollzog sich im deutschsprachigen Raum der epochale Stilwandel von der Romanik zur Gotik. Für die rheinische Töpferkunst lässt sich dieser Wandel nirgendwo anders so anschaulich und reich belegen wie in der Töpferstadt Brühl.

Bürgel
Keramik-Museum Bürgel, Am Kirchplatz 2, D-07616 Bürgel. Website: www.keramik-museum-buergel.de.

→31.03.19 *Wilhelm Löber - der vergessene Bauhaus-Keramiker*. *Vom Bauhaus zur Rügenkeramik.* Keramik-Museum Bürgel.
Mit dem Lebenswerk Wilhelm Löbers wird das Schaffen eines vielseitigen Künstlers gezeigt. Dessen Wurzeln in der Dornburger Bauhaus-Keramikwerkstatt liegen und der durch die Ausbildung bei Gerhard Marcks geprägt wurde.

Wilhelm Löber (1903-1981) gehörte zu den Bauhaus-Schülern in der Dornburger Keramik-Werkstatt, deren Ausbildung er mit der Gesellenprüfung beendete. Neben der Töpferei beschäftigte sich Löber hier, wie der Formmeister Gerhard Marcks, auch mit Holzschnitten und Plastiken. Später folgt er Marcks an die Burg Giebichenstein, um als Meisterschüler Bildhauerei zu studieren. Ebenso wie Gerhard Marcks und Marguerite Friedlaender-Wildenhain lieferte Wilhelm Löber Entwürfe für die KPM. 1956 gründete Löber, mit seiner ersten Frau Frida, in Althagen die Fischlandkeramik und 1966 in Juliusruh die Rügen-keramik mit einer neuen Werkstatt. Die Ausstellung zeigt einen Querschnitt des Lebenswerkes von Wilhelm Löber.

20.04.19-29.09.19 *Bauhaus und Bürgel*. Keramik-Museum Bürgel. *Die wechselseitigen Beziehungen zwischen den Dornburger Werkstätten und der Töpferstadt.*

Coburg
Europäisches Museum für Modernes Glas, Rosenau 10, D-96472 Rödental (bei Coburg). Website: www.kunstsammlungen-coburg.de.

Creußen
Krügemuseum der Stadt Creußen, Am Rennsteig 8, D-95373 Creußen. Website: www.kruegemuseum.de.

Darmstadt
Galerie keramikum, Untere Mühlstrasse 26, D-64291 Darmstadt. Website: http://www.keramikum.de.

Dornburg
20.04.19-30.06.19 *Wilhelm Löber - der vergessene Bauhauskeramiker*. Rügenkeramik. Rokokoschloss Dornburg, Max-Krehan-Straße 2, D-07774 Dornburg-Camburg. Website: www.keramik-museum-buergel.de.
Mit dem Lebenswerk Wilhelm Löbers wird das Schaffen eines vielseitigen Künstlers gezeigt. Dessen Wurzeln in der Dornburger Bauhaus-Keramikwerkstatt liegen und der durch die Ausbildung bei Gerhard Marcks geprägt wurde.

Wilhelm Löber (1903-1981) gehörte zu den Bauhaus-Schülern in der Dornburger Keramik-Werkstatt, deren Ausbildung er mit der Gesellenprüfung beendete. Neben der Töpferei beschäftigte sich Löber hier, wie der Formmeister Gerhard Marcks, auch mit Holzschnitten und Plastiken. Später folgt er Marcks an die Burg Giebichenstein, um als Meisterschüler Bildhauerei zu studieren. Ebenso wie Gerhard Marcks und Marguerite Friedlaender-Wildenhain lieferte Wilhelm Löber Entwürfe für die KPM. 1956 gründete Löber, mit seiner ersten Frau Frida, in Althagen die Fischlandkeramik und 1966 in Juliusruh die Rügenkeramik mit einer neuen Werkstatt. Die Ausstellung zeigt einen Querschnitt des Lebenswerkes von Wilhelm Löber.

Dresden
Staatlichen Kunstsammlungen Dresden, Porzellansammlung, Zwinger, Sophienstraße, D-1067 Dresden. Website: www.skd.museum.

Schloss Pillnitz. August-Böckstiegel-Straße 2, D-01326 Dresden. Website: www.skd.museum.

01.09.19 [???]→ *Porzellankabinett im Turmzimmer*. Residenzschloss, Dresden.
Gut 200 Jahre war das Turmzimmer in der Festetage des Dresdner Residenzschlosses prominenter Schauraum für die kurfürstlich-königliche Porzellansammlung. Neben Vasen aus China und Japan präsentierte August III. auf vergoldeten Konsolen vor rot lackierten Wänden hier insbesondere die besten Erzeugnisse seiner einzigartigen und vielbeneideten Meissener Manufaktur.

Mit kleineren Veränderungen blieb das barocke Porzellankabinett bis zur Zerstörung des Schlosses 1945 bestehen und wird derzeit rekonstruiert. Mit den Elementvasen des Hofbildhauers und Modellmeisters Johann Joachim Kändler kehren herausragende Meisterwerke der Meissener Manufaktur in das Schloss zurück, die 75 Jahre im Depot der Porzellansammlung schlummerten. Zahlreiche leer bleibende Wandkonsolen werden an den Verlust eines Großteils der vor dem Krieg ausgelagerten Porzellane erinnern.

Duingen
Töpfermuseum Duingen, Töpferstrasse 8, D-31089 Duingen. Website: www.toepfermuseum-duingen.de.

Düsseldorf
Hetjens-Museum, Schulstrasse 4, D-40213 Düsseldorf. Website: www.duesseldorf.de/hetjens.

→17.03.19 *Zum Heulen schön! Meissener Zwiebelmuster in seiner ganzen Vielfalt (1730 bis 1888).* Hetjens-Museum.
Das Hetjens wird die Chance haben, die wohl weltweit größte Privatsammlung Meissener Zwiebelmuster erstmalig in einer Sonderausstellung zu präsentieren. Die einmalige Sammlung umfasst rund 2.500 Objekte und gibt einen vollständigen Überblick zur Geschichte des berühmten Dekors. Der unglaubliche Reichtum der Stücke lässt vermuten, dass in Meissen nahezu alle Formen - von der Untertasse bis zum Kronleuchter - mit dem beliebten Zwiebelmuster dekoriert worden sind.

Schon August der Starke, Kurfürst von Sachsen und König von Polen, liebte die unterglasurblaue Malerei, die er als Königsfarbe schlechthin, als Bleu Royal ansah. Er bezeichnete die königliche Farbe in schönstem Sächsisch als »Rohadabläh«. Bis heute gehört das Zwiebelmuster zu den bekanntesten und erfolgreichsten Porzellandekoren überhaupt.

→31.03.19 *Alle Farben Chinas! - Glasurenvielfalt aus über 1000 Jahren*. Hetjens-Museum.
In der Gedankenwelt des Alten Chinas besaßen Farben eine wichtige Symbolfunktion. Sie wurden Elementen, Energien, kosmischen Zyklen und Dynastien zugeordnet, was in der Keramikkunst Glasuren und Schmelzfarbendekore beeinflusste.

Es werden Stücke aus fünf Kaiserdynastien und verschiedenen regionalen Produktionszentren vorgestellt, von denen viele einen derart hohen Grad an technischer Perfektion und modern wirkender, puristischer Ästhetik besitzen, dass kaum zu glauben ist, dass es sich um Jahrhunderte alte Handwerkskunst handelt. Weitere Schwerpunkte der Ausstellung sind bichrome und polychrome Porzellane der Ming- und Qing-Dynastien, die am kaiserlichen Hof für Staatsrituale und als Bankettgeschirre verwendet wurden.

Unsere Exponate stammen zum Teil aus dem Bestand des Hetjens, außerdem aus bedeutenden deutschen Privatsammlungen. Die Sonderausstellung „Alle Farben Chinas!" wird temporär in die neu konzipierte Dauerausstellung integriert, die gleichzeitig eröffnet wird und ab sofort langfristig durch Leihgaben der Stiftung Hauk ergänzt wird.

Edenkoben
Schloss Villa Ludwigshöhe, Villastrasse 64, D-67480 Edenkoben. Website: www.keramik-sammlung.de / http://schloss-villa-ludwigshoehe.de
Aufgrund von Bau- und Renovierungsarbeiten sind bis auf weiteres keine Führungen im Ausstellungsraum vor dem Schaudepot der Sammlung Hinder/Reimers möglich. Vor der Max Slevogt-Galerie werden jedoch in einer kleinen Schau ausgewählte Exponate aus den reichen Beständen der Landessammlung präsentiert.

Vor diesem Hintergrund bietet Dr. Ingrid Vetter, Leiterin der Sammlung einmal im Monat eine Themen-Führung an, die sich auf einen ausgewählten Aspekt oder eine spezielle keramische Technik bezieht.

Eichenzell
Museum Schloss Fasanerie, Schloss Fasanerie, D-36124 Eichenzell. Website: http://www.schloss-fasanerie.de.
Schloss Fasanerie beherbergt eine permanente Porzellanausstellung im Untergeschoss des Nordflügels. Hier sind Schätze präsentiert, die man sonst nur in einem ausgewiesenen Porzellan- und Keramikmuseum erwarten würde. Tafelgeschirre verschiedenster Art, Figuren, Möbel- und Kamindekorationen entführen den Betrachter in die Welt des „weißen Goldes".

Die großen Hofservice fallen bereits durch die Vielzahl der einzelnen Stücke und die Variationsbreite ihrer Dekoration auf. So ist ein Berliner Service für den Kasseler Hof ausgestellt, das bis heute in 1.800 Teilen erhalten geblieben ist. Höhepunkte der Porzellanmalerei des 19. Jahrhunderts finden sich auf einem mit Blumen und Blüten dekorierten Service aus der französischen Manufaktur Sèvres. Auf jedem der 258 Teile ist eine andere Pflanze zu sehen, einmalig in der Perfektion ihrer Darstellung.

In der Porzellansammlung von Schloss Fasanerie wird der interessierte Kenner Stücke aus jeder bekannten Manufaktur Europas sowie Raritäten aus China und Japan finden.

Flensborg
TonArt - Flensburg, Schloßstrasse 16, D-24939 Flensburg. Website: www.tonart-flensburg.de.

Frankfurt-Höchst
Porzellan Museum Frankfurt im Kronberger Haus, Bolongarostraße 152, D-65929 Frankfurt-Höchst. Website: https://historisches-museum-frankfurt.de.

Frechen
Stiftung Keramion - Zentrum für moderne + historische Keramik, Bonnstrasse 12, D-50226 Frechen. Website: www.keramion.de.

→10.03.19 *„Du gehörst zu mir" – Lieblingsstücke*. Keramion.
Museen werden häufig als anonyme Einrichtungen wahrgenommen, so dass sich die Frage stellt: Wer sind die Menschen vor und hinter den musealen Kulissen? Diese Idee greift das Keramion auf und überlässt die Auswahl der Keramiken aus dem eigenen Bestand für die Ausstellung „Du gehörst zu mir" den MitarbeiterInnen und die VertreterInnen des Stiftungsrates.

Die Gründe, eine Keramik zu favorisieren, sind individuell. Die ästhetische Erscheinung kann ebenso faszinieren wie ein inhaltliches Thema, eine persönliche Geschichte oder biografische Verbindungen können ebenso einen besonderen Bezug zu einem Kunstwerk herstellen wie auch die Vorliebe für eine bestimmte Technik. Erhalten Sie einen spannenden Einblick in die Vielfalt der keramischen Möglichkeiten sowie in die Breite der Keramion-Sammlung.

31.03.19-11.08.19 *Zarte Flügel, dicke Brummer - Insekten und sonstiges Getier in der Keramik*. Keramion.
Unter dem Titel „Zarte Flügel, dicke Brummer - Insekten und sonstiges Getier in der Keramik“ stimmt das Museum in den aktuellen Diskurs um die Frage nach dem Verlust der Biodiversität ein und hinterfragt die Bedeutung von Bienen, Schmetterlingen, Käfern und Co. in der Keramik.

Der zeitliche Bogen ist weit gespannt: Zu sehen sein werden historische Beispiele, wie etwa eine bedeutende Prunkschale aus Meißener Porzellan vom Kurfürsten und Erzbischof von Köln Clemens August aus dem frühen 18. Jahrhundert bis zu modernen plastischen Insektendarstellungen.

Hervorzuheben sind die virtuosen Stillleben des italienischen Künstlerduos Bertozzi und Casoni oder fantastische, schillernde Käfer der niederländischen Künstlerin Carolein Smit. Ergänzt durch Design-Geschirr von Andy Warhol, Paloma Picasso oder dem Label Versace, ergibt sich ein Eindruck von der Vielfältigkeit und Qualität der Insekten-Darstellungen. Und da in der Keramik ebenso wie in der Realität Insekten nicht ohne Pflanzen auskommen, werden keramische Blumendarstellungen die Präsentation abrunden.

19.05.19-28.07.19 *Bärbel Thoelke - Designerin und Künstlerin*. Keramion.
Passend im Jubiläumsjahr zur Gründung des Bauhauses vor 100 Jahren stellt das Keramion Porzellanarbeiten der in Stralsund geborenen und in Berlin lebenden Porzellangestalterin Bärbel Thoelke aus und ehrt damit eine Künstlerin anlässlich ihres 80. Geburtstags. Die Designerin führt mit ihrem Schaffen die überaus erfolgreiche Traditionslinie der Moderne und des Funktionalismus vom ersten Drittel des 20. Jahrhunderts fort bis in die Gegenwart und ist dabei dem Vermächtnis des Bauhauses tief verbunden. Einerseits entwirft sie seriell hergestellte Stück mit deutlichem Funktionsbezug für bedeutende Manufakturen, andererseits fertigt sie sensible Unikate, bei denen der Herstellungsprozess noch sicht-, spürbar und damit nachvollziehbar wird.

Fürstenberg
Museum Schloss Fürstenberg [Porzellanmanufaktur Fürstenberg], Meinbrexener Straße 2, D-37699 Fürstenberg/Weser. Website: www.fuerstenberg-porzellan.com.
The attraction of the Fürstenberg castle complex is in its combination of the past and the present. On the one hand, there is the historic Weserrenaissance castle and on the other, the modern manufactory with its extensive range of porcelain and accessories. The new porcelain museum shows a fascinating change in dining from 1747 to the present day. The observation deck provides a breathtaking panoramic view of the Weser Valley. The Lottine café and restaurant is a great place to spend some time relaxing on its terrace.

06.04.19-30.06.19 *Blätter/Leafs*. A room installation by Ulli Böhmelmann. Museum Schloss Fürstenberg.
One closes one's eyes and thinks of Fürstenberg: there is the castle, which is blown by the wind, leaves are blown over the castle courtyard; there is the porcelain, the fine, white mass, so fragile and hard at the same time. The picture is suddenly stopped, a snapshot. Still wind. There is the space, thick, strong walls, for centuries. There are porcelain sheets, hundreds, they float, dance and whirl. Light falls in, shines through, casts shadows, dissolves and recreates. It flirts and tickles, captures and releases again.

06.04.19-30.06.19 *Weserchinesen*. Exotic picture worlds on Fürstenberg porcelain. Museum Schloss Fürstenberg.
They drink tea, swivel fans, walk under parasols, they can even be seen washing laundry - the Weserchinesen. In colourful robes they cavort in a variety of forms on a Fürstenberg table service from the time around 1780. A sensation! Because the service was completely unknown until now, it had been privately owned for decades. With more than 100 pieces, it is the largest surviving Fürstenberg tableware from this period.

Gotha
29.09.19-26.01.20 *Die Sammlung der Lotte Reimers-Stiftung*. Katalog. Schloss Friedenstein, Schlossplatz 1, D-99867 Gotha. Website: www.stiftungfriedenstein.de.

Großalmerode
Glas- und Keramikmuseum, Kleiner Kirchrain 3, D-37247 Großalmerode. Website: www.geschichtsverein-grossalmerode.de.
Aus Oberton getöpferte Keramik kam bis in die 1950er Jahre in fast allen Haushalten vor: Essgeschirr, Kochtöpfe, Backformen, Vorratsgefäße und vieles mehr. Schmuckteller und Porzellangeschirr ergänzen die typische Haushaltskeramik.

Zu den Spezialitäten des Großalmeroder Keramikhandwerks gehörten Dachziegel und Wasserrohre. Beides wurde beim Brand mit einer Salzglasur überzogen und war daher besonders haltbar. Auch salzglasierte Tonmurmeln waren ein Exportschlager.

Zur Industriekeramik zählen insbesondere Schmelztiegel und Schamottesteine. Die Tiegel bestehen unter anderem aus dem hitzebeständigen Fettton vom Hirschberg. Seit dem Mittelalter werden sie in Metallgießereien weltweit nachgefragt und haben den guten Ruf der Stadt begründet.

Hamborg
Museum für Kunst und Gewerbe, Steintorplatz. 20099 Hamburg. Website: www.mkg-hamburg.de.

→02.06.19. *Antike Bilderwelten*. Was griechische Vasen erzählen. Museum für Kunst und Gewerbe.
Supermann Herakles, Göttervater Zeus, Weingott Dionysos oder der stierköpfige Minotaurus - die Helden der antiken griechischen Mythen faszinieren bis heute und sind in unzähligen Geschichten der Literatur, in Theater und Film lebendig. Zehntausende vollständige oder in Fragmenten erhaltene antike Vasen erzählen von den dramatischen und oft lehrreichen Abenteuern der Götter, die Vasenmaler über Jahrhunderte auf feinsinnige Art und Weise in szenischen Darstellungen festgehalten haben. Die Szenen geben Einblicke in die Welt der Göttinnen und Götter, der Monster

*und Schurken, aber auch in religiöse Vorstellungen und kultische Riten. Sie erzählen auch vom täglichen Leben in der Antike, von Kindheit, Ausbildung, Sport, Krieg, Theater und geselligem Beisammensein. Das Museum für Kunst und Gewerbe Hamburg (MKG) zeigt in der großzügigen „Turnhalle" im Mittelbau rund 80 Meisterwerke antiker Vasenkunst aus Athen aus der Zeit vom 6. bis 4. Jahrhundert v. Chr. Die Ausstellung lädt Mythenliebhaber*innen, Freund*innen antiker Kunst und Fans von Graphic Novels, Fantasy und Fiction zum Entdecken vertrauter Figuren und Charaktere und zum vergleichenden Sehen ein. Kinder lernen über die Helden, ihre fantastischen Taten und die Alltagsbilder auf spielerische Weise die antike Welt kennen. Die Ausstellung beleuchtet auch die Herstellung, die Werkstätten und Arbeitsweisen der Töpfer und Vasenmaler und die Form und Funktion der Vasen, die vor mehr als 2.400 Jahren geschaffen wurden.*

Die Bilder auf griechischen Vasen sind die wichtigsten Quellen zur Erforschung der griechischen Antike. Ihre Untersuchung hat sich zu einem umfassenden und sehr ertragreichen Feld archäologischer Forschung entwickelt. Sie zeugen nicht nur von den Gewohnheiten, Kenntnissen und Vorurteilen der Vasenmaler, sondern von den kulturellen, sozialen, historischen und ökonomischen Faktoren, die ihre Entstehung beeinflusst haben: Politik, Theater, Handel, Literatur oder historische Ereignisse spielten eine bedeutende Rolle und spiegeln sich in der Auswahl der Themen. Zudem besitzen griechische Vasen - insbesondere aus Athen - einen großen ästhetischen Reiz. Die Gefäßformen sind elegant und der Glanz der Gefäße ist faszinierend. Die oft auf wenige Figuren reduzierten Bilder sind durch ihren Kontrast von orangerot bis braun und schwarz eindrücklich. In den Zeichnungen zeigt sich die Meisterschaft der Vasenmaler, unterschiedliche Handlungsmomente einer Geschichte in einem Bild zu komprimieren. Wenige markante Bewegungen, Gesten, Eigenschaften und Figurenkonstellationen entführen die Betrachter ins Geschehen. Bereits in der Antike erfreuten sich Vasen aus Athen im gesamten Mittelmeerraum großer Beliebtheit. Ihre Erhaltung verdanken sie dem Umstand, dass zahlreiche Gefäße als Handelsware nach Italien gelangten und dort von den Etruskern als Grabbeigaben verwendet wurden.

Um die Erzählung eines Vasenbildes richtig lesen zu können, muss man seine Sprache verstehen. Unabdingbar ist dabei die Kenntnis der Bildkonventionen und ihrer Veränderungen in unterschiedlichen Epochen sowie von der Art und Weise, wie einzelne Geschichten zu verschiedenen Zeiten dargestellt wurden. Meist sind es drei bis fünf in Sekundenschnelle wahrnehmbare Bildelemente - Eigenschaften, Bewegungen, Motive oder Zusammenstellungen -, die eine Identifizierung der Geschichte erlauben. Schnell lernen die Besucherinnen in der Ausstellung Herakles anhand von Löwenfell, Keule und Bogen von Achill zu unterscheiden. Den Göttervater Zeus erkennt man an seinem Blitzbündel oder das Gefolge des Weingottes Dionysos an seinen ekstatischen, rauschhaften Bewegungen. Anders als bei einer Fotografie zeigen Vasenbilder nicht nur einen ausschnitthaften Moment. In einem Bild kann eine kontinuierlich fortschreitende Erzählung mit eigentlich ungleichzeitigen Erzählmomenten in Szene gesetzt werden. Es handelt sich dabei um eine sogenannte „simultane oder synoptische Narration".

28.06.19-23.02.20 *Unter Freunden · Japanische Teekeramik.* Museum für Kunst und Gewerbe.
„Unter Freunden · Japanische Teekeramik" führt ein in die Welt der Teemenschen (chajin) und Liebhaber japanischer Teekeramik. Rund 100 Teeschalen, Vasen und Tee-Utensilien wie Teller, Platten und Schalen erzählen von innigen Verbindungen zwischen Menschen und Objekten.

Hameln
Keramikgalerie Faita, Alte Markstrasse 45, D-31785 Hameln. Website: www.keramik-galerie-faita.de.

Heidelberg
Galerie Marianne Heller, Friedrich-Ebert-Anlage 2, Im Stadtgarten, D-69117 Heidelberg. Website: www.galerie-heller.de.

24.03.19-05.05.19 *Timeless Land/Unendliches Land*. Pascale Lehmann, Chile. Galerie Marianne Heller.

26.05.19-07.07.19 *Korea - Taiwan.* Porzellanarbeiten von Suku Park und Chih-chi. Galerie Marianne Heller.

21.07.19-01.09.19 *Zwischen Prag und Budweis*. Keramische Kunst aus Tschechien. Galerie Marianne Heller.

29.09.19-10.11.19 *The Kobalt Series*. Masterworks by Wasinburee Supanichvoraparch, Thailand. Galerie Marianne Heller.

01.12.19-19.01.20 *Ausgewählte Stücke zu ausgewählten Bildern*. Japanische Keramikkunst und Malerei. Galerie Marianne Heller.

Hildesheim
Roemer- und Pelizaeus-Museum, Am Steine 1-2, D-31134 Hildesheim. Website: http://www.rpmuseum.de.
Das Roemer- und Pelizaeus-Museum besitzt eine der bedeutendsten Sammlungen chinesischen Porzellans in Europa. Fast 100 Stücke aus dieser besonderen Sammlung präsentiert das Roemer- und Pelizaeus-Museum jetzt in einer Neuaufstellung der Ausstellung „Chinesisches Porzellan". Thematisch gegliedert, erlauben die kostbaren Objekte Einblicke in die Dekortechniken der chinesischen Porzellane und die Vielfalt und Bedeutung ihrer Dekormotive.

Im Zentrum dieser Neupräsentation von Porzellanen des 15. bis 19. Jahrhunderts stehen prächtige Blauweiß-Porzellane der Ming- und der Qing-Dynastie, die durch zahlreiche mono- und polychrome Porzellane ergänzt werden.

Darüber hinaus richtet sich der Blick aber auch auf die Vorstellungswelt des Daoismus und des chinesischen Buddhis-mus, das Gelehrtenwesen und die Schreibkunst.

Der Stifter dieser Sammlung, der 1827 in Betheln bei Hildesheim geborene Ernst Ohlmer, lebte als Beamter des chinesischen Seezolldienstes von 1868 bis 1914 in China. 1880 schenkte er dem Museum einige bedeutende Stücke aus seiner umfassenden Sammlung, die nach seinem Tod im Jahre 1927 schließlich dem Museum übereignet wurde. Die besondere Bedeutung der Sammlung Ohlmer beruht darauf, dass der größte Teil der Porzellane nicht für den Export nach Europa, sondern für den chinesischen Markt, den kaiserlichen Hof und die hohe Beamtenschaft, hergestellt wurde.

02.11.19→maj 2020 *Gerd Hiort Petersen & Hans Munck Andersen*. Roemer- und Pelizaeus-Museum. *Begegnungen. 5 Kulturräume - 5000 Jahre Keramikkunst von Gerd Hiort Petersen und Hans Munck Andersen im Dialog mit Keramik aus Südamerika und Chin".*

Hocheim
Galerie Rosemarie Jäger, Wintergasse 13, D-65239 Hochheim am Main. Website: www.rosemarie-jaeger.de.

Hohenberg an der Eger
Porzellanikon Hohenberg, Deutsches Porzellanmuseum, Freundschaft 2, D-95691 Hohenberg/Eger. Website: www.porzellanikon.org.

Höchstädt an der Donau
Museum Deutscher Fayencen, Schloss Höchstädt, Herzogin-Anna-Straße 52, D-89420 Höchstädt an der Donau. Website: www.schloss-hoechstaedt.de.

Höhr-Grenzhausen
Keramikmuseum Westerwald, Deutsche Sammlung für Historische und Zeitgenössische Keramik, Lindenstraße 13, D-56203 Höhr-Grenzhausen. Website: www.keramikmuseum.de

Fachbuchhandlung und Verlag, Helmut Ecker, Westerwaldstrasse 1, D-56203 Höhr-Grenzhausen. Website: www.keramikbuch.de. Velassorteret specialboghandel for keramiklitteratur.

→10.03.19 *Norbert Prangenberg*. Keramikmuseum Westerwald. *In Norbert Prangenbergs (1949-2012) unkonventionellem Werk zeigt sich, dass die Keramik eine Wechselwirkung zwischen Malerei, Zeichnung und Bildhauerei in sich tragen und die unterschiedlichen Gattungen in sich vereinen kann. Prangenberg ist eine Urgestalt der kerami-schen freien Kunst und hat durch sein medienübergreifendes Werk den Weg für die heutige Generation freigelegt.*

→10.06.19 *Fritz Baumer*. Keramikmuseum Westerwald. *Das Keramikmuseum Westerwald ehrt in einer Sonderausstellung das Lebenswerk des Mosaikkünstlers Fritz Baumer (1919-1989). Brennbruch und Scherben bekannter Keramiker wie Hubert Griemert, Richard Bampi oder die Brüder Hohlt setzte er zu neuen Bildern zusammen. Baumer löste die Glasur von ihrem Träger, dem Gefäß, und zeigte so das einzigartige Wirkungspotenzial der keramischen Farbe. Fritz Baumers unbekannte Werke werden zum ersten Mal auf musealer Ebene gezeigt. Am 16.3.2019 wäre er 100 Jahre alt geworden.*

07.04.19-10.06.19 100 *Jahre Rastal*. Keramikmuseum Westerwald.
Eugen Sahm gründete 1919 in Höhr-Grenzhausen einen Großhandel für Steinzeug, Porzellan und Glas. Zu diesem Zeitpunkt löste das industriell gefertigte Glas bereits die Keramik in vielen Bereichen ab. In den Nachkriegsjahren spezialisierte sich die Firma Rastal auf die Glasveredelung und ist heute durch seine mehrfach ausgezeichneten Glasdesigns weltweit bekannt. Doch Werner Sahm, Sohn des Firmengründers, blieb der Keramik über seine wohl bedeutendste Sammlung an historischen Trinkgefäßen weltweit treu. Heute wird Rastal bereits in dritter Generation geführt und ist nicht nur über die Sammlung eng mit dem Museum verbunden.

Ilmenau
07.04.19-18.08.19 *Der vergessene Bauhausschüler und Rügenkeramiker Wilhelm Löber*. Sonderausstel-lung zu 100 Jahre Bauhaus. GoetheStadtMuseum im Amtshaus, Am Markt 1, D-98693 Ilmenau. Website: https://www.ilmenau.de.
Im Jahr des einhundertjährigen Bauhausjubiläums 2019 wird im GoetheStadtMuseum Ilmenau an den nahezu in Vergessenheit geratenen Bauhausschüler und Künstler Wilhelm Löber erinnert. Eine einzigartige Sammlung historischer Fotos seiner Keramik.

Im Jahr des einhundertjährigen Bauhausjubiläums 2019 wird im GoetheStadtMuseum Ilmenau an den nahezu in Vergessenheit geratenen Bauhausschüler und Künstler Wilhelm Löber erinnert. *Eine einzigartige Sammlung historischer Fotos seiner zum Großteil verschollenen Keramiken der 1920er Jahre, umfangreiches Archivmaterial und keramische Arbeiten, die in den 1970er Jahren auf der Insel Rügen entstanden, sind Gegenstand einer beachtlichen Privat-sammlung. Durch sie wird es möglich, ein umfangreiches Bild des Kunsthandwerkers, Grafikers und Bildhauers Wilhelm Löber zu entwerfen. Dem Bauhausgedanken, Handwerk und Kunst miteinander zu verknüpfen, fühlte er sich zeit seines Lebens verpflichtet. Den größten Einfluss übte dabei sein Lehrer Gerhard Marcks sowohl bei der Gestaltung von Keramik als auch in der Bildhauerei auf ihn aus. Mit Ilmenau verbanden den 1903 in der Rhön geborenen Künstler seine Ausbildung am Realgymnasium und die Gestaltung eines Goethebrunnens im expressiven Stil. Er trägt die Inschrift „Stirb und Werde!" und entstand im Goethejahr 1932. Das Kunstwerk auf dem Ilmenauer Friedhof war von Anbeginn umstritten, da es nicht den konservativen traditionellen Vorstellungen der Allgemeinheit entsprach. Umso erstaunlicher ist es, dass der Goethebrunnen erhalten geblieben ist. In den 1960er und 1970er Jahren fertigte Wilhelm Löber die beliebte Fischland- und Rügenkeramik, die sehr hohen Absatz fand. Hier wurden recht verspielte Formen und Motive aufgegriffen, die sich vom ursprünglichen Bauhausgedanken entfernten. Der beliebte Keramiker, aber fast vergessene Bauhausschüler und Bildhauer Wilhelm Löber verstarb 1981 auf Rügen.*

Kandern
01.03.19-31.10.19 [???] *Keramik der 50er Jahre - aus deutschen und französischen Sammlungen.* Heimat- und Keramikmuseum, Ziegelstraße 30, D-79400 Kandern. Website: www.kandern.de.

Karlsruhe
Museum in der Majolika, Ahaweg 6, D-76131 Karlsruhe. Website: www.landesmuseum.de. Wiedereröffnung zum Museumsfest am 13.07.19 bis Ende der Herbstferien.
The Majolica Manufactory of Karlsruhe is the only ceramic factory in Germany which has survived every political and economical crisis of the last century and is still running today. It was founded in 1901 by the painter Hans Thoma and his friend Wilhelm Süs. The museum, which is located in the former administrative building of the Manufactory, presents an overview of its production from its very beginnings as the Grand Ducal Majolica Manufactory until today. It was later renamed National Majolica Manufactory.

Since it was founded, this manufacturing plant has responded to nearly all trends and events in cultural and art history. The exhibited items reflect the artistic and historical change of the last century: from historicism and art nouveau to expressionism, constructivism, New Objectivity, Domestic Revival and art of the National Socialist period, to the tendencies of the 1950s and 1960s and finally to the current trends in art.

Museum beim Markt, Karl-Friedrich-Straße 6, D-76133 Karlsruhe. Website: www.landesmuseum.de.

Kassel
Hessisches Landesmuseum, Brüder-Grimm-Platz 5, D-34117 Kassel. Website: https://museum-kassel.de.
The collections of the Landgraves of Hesse form the core of today's collection. It includes pieces from the art cabinets of Wilhelm IV (r. 1567-1592) and Moritz the Scholar as well as gilt-silver objects from the former Silver Cabinet. There are Baroque works of art created for the court of Landgrave Carl (r. 1677-1730), a collection of historical glassware, a notable collection of amber, another of carved ivory, Hessian faience and porcelain from Meissen, Kassel, and Fulda as well as specimens from the Landgravial porcelain gallery originally imported from China and Japan.

Kellinghusen
Museum Kellinghusen, Hauptstraße 18, D-25548 Kellinghusen. Website: http://www.kellinghusen.de/freizeit-kultur-und-vereine/museum.html.
Museum Kellinghusen helliger sig stedets berømte tradition inden for keramikkens verden. Samlingerns hovedvægt er lagt på fajence fra Kellinghusen, der er fremstillet i 1700-eller 1800-tallet. Der lå seks værksteder i Kellinghusen mellem 1765 og 1860. Stedet opnåede at blive berømt for sine tallerkner, der har blomsterpyntet rand på strålende gul farve og en blomsterbuket i midten. Ud over den typiske fajence vises udvalgte enkelte stykker.

10.08.19-11.08.19 10.00-18.00 *Töpfermarkt*. Kellinghusen.

Köln
→30.06.19 *Alles unter dem Himmel - 40 Jahre Museum für Ostasiatische Kunst am Aachener Weiher.* *Museum für Ostasiatische Kunst,* Universitätsstraße 100, D-50674 Köln. Website: www.museenkoeln.de.
Vor 40 Jahren öffnete der von dem japanischen Architekten Kunio Maekawa geplante Neubau des Museum für Ostasiatische Kunst am Aachener Weiher seine Pforten. Die Jubiläumsausstellung feiert den Reichtum der Ankäufe, Schenkungen, Stiftungen, Dauerleihgaben und Restaurierungen, aber auch der Sonderausstellungen, Bestandskataloge und Plakate der letzten 40 Jahre.

12.04.19-11.08.19 *2 von 14.* Zwei Kölnerinnen am Bauhaus. Museum für Angewandte Kunst, An der Rechtschule, D-50667 Köln. Website: www.museenkoeln.de.
Die Ausstellung würdigt das Schaffen der Keramikkünstlerin Margarete Heymann-Loebenstein (1899-1990) in Kombination mit Bühnenentwürfen ihrer Cousine Marianne Ahlfeld-Heymann (1905-2003), die beide am Bauhaus studierten.

Landshut
Museen der Stadt Landshut, Stadtresidenz, Altstadt 79, D-84028 Landshut. Website: www.landshut.de/museen.
*Sammellust - der Titel zeigt es unmissverständlich an: Es geht um Begeisterung und Leidenschaft. Sei**t** etwas mehr als anderthalb Jahrzehnten pflegen die Museen der Stadt Landshut eine Partnerschaft mit dem Münchner Keramiksammler Rudolf Strasser. Bereits 2003 konnten die Museen einen Teil der umfangreichen Privatsammlung in ihre Bestände übernehmen; seither gehört die zeitgenössische Keramik in Landshut zum ständigen Ausstellungsprogramm.*

Seiner Herkunft nach ursprünglich ein leidenschaftlicher Fürsprecher zeitgenössischer Gebrauchskeramik, also für das von Hand geformte, handwerklich gut gemachte Gefäß, richtete sich Rudolf Strassers Interesse schon bald mit gleicher Intensität auf das künstlerisch gestaltete Gefäßobjekt; speziell in jüngerer Zeit trat verstärkt noch die keramische Plastik hinzu.

Die aktuelle Studioausstellung in der Landshuter Stadtresidenz konzentriert sich auf ausgewählte Hauptwerke der Sammlung aus dem Grenzbereich von Gefäßobjekt und freier Plastik und macht mit einigen der jüngsten Neuerwerbungen Rudolf Strassers bekannt. Namen wie Claude Champy, Michael Cleff und Jean-François Fouilhoux, Bodil Manz, Renée Reichenbach und Jordí Serra vergegenwärtigen stellvertretend die Vorlieben und Ambitionen eines leidenschaftlichen Sammlers und eröffnen eine individuelle Perspektive auf die Vielfalt künstlerischer Keramik der Gegenwart.

Leipzig
Grassi, Museum für Angewandte Kunst, Johannisplatz 5-11, D-04103 Leipzig. Website: www.grassimuseum.de.

terra rossa, Kunstverein & Galerie, Roßplatz 12, D-04103 Leipzig. Website: www.terra-rossa-leipzig.de.

→30.03.19 *Hubert Kittel*. Ein leben für Keramik und Glas. Foyerausstellung, Grassi.

*Rund 30 Jahre war Hubert Kittel (*1953) in der Lehre für Keramik- und Glasdesign an der Burg Giebichenstein Kunsthochschule Halle tätig und hat dort unzählige Studierende mit Kompetenzen für Produktgestaltung ausgestattet. Vor allem aber begeisterte er sie für das Material Porzellan, das ihn immer wieder faszinierte und zu Entwürfen für die Industrie wie für künstlerisch freie Arbeiten anregte. Das museum präsentiert eine Auswahl an Arbeiten, die 40 Jahre Auseinandersetzung mit Material und Form beleuchten.*

→13.10.19 *Gefäss/Skulptur 3*. Deutsche und Internationale Keramik seit 1945. Katalog. Grassi.
The artistic studio ceramics are among the most important and internationally prominent collection areas of the museum. Numerous groups of stocks, often based on donations, were presented in two large and widely acclaimed exhibitions already in 2008/2009 and 2013/14. Many excellent new additions to these exhibitions followed in the stock. They are the basis of the continued exhibition Gefäss/Skulptur 3 and another comprehensive accompanying publication.

In ceramics, the artistic developments since the mid-twentieth century have been manifested in a variety and impressively. Forming power and glazing beauty are encountered. Time and again, the path from the vessel to the sculpture is chosen or the relationship between these two possibilities is explored.

09.11.19-30.03.20 *Ein Service für Kaiserin Joséphine*. Sammlung Günther Sterba. Grassi.
Die Schenkung von Professor Günther Sterba umfasst eine Sammlung von 41 außergewöhnlich delikat bemalten Desserttellern, die von der königlichen Porzellan-Manufaktur Berlin 1807 für Kaiserin Joséphine von Frankreich angefertigt wurden. Die Teller sind nach einer grafischen Vorlage mit detailliert dargestellten Einzelpflanzen im Spiegel und einem Blattkranz in Sepiamalerei auf der Fahne dekoriert. Die geografische Herkunft und der name der Pflanzen sind in französischer Sprache auf der Tellerrückseite angegeben. Nach dem tode der Kaiserin im Mai 1814 und der Versteigerung des Nachlasses galt das botanische KPM-service lange Zeit als verschollen. Dank der Schenkung von Professor Sterba besitzt das Museum nun die größte Sammlung an Tellern aus diesem seltenen Service.

09.11.19-11.10.20 *Spitzen des Art Déco.* Porzellan im Zackenstil. Grassi.
Extravagante Formen, verspielte Motive und Farbenreichtum charakterisieren die hochwertigen Produkte der Porzellanmanufakturen in den Zwischenkriegsjahren. Die in der Ausstellung präsentierten Mokkagedecke und Dosen verstehen sich als kleine Luxusobjekte, die sich weder als reines Vitrinenstück noch als Gebrauchsgegenstand verorten lassen. Vielfach entdeckt man in ihnen Elemente des sogenannten Zackenstils wieder, der auch die Architektur der Pfeilerhalle, in der die Ausstellung gezeigt wird, prägt.

Nicht weniger beliebt waren aufwändige, zwei- oder dreidimensionale figürliche Darstellungen - etwa von exotischen Tieren. In Umfang und Vielgestaltigkeit zweifellos außergewöhnlich, bestechen die Hamburger Sammlungen von Gisela Krause-Ausborn und Gerd Ausborn sowie von Professor Peter Schatt durch ihre unterschiedlichen Schwerpunkte und jahrzehntelange Sammelleidenschaft. Erstmals in dieser Konstellation wird eine Auswahl von Objekten aus diesen Sammlungen zusammen präsentiert und damit ein Querschnitt durch die gestalterischen Ausprägungen des Art déco gezogen.

Ludwigsburg [ved Stuttgart]
Keramikmuseum des Württembergischen Landesmuseum, Schloss Ludwigsburg, Schlossstrasse 30, D-71634 Ludwigsburg. Website: www.schloss-ludwigsburg.de.
Das Keramikmuseum in Schloss Ludwigsburg wurde 2004 als Zweigmuseum des Landesmuseums Württemberg eröffnet. Mit rund 4.500 Exponaten auf etwa 2.000 Quadratmetern zählt es zu den größten seiner Art in Europa. Die Exponate aus Irdenware, Steinzeug, Majolika, Fayence, Porzellan und Steingut vermitteln die Geschichte der Keramik vom Mittelalter bis zur Gegenwart.

Thematischer Schwerpunkt ist die europäische Porzellankunst. Neben qualitätvollen Stücken aus Meißen, Wien und anderen bedeutenden Manufakturen setzt der weltweit größte Bestand an Ludwigsburger Porzellan einen starken landesgeschichtlichen Akzent. Von internationalem Rang ist auch Herzog Carl Eugens Sammlung italienischer Majolika. Die umfangreiche Sammlung von Unikat-Keramik seit 1950 spiegelt das Kunstschaffen in sechs europäischen Ländern wider.

Mannheim
Reiss-Engelhorn-Museen, Museum Zeughaus C5, D-68159 Mannheim. Website: www.rem-mannheim.de.

Meißen
Meissen Porzellan-Museum, Talstraße 9, D-01662 Meißen. Website: www.porzellan-stiftung.de.
Seit 2015 ist die Meissen Porzellan-Stiftung GmbH Eigentümerin der Museumsobjekte der Staatlichen Porzellan-Manufaktur Meissen und betreut das Porzellan-Museum.

Im Stil einer neoklassizistischen Festhalle errichtet, wurde das Museum im Januar 1916 mit einer großen, repräsentativen Modellschau eröffnet. Das Gebäude der Schauhalle besteht noch immer in seiner ursprünglichen Form und wurde im Jahre 2005 durch einen modernen Anbau erweitert. Die wertvolle historische Innenausstattung aus dem Jahre 1916 ist bis heute Bestandteil des Museumskonzeptes. Vitrinen aus dunkel gebeizter Eiche, passend dazu die Verkleidung der Türnischen, Türen, Pfeiler und Tische bilden einen würdigen Rahmen für das Meissener Porzellan.

Im ersten Obergeschoss entdecken Sie die einmalige Sammlung Meissener Porzellans von 1710 bis in die Gegenwart. Chronologisch geordnet sehen Sie Höhepunkte aus dem über 300-jährigen Meissener Porzellanschaffen.

Die ausgestellten Porzellane sind der öffentlich zugängliche Teil der umfangreichsten Sammlung Meissener Porzellans von 1710 bis heute.

→31.12.19 *Böttger und das rothe Porcellain*. Meissen Porzellan-Museum.
Johann Friedrich Böttger, genialer Erfinder oder Betrüger? Anlässlich seines 300. Todestages folgen wir seinen Spuren. Wer war Böttger und warum wurde ausgerechnet er zur Schlüsselfigur? Wieso wurde aus einem Goldmacher ein Töpfer? Welche Visionen hatte er und was wurde daraus? Multimedial aufbereitet lernen Sie Böttger und seine Weggefährten kennen und die Zeit, in der er lebte.

Das "rothe Porcellain" als Denkmodell für das weiße rückt in der Sonderausstellung in den Fokus. Entdecken Sie frühe Beispiele aus der Zeit um 1705. Brenn-, Polier- und Malproben erzählen aus der Anfangszeit der europäischen Porzellanproduktion. Mit künstlerischer Raffinesse wurden die frühen Feinsteinzeuge gestaltet. Künstler wie Permoser, Thomae oder Irminger sind in der Ausstellung präsent. Die Renaissance des roten Feinsteinzeuges als Böttgersteinzeug 1919 ermöglichte es Künstlern wie Max Esser, Gerhard Marcks, August Gaul oder Ernst Barlach mit diesem reizvollen Werkstoff zu arbeiten. Entdecken Sie neben ausdrucksstarken Tierplastiken und Figuren auch Medaillen und Münzen aus diesem Material.

Und heute? Silvia Klöde, Sabine Wachs, Jörg Danielczyk oder Maria Walther sind nur einige Künstler, die mit Böttgersteinzeug arbeiten oder gearbeitet haben. Rund 150 Exponate aus rotem Feinsteinzeug, von der Anfangszeit bis heute, legen Zeugnis ab. Ein keramisches Material, das besticht durch seine Härte und fasziniert durch seine besondere Ausdruckskraft.

Mettlach
Keramikmuseum Mettlach, Alte Abtei, Saaruferstraße, D-66688 Mettlach. Website: www.keramikmuseum-mettlach.de.

München
Marstalmuseum, Museum „Nymphenburger Porzellan“ (Sammlung Bäuml), Schloss Nymphenburg, D-80638 München. Website: www.schloss-nymphenburg.de.
Im 1. Stock des Marstallmuseums ist eine einzigartige Privatsammlung Nymphenburger Porzellane vom 18. bis 20. Jahrhundert zu sehen. 1747 gründete Max III. Joseph die kurfürstliche Porzellan-Fabrik. Ein Glücksfall für die junge Manufaktur war die Anstellung von Franz Anton Bustelli als Modellmeister. Seine lebendig erzählenden Figuren zierten einst die höfische Desserttafel. Im frühen 19. Jahrhundert setzte sich König Ludwigs I. für die Porzellankunst ein. Er gründete die „Kunstanstalt“ nahe der Kunstakademie, um dort die besten Porzellanmaler ausbilden zu lassen. Einen weiteren Höhepunkt des Museums bilden die Jugendstil-Porzellane mit ihren innovativen Formen und Dekoren.

Begründet wurde die Sammlung durch Albert Bäuml, der 1888 die Leitung der Manufaktur übernommen hatte. Um die künstlerische Qualität zu verbessern, sammelte er Nymphenburger Porzellan als Modellvorlagen. 1912 übernahm sein ältester Sohn diese Aufgaben. Die Sammlung, die mit Porzellanen aus dem Besitz der Bayerischen Schlösserverwaltung ergänzt ist, wird noch heute von der Familie aus privaten Mitteln erweitert.

Pinakothek der Moderne, Barer Strasse 40, D-80333 München. Website: www.pinakothek.de. Website: https://www.pinakothek.de.

Galerie Handwerk, Max-Joseph-Straße 4 [Eingang Ottostraße], D-80333 München. Website: www.hwk-muenchen.de/galerie.

27.09.19-29.03.20 *Anders gesehen*. Afrikanische Keramik aus der Sammlung S.K.H. Herzog Franz von Bayern. Katalog. Pinakothek der Moderne - Die Neue Sammlung - The Design Museum.
Über 1.000 Objekte afrikanischer Keramik aus der Sammlung S.K.H. Herzog Franz von Bayern konnten als Schenkung und als Dauerleihgabe für Die Neue Sammlung - The Design Museum gewonnen werden. Wir würdigen diese großzügige Gabe in einer umfangreichen Ausstellung und Publikation, die Aufschluss gibt über Formen- und Funktionenreichtum afrikanischer Keramik sowie über ihre unterschiedlichen Entstehungszusammenhänge. Im Kontext eines Designmuseums kann diese Ausstellung eine gestaltungshistorische, von den Objekten ausgehende Auseinandersetzung mit den Gefäßen und Figuren ermöglichen und so einen neuen Blick auf die Keramikproduktion in Afrika bieten, der nach Form, Funktion, Dekor und Materialität fragt und ihre Eigenständigkeit sowie Parallelen zur internationalen Praxis aufzeigt.

Norden
Osfriesisches Teemuseum Norden, Am Markt 36, D-26506 Norden. Website: www.teemuseum.de.

Obernzell
Keramikmuseum im Schloss Obernzell, Schloßplatz 1, D-94130 Obernzell. Website: www.obernzell.de.
Das Keramikmuseum im ehemals fürstbischöflichen Schloss Obernzell bei Passau - am Ufer der Donau gelegen - gibt mit zwölfhundert Objekten einen Einblick in die Geschichte der Keramik von der Jungsteinzeit bis zur Gegenwart. Der Schwerpunkt liegt auf der handwerklich hergestellten Keramik, vornehmlich aus Niederbayern, das im Bereich der Gefäßkeramik im 18. und 19. Jahrhundert führend in Altbayern war. Das Museum bietet darüber hinaus einen Überblick über keramische Techniken, Herstellungsvorgänge und Verwendungen und führt bis zu Industrieproduktion und zeitgenössischer Keramik.

Zu den besonderen Themen gehören die europaweit bedeutende und jahrhundertelange Schwarzgeschirrproduktion in Obernzell, die handwerkliche Fayenceherstellung in Dießen am Ammersee, Steinzeug aus Bayern und Irdenware aus Niederbayern sowie Nymphenburger Porzellan, nachdem zu Beginn des 19. Jahrhunderts in diesem Schloß ein Zweigwerk der Nymphenburger Manufaktur eingerichtet werden sollte.

Besonders beliebt bei den Besuchern sind solche Gefäße, die im Laufe der Benutzung Schäden erlitten haben und von Wanderhandwerkern kunstvoll mit Draht und Blech wieder repariert wurden - ein Zeugnis der Sparsamkeit früherer Zeiten.

Aufgrund von Bauarbeiten zur barrierefreien Erschließung des Keramikmuseums Obernzell ist von April bis Dezember

2019 nur ein eingeschränkter Museumsbetrieb möglich. Durchgehend geöffnet sind ausschließlich die Sonderausstellungsbereiche im Erdgeschoss.

Oldenburg

→16.09.19 *Beatrijs van Rheeden - Die Schönheit der Struktur*. Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte Oldenburg, Schloss, Schlossplatz 1, 26122 Oldenburg. Website: www.landesmuseum-ol.de.

Die Objekte, die die niederländische Künstlerin Beatrijs van Rheeden (geb. 1965 in Groningen) mit ihrem Werkstoff Porzellan schafft, sind spektakulär: Kompakte Wabengefäße scheinen in ihrer organischen Geschlossenheit stabile Körper zu bilden und wirken zugleich filigran und zerbrechlich wie unter dem Mikroskop vergrößerte organische Strukturen.

Durch zweifarbig geschichtetes Porzellan, in das die Waben- und Sternmuster hineingeschnitten werden, entstehen faszinierende, bisweilen irritierende Farb- und Formspiele. Öffnungen ermöglichen den Blick in das Innere der fragilen Gebilde, so dass Licht und Raum die Körper durchdringen.

Was auf den ersten Blick präzise wie mit einem 3D-Drucker hergestellt scheint, erweist sich als Ergebnis hoch komplexer handwerklicher Fertigkeit. Beatrijs van Rheeden formt ausgehöhlte Porzellankörper und schneidet aus der Oberfläche die netzartigen Strukturen heraus. Der Rhythmus und die Logik von Mustern und Rastern sind das Grundthema der Keramikerin, die in ihren Arbeiten die Schönheit der unterbrochenen Wiederholung demonstriert.

03.08.19-04.08.19 *Internationale Keramiktage*. Keramikmarkt. Schloßplatz, Oldenburg. Website: www.werkschule.de.

Ransbach-Baumbach

Skulpturen- und Miniaturen-Museum, Sälzerstrasse 16, D-56235 Ransbach-Baumbach. Website: www.skulpturen-miniaturen-museum.de.

Fayencen. *Im Museum wird eine sehr umfangsreiche Ausstellung an sogenannten Wiener-Fayencen präsentiert: Die Manufaktur Goldscheider wurde mit ihrer Kunstkeramikproduktion ab etwa 1885 weltweit bekannt.*

Ein Reigen voller Farbenfreude im Stil des Rokokos, der Biedermeier-Zeit, der Sezessions-Bewegung, des Jugendstils und Art déco erwartet die Museumsbesucher. Bereits vor über 100 Jahren waren die polychromen Bildwerke der Firma Goldscheider beim breiten Publikum überaus beliebt und fanden hohen Absatz.

Viele Künstler wurden von berühmten Schauspielerinnen, Tänzerinnen und Modestilen der jeweiligen Zeit zu ihren Arbeiten inspiriert.

Porzellan. *Zwei weitere Ausstellungsschwerpunkte bilden Arbeiten aus Meissener Porzellan und Werke der Königlichen-Porzellan-Manufaktur in Berlin.*

Die filigran ausgearbeiteten Figuren bestechen durch Farbigkeit, Formgebung und Vielfalt in ihrer fantasievollen, künstlerischen Umsetzung und in ihrer sinnlich-eleganten Darstellung weiblicher Anmut.

Stoffe aus der antiken Mythologie, Darstellungen im Stil des Rokoko und aus dem Klassizismus sind Themen des gestalterischen Wirkens der gesammelten Künstler. Diese hochwertigen Werke waren einst Schmuckstücke der gehobenen Gesellschaft.

Rastatt-Förch

Schloss Favorite, Am Schloss Favorite 5, D-76437 Rastatt-Förch. Website: http://schloss-favorite.de. Kan kun ses på rundvisning som er hver time. Særlige rundvisninger med fokus på porcelænssamlingen.

Rosenau

Europäisches Museum für Modernes Glas, Unterwohlsbach, Rosenau 10, 96472 Rödental. Website: www.kunstsammlungen-coburg.de.

Die Kunstsammlungen der Veste Coburg hatten in den 1970er Jahren begonnen, moderne Keramik auszustellen und zu sammeln. 1975 wurde der Richard Bampi Preis zur Förderung junger Keramiker ausgerichtet; 1976, 1980 und 1984 folgte der Ausstellungszyklus "Keramik heute in Bayern" mit aktuellen Arbeiten von in Bayern tätigen Keramikern. Von diesen Ausstellungen konnten jeweils wichtige Werke dauerhaft übernommen werden. Entsprechend liegt der Schwerpunkt der Sammlung auf deutscher Keramik, doch gibt es auch zahlreiche qualitätvolle internationale Arbeiten, insbesondere aus Großbritannien, Frankreich, den Niederlanden, Skandinavien sowie Amerika, Korea und Japan.

Mit der Studiensammlung Keramik ist nun erstmals ein Großteil der Coburger Keramikbestände zu sehen. In 30 Vitrinen wird in alphabetischer Ordnung ein repräsentativer Querschnitt der umfangreichen Sammlung gezeigt. Dazu werden in einer freien Aufstellung Hauptstücke nach thematischen Gesichtspunkten gruppiert. Zu sehen sind traditionelle Gefäßkeramiken wie Vasen und Schalen, Wandreliefs, abstrakte und figürliche Skulpturen sowie konzeptionelle Objekte. In der Freiaufstellung wird den internationalen Werken besonderes Augenmerk geschenkt. Damit wird die internationale Ausrichtung der in der Rosenau gezeigten modernen Glassammlung auch bei der Keramik aufgegriffen. Von einigen Künstlern sind Werke sowohl aus Keramik als auch aus Glas zu entdecken. Die enge Verbundenheit der Werkstoffe Glas und Keramik wird somit offenbar.

→10.03.19 *Keramiken aus der Werkstatt „Lehm & Lehm lassen“.* Europäisches Museum für Modernes Glas.

1977 wurde in Frauenau im Umfeld von Erwin Eisch die Keramikwerkstatt „Lehm & Lehm lassen“ gegründet. Die von der Glashütte Valentin Eisch professionell ausgestattete Werkstatt verstand sich als freies Selbstverwirklichungsprojekt, dessen Name gleichsam Programm war.

Durch die Übernahme eines Teils des ehemaligen Werkstattfundus können ausgewählte Objekte der damals aus Kindern und Jugendlichen bestehenden Keramikgruppe sowie Arbeiten von den Werkstattleitern Robert Strini und Peter Kobbe präsentiert werden. Im Mittelpunkt stehen phantasievolle Marionettenfiguren.

Seitenroda
Leuchtenburg, Dorfstraße 100, D-07768 Seitenroda. Website: https://www.leuchtenburg.de. *Eine der außergewöhnlichsten und modernsten Ausstellungen!", lobt die internationale Jury des Europäischen Museumsrates.*

Erleben Sie die außergewöhnliche und interatkive Ausstellung! Künstler aus der ganzen Welt haben sieben Erlebniswelten entstehen lassen, die einem Material Zauber verleihen: dem Porzellan. Machen Sie eine Reise durch die Geschichte dieses besonderen Materials und entdecken Sie die Porzellanwelten Leuchtenburg.

Selb-Plössberg
Porzellanikon - Staatliches Museum für Porzellan [Europäisches Industriemuseum für Porzellan, Europäisches Museum für Technische Keramik og Rosenthal Museum], Werner-Schürer-Platz 1, D-91800 Selb. Website: www.porzellanikon.org.

→06.10.19 *Reine Formsache*. Vom Bauhaus-Impuls zum Designlabor an der Burg Giebichenstein. Porzellanikon.
Eine reine Formsache ist es nicht, wenn sich das Porzellanikon - Staatliches Museum für Porzellan als größte europäische Institution ihrer Art zum Bauhausjahr ein Projekt vorgenommen hat, welches sich gleich an beiden Standorten des Museums (Hohenberg a. d. Eger und Selb) dem Porzellandesign an der Burg Giebichenstein Kunsthochschule Halle widmet: Innerhalb des großen Ausstellungsprojektes Reine Formsache verschränken sich zwei Ausstellungsteile zu einem Bild des Woher und Wohin, der Impulse, Folgen und Wirkungen. Im Mittelpunkt stehen die Porzellandesignleistungen einst, jetzt und morgen: vom Bauhaus-Impuls in Weimar/Dornburg zur Burg Giebiechenstein in Halle, 1915 bis heute.

Am Standort in Hohenberg a. d. Eger wird die historische Dimension erfahrbar gemacht. Es werden aus der Historie heraus Fragen aufgeworfen, für die jeweilige Gegenwart einer Beantwortung zugeführt und zugleich am Museumsstandort in Selb in das Heute überführt. Was in Weimar/ Dornburg seinen Anfang nahm, wurde Manifest, wurde Botschaft, wurde Prinzip der Vermittlung, für alle nachfolgenden Lehrenden - bis in die jüngste Gegenwart. Die „reine Formsache" als Haltung strahlte aus über die Generationen der Lehrenden, sie überdauerte die Zeit des Nationalsozialismus, sie legte den Grundstein für ein modernes DDR-Design und spiegelt sich in den Entwürfen der Studenten heute. Deren visionäre Designideen werden im Ausstellungsteil in Selb inszeniert. Hier wird nach Zukunftspotentialen und neuen Anwendungsfeldern des Materials Porzellan gefragt und Studien zu neuen Form-gebungsmethoden und Techniken gezeigt. So spannt sich der Bogen von den Impulsgebern wie Marguerite Friedlaender-Wildenhain und Gerhard Marcks hin zur aktuellen Generation der Designer, die heute dem Porzellan sein Gesicht geben: z. B. Barbara Schmidt, die eine Vielzahl der Produkte von Kahla Thüringen Porzellan verantwortet und ihrerseits heute an der Kunsthochschule Berlin-Weissensee lehrt oder Heike Philipp, Entwerferin für den weltweit bedeutendsten Profiporzellanhersteller BHS-Tabletop entwickelt oder Chiharu Nagai, Professorin an der Seto Universität in Japan.

Die Erarbeitung des Gesamtprojektes setzt internationale Partnerschaften voraus und wird über das exzellente, europaweite Netzwerk des Museums kommuniziert; Verhandlungen mit nationalen und internationalen Instituten wurden begonnen, erste Zusagen liegen vor.

Unterstrichen wird die herausragende Bedeutung des Projektes durch den Sitz des Porzellanikons: Selb, der einstigen „Weltstadt des Porzellans", hier sind bis heute Unternehmen wie Rosenthal und BHS-Tabletop angesiedelt. Gleichzeitig ist Selb ein Kreativzentrum für modernes und international führendes Porzellandesign. Zudem ist hier die Bauhaus-Geschichte auf besondere Weise evident. Walter Gropius wirkte hier als Architekt, als Formenschöpfer und als Gestalter einer neuen Stadt. 2019 wird dieser Besonderheit in verschiedenen Aktionen Rechnung getragen: Das Unternehmen Rosenthal, die Stadt selbst und viele hier beheimatete Institutionen haben Projekte und Events geplant. Das Porzellanikon, als die Institution, die auf besondere Weise eine herausragende Tradition dieses Teiles Bayerns repräsentiert, wird den Rahmen für dieses umfangreiche Programm bieten und gleichzeitig mit der Ausstellung „Reine Formsache" inhaltliches und damit einhergehend auch organisatorisches Zentrum sein.

→26.01.20 *Stille Stars*. Keramik in Film und Werbung. Porzellanikon.
Die Basis für die Sonderausstellung Stille Stars wurde im Rahmen des durch das EU-Programm Kreatives Europa kofinanzierten Projektes Ceramics and its Dimensions gelegt. Teilnehmer verschiedener Bildungseinrichtungen aus elf Partnerländern untersuchten die Rolle von Keramik in Film, Werbung und Werbefotografie. Die beeindrucken-den Resultate veranlassten das Porzellanikon, die Untersuchungen fortzusetzen, sie in eine wissenschaftliche Studie zu gießen und darauf aufbauend eine Sonderausstellung zu konzipieren, die die Ergebnisse einem breiten Publikum zugänglich machen soll. Auf Basis der wissenschaftlichen Recherche wird die Ausstellung verschiedene Fragestellungen thematisieren und beleuchten. Präsentiert werden nicht nur Filme und Werbung aus Deutschland, sondern ganz Europa, beginnend mit den 1930er Jahren bis in die Gegenwart. Auf Grundlage der gewonnen Ergebnisse wird eine Ausstellung entstehen, die als Bühne dienen kann, um Keramik und ihre Funktion als Kulturbotschafter ins Bewusstsein einer breiten Öffentlichkeit zu rücken. Die sonst so stillen Stars werden hier als Hauptdarsteller zentral ins Rampenlicht gestellt.

06.04.19-08.09.19 *Wo bitte geht's hier nach Arkadien?* Sonderausstellung mit der Künstlerin Regine von Chossy. Porzellanikon.
Der Mythos Arkadien zieht sich bis in unsere heutige Zeit: In idyllischer Landschaft zu leben, jenseits gesellschaftlicher Zwänge, unbelastet von mühsamer Arbeit und Alltagsdruck scheint sehr erstrebenswert. Wonach wir so sehnsuchtsvoll lechzen, gelingt den Werken der Künstlerin Regine von Chossy. Ihre Figuren, Objekte und Bilder begeben sich in einen spannungsvollen Austausch mit arkadischen Porzellan-

szenen und bilden - verteilt im gesamten Museum - Inseln der Glückseligkeit. Absichtsvoll bilden sich neue Wechselwirkungen zwischen Chossys Arbeiten und dem sie umgebenden architektonischen wie musealen Raum. Die ungewöhnlichen Korrespondenzen ermöglichen einen anderen Blick auf Bekanntes wie Neues und laden zur unterhaltsamen Spurensuche ein.

Die gebürtige Oberfränkin Regine von Chossy studierte Bildhauerei an der Akademie der Bildenden Künste in München. Ihre Arbeiten umfassen Skulpturen in verschiedensten Materialien, Malereien und Zeichnungen sowie Performances, welche sie gern auch mit eigenem Gesang begleitet. Ihre kraftvollen und energetischen Arbeiten präsentierte sie bereits in etlichen Aktionen und Ausstellungen, wobei sie in einigen öffentlichen Sammlungen vertreten ist.

Siegburg
19.05.19-14.07.19 *Siegburger Steinzeug in Gemälden Alter Meister*. Siegburg Museum, Markt 46, D-53721 Siegburg. Website: http://www.stadtmuseum-siegburg.de.
Steinzeuggefäße des Mittelalters und der frühen Neuzeit aus Siegburg waren teuer und begehrt, die Trinkgefäße und Schenkkannen wurden als herausragende Prestigeobjekte gehandelt. Daher wundert es nicht, dass sich diese Gefäße auch auf Gemälden ihrer Zeit finden - auf Bildern mit Innenraumszenen, wo scheinbar absichtslos platzierte Steinzeuggefäße den dargestellten Szenen einen Anschein von realem Alltagsleben geben; tatsächlich waren sie aber ein Symbol für die Wohlhabenheit des Hauses und seiner Bewohner. Auch Küchenstücke mit Siegburger Steinzeug spiegeln nicht die Küchenausstattung der Zeit, sondern weisen indirekt auf prunkvolle Tafeleien hin. In Stillleben und Blumenstücken gezeigte wertvolle Siegburger Becher und Krüge korrespondieren gleichnishaft mit der vornehmen Gesinnung des Auftraggebers.

Für diese Ausstellung werden erstmals Reproduktionen von historischen Gemälden mit Siegburger Steinzeug zusammengetragen und den originalen Gefäßen gegenüber gestellt.

Staufen
Keramikmuseum Staufen, Wettelbrunner Strasse 3, D-79219 Staufen. Website: http://www.landesmuseum.de.
Se website for udstillingsinformation.
The Staufen Ceramics Museum was opened in July 1991 as a branch museum of the Badisches Landesmuseum Karlsruhe. In the basement of the museum is the complete original workshop of pottery master Josef Maier, who worked here from 1898 till the 1940s. The visitor is provided with an insight into the pottery tradition of the Upper Rhine region, as well as into the everyday life of a potter.

On the first floor the work of the ceramics artist Egon Bregger is shown. After his marriage to Emma, the daughter of Josef Maier, he took over the workshop in 1948. The presentation of Bregger's ceramics shows his development from a Bauhaus style all the way to a historical pottery style. On the same floor a collection of ceramic figures by Elisabeth Winter-Bonn is presented.

On the ground floor, regularly changing special exhibits of the Badisches Landesmuseum are held as well as studio exhibits of contemporary potters.

Velten
Hedwig Bollhagen Museum, Wilhelmstraße 32/33, D-16727 Velten. Se yderligere information på website: http://hedwig-bollhagen-museum.okmhb.de.

Weiden
Keramik-Museum, Zweigmuseum der Neuen Sammlung, Luitpoldstraße 25, D-92637 Weiden. Website: www.die-neue-sammlung.de.

Østrig

Stoob
Töpfermuseum, 7344 Stoob. Website: http://toepfermuseum.at.

Wien
MAK - Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst, Stubenring 5, 1010 Wien. Website: https://www.mak.at.

Nederlandene

Amsterdam
Rijksmuseum, Museumstraat 1, NL-1071 XX Amsterdam. Website: www.rijksmuseum.nl.

Delft
Galerie Terra Delft, Galerie voor hedendaagse keramiek, Nieuwstraat 7, NL-2611 HK Delft. Website: www.terra-delft.nl.

Deventer
Loes and Reinier Gallery, Korte Assenstraat 15, NL-7411 JP Deventer. Website: www.loes-reinier.com.
Se website for yderligere information om udstillinger.

→23.03.19 *Johan van Loon & Gökhan Taskin*. Loes and Reinier Gallery.

07.04.19-25.05.19 *Porselein*. Loes and Reinier Gallery.
Stéphanie Bertholon, Nela Havlikova, Kiho Kang, Eska Lee, Beatrijs van Rheeden, Susanne Lukacs Ringel og Yuk Kan Yeung.

08.09.19-02.11.19 *Matthieu Robert*. Loes and Reinier Gallery.

17.11.19-11.01.20 *Annette & Gerd Wandrer*. Loes and Reinier Gallery.

Groningen
→10.03.19 *The World at Home: Asian porcelain and Delft pottery*. Starck Pavilion, Groninger Museum, Museumeiland 1, NL- 9711 ME Groningen. Website: https://www.groningermuseum.nl.
In the 17th and 18th centuries, Dutch interiors were enriched by Asian influences. The Dutch East India Company and individuals imported large quantities of Chinese and Japanese porcelain and lacquerwork from "the Orient".

Porcelain, in particular, found its way into every stratum of society: even the poorest household was likely to own a plate or a teacup and saucer from China. Before long, Asian porcelain had become part of Dutch everyday life and material culture. Its popularity soon gave rise to imitations. This exhibition shows how Asian and Dutch producers responded to public interest and buyers' tastes, and how they competed with each other.

→22.03.20 *Pronkjewails*. Design From Past and Present. Starck Pavilion, Groninger Museum.
For the museum building's 25th anniversary, guest curator John Veldkamp decorates the Starck Pavilion with ceramic and glass objects from past eras and the present day. The exhibition illustrates the Groninger Museum's collecting history while treating visitors to original combinations of splendid objects arranged in masterly still lifes.

Haag
Gemeentemuseum, Stadhouderslaan 41, NL-2517 HV Haag. Website: www.gemeentemuseum.nl.

→?? *Delftware Wonderware*. Gemeentemuseum.
Gemeentemuseum Den Haag has one of the finest and largest collections of Delftware in the world. Delftware is not only a beautiful traditional product and a paragon of Dutch prosperity in the Golden Age, but also an inspiration for contemporary design. At the Delftware WonderWare *exhibition of the Gemeentemuseum you will discover the beauty and the fascinating stories behind this world-famous cultural heritage.*

Delftware takes a prominent place in the wide variety of applied arts at the Gemeentemuseum. Delftware WonderWare shows the versatility of this traditional Dutch product, then and now. From the typical blue-white to flashing red, snow-white and even Delft black; from 17th Century vases for the very rich to contemporary tulip vases made by Dutch designers like Hella Jongerius and Wieki Somers. Delftware Wonderware will submerge you in the beauty of this valuable product.

→18.08.19 *6 x Kunst & Keramiek.* Gemeentemuseum.
The Europees Keramisch Werkcentrum (EKWC), where renowned artists and promising new talents can experiment with clay to their heart's desire, is celebrating its fiftieth anniversary. To mark this event Gemeentemuseum Den Haag will select installations made by six diverse Dutch artists who combine ceramics with other materials, or experiment with new techniques in surprising way. Each installation is like a personal universe with its own laws and rules combining both art and craft.

→18.08.19 *Maria van Kesteren*. Gemeentemuseum. *The material and the hand of the maker are barely discernible in the minimalist objects of Maria van Kesteren (b. 1933). The execution is perfect, down to the smallest detail, the result of her years of devotion to the craft of woodturning. The Gemeentemuseum will pay tribute to this artist to mark her 85th birthday.*

Harlingen
Harlinger Aardewerk & Tegelfabriek, Voorstraat 84, NL-8861 BP Harlingen. Website: https://harlinger.nl.

Leeuwarden
Princessehof National Museum of Ceramics, Grote Kerkstraat 11, NL-8911 DZ Leeuwarden. Website: www.princessehof.nl.

→30.06.19 *Made in Holland*. 400 years a global brand. Katalog. Princessehof. *With Made in Holland: 400 years a global brand, the Princessehof presents a high-profile exhibition on four Dutch success stories: Delft Blue, Maastricht pottery, Art Nouveau ceramics and Dutch Design. By means of impressive flower pyramids, colourful Boerenbont, popular Gouda pottery and idiosyncratic works by designers like Maarten Baas visitors will discover how the Netherlands became a global player in the field of ceramics.*

Everyone knows Dutch Design, which is also extremely popular outside the Netherlands. This phenomenon has a long tradition. From Delft Blue to Art Nouveau, Dutch manufacturers have produced beautiful ceramics and enjoyed worldwide success with them for centuries. The exhibition not only includes the most beautiful objects, but also explains how Dutch producers incorporated foreign influences for their own success.

Delft. *Around 1600, the VOC introduced Chinese porcelain to the Netherlands. From the moment they arrived in the Netherlands, these expensive blue-and-white dishes and bowls were extremely popular. Dutch manufacturers imitated Chinese porcelain in painted earthenware. Many of these factories were located in Delft, hence the name: Delft Blue. The quality of the pottery was so high that it was exported in abundance to the rest of Europe. The English queen Mary Stuart was a keen patron and collector. The exhibition includes spectacular flower holders, ornate terrines and complete garnitures. Painted tiles were also exported on a large scale. An impressive tile panel, consisting of no less than 585 tiles, illustrates this trade*

Maastricht. *In the 19th century, the Maastricht entrepreneur Petrus Regout became the first major industrialist in the Netherlands. He is the 'godfather' of the colourful transfer-printed pottery and of Boerenbont, but these products were not his inventions. He imported material, personnel and machines from England, enabling him to produce the well-known pottery on a large scale. In the exhibition visitors will see the English examples, the popular Maastricht pottery itself, and also the adaptations Regout made to the models and decorations in order to conquer the Japanese and Islamic markets.*

Art nouveau. *Rozenburg's eggshell porcelain stole the show at the 1900 Paris World Exhibition. This manufacturer from The Hague introduced a porcelain there that was so thin that it allowed light through. In addition, the elegant bottles, vases and services were beautifully decorated with representations of flowers and animals in a style that was emerging strongly at the time. From 1915 onwards Plateelbakkerij Zuid-Holland (PZH) managed to conquer the American market with Gouda pottery. Vases, plates, clocks, candlesticks and clogs show the characteristic matt-glaze layer and the motifs inspired by Persian ceramics and Greek-Cypriot pottery.*

Dutch Design. *At the end of the last millennium, Dutch designers once again managed to cause a worldwide sensation. This time with Dutch Design, which is characterised by minimalism, unconventional solutions and a sense of humour. A teapot shaped as a skull and a gigantic vase for a small plant show this playful attitude. Contemporary flower pyramids confirm that the centuries-old tradition of Delft Blue is also a source of inspiration. Recently, designers have been combining old crafts with the latest technologies. Ceramics, for example, are processed with a gas burner or even 3D-printed.*

→27.10.19 *Galerie De Witte Voet 1975-2017*. Princessehof. *The Princessehof in Leeuwarden presents the exhibition Galerie De Witte Voet 1975 - 2017. This Amsterdam gallery has been a household name among collectors, enthusiasts and museums for more than 40 years. Owner and founder Annemie Boissevain will receive the Van Achterbergh Prize this year. On the occasion of this award, the Princessehof National Museum of Ceramics will exhibit a selection of works as a tribute to the now closed gallery.*

Annemie Boissevain started her gallery in Amsterdam in 1975. In recent decades, the gallery specialised in sculptural ceramics and enjoyed (inter)national renown. Boissevain's audacity in deviating from the beaten track made her gallery popular among artists. The Van Achterbergh Prize is awarded every two years to a person or institution of special significance for the development of contemporary ceramic arts in the Netherlands. This award was created in memory of the ceramics collector and connoisseur J.W.N. van Achterbergh. Several candidates were reviewed but the jury was unanimous in its nomination of the owner of Galerie De Witte Voet. Annemie Boissevain recently closed her gallery in Amsterdam after being active for more than 40 years.

Experimental. The exhibition shows the quality and diversity of the work exhibited by De Witte Voet over the past 42 years. Most of the works on display were purchased by the Princessehof via Galerie De Witte Voet. The often experimental works were made by artists from the Netherlands and abroad. Anne-Marie van Sprang is making an installation especially for the exhibition, which also includes works by Satoru Hoshino, Maarten Heijkamp, Pablo Ponce, Nick Renshaw, Piet Stockmans and Irene Vonck, among others.

Milsbeek
21.09.19-22.09.19 *Keramisto 2019.* 32e Internationale keramiekmanifestatie. De Mookerplas, Plasmolen, Milsbeek. Website: www.keramisto.nl.

Nieuw-Buinen
Keramisch Museum Goedewaagen, Glaslaan 29, NL-9521 GG Nieuw-Buinen. Website: www.keramischmuseumgoedewaagen.nl.

Rotterdam
Museum Boijmans Van Beuningen, Museumpark 18-20, NL-3015 Rotterdam CX. Website: www.boijmans.nl.

→26.05.19 *netherlands ⇄ bauhaus - pioneers of a new world*. Museum Boijmans Van Beuningen.
Before commencing its large-scale renovations, Museum Boijmans Van Beuningen pulls out all the stops with the exhibition 'netherlands ⇄ bauhaus – pioneers of a new world'. 2019 is the centenary of the founding of the Bauhaus, the revolutionary art and design school whose influence can still be felt today. Almost 800 objects - artworks, furniture, ceramics, textiles, photographs, typography and architectural drawings - provide a unique insight into the inspirational interactions between the Netherlands and the Bauhaus.

Envisaging a new world and a quest for simplicity and functionality were among the principles of the Bauhaus. Walter Gropius established the revolutionary school for artists, architects and industrial designers in the German city of Weimar in 1919. In a period in which only a small elite could afford products designed by artists, the Bauhaus worked from the ideal of making beautiful and functional design available to all. The school's groundbreaking ideas, which later exerted worldwide influence, found their echo in the Netherlands in architecture, design and education. Museum Boijmans Van Beuningen explores this Netherlands ⇄ Bauhaus network for the first time in a major survey.

Tegelen
Keramikcentrum Tiendschuur Tegelen, Pottenbakkersmuseum, Kasteellaan 8, NL-5932 AG Tegelen. Website: www.tiendschuur.net.

→07.04.19 *Donation collection Petra Verberne*. Keramikcentrum Tiendschuur Tegelen.
Petra Verberne (Helden,1937) begon met verzamelen in 1990. Gedreven vanuit idealisme, bood ze een podium aan een 'vergeten kunstdiscipline'. Zij wilde een ode brengen aan de keramische kunst en de kunstzinnige aspecten van hedendaagse keramiek onder de aandacht brengen. Haar collectie bevat keramiek uit Nederland en Europa. Ze verzamelde met oog voor actuele ontwikkelingen in de keramiek.

Petra Verberne schonk in 2012 vijftig en in 2018 nog eens ca. 170 stukken aan Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen. Een keuze uit de Collectie Petra Verberne is nu te zien in het keramiekmuseum in Tegelen.

12.04.19-22.09.19 *In Bold*. Keramikcentrum Tiendschuur Tegelen.
This time the theme of the exhibition is Printing techniques on ceramics. Ceramics can be decorated in countless ways. One of the very oldest is printing objects in the wet clay. The Babylonians thus stamped the oldest known cuneiform script in their clay tablets. Meanwhile, the spectrum of graphic techniques on ceramics has been expanded with screen prints, rollstamps, transfers, monotype and much more. We would like to show the surprising possibilities and beauty of printed ceramics with an international selection of renowned artists.

27.09.19-26.01.20 *Vanitas - transitoriness caught in clay*. Keramikcentrum Tiendschuur Tegelen.
Vanitas: the vanity of things or everything goes by. Seasons come and go, people get older. Plants die off, perished. Buildings burst, paintings fade, stones wear off. A theme that inspires artists for centuries. This exhibition shows work by artists from home and abroad. They capture the test of time in their ceramic artworks.

Belgien

Bruxelles
Musées royaux d'Art et d'Histoire/Konninlijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, 10 Jubelpark, B-1000 Bruxelles. Website: www.kmkg-mrah.be.

Puls Contemporary Ceramics · Annette Sloth**,** Edelknaapstraat 19 rue du Page (Châtelain) B-1050 Brussels. Website: www.pulsceramics.com. Se website for udstillinger.

→23.03.19 *Morten Løbner Esperen*. Terra Nova. Gallery Pierre Marie Giraud, Rue de Praetere 7, B-1050 Bruxelles. Website: www.pierremariegiraud.com.
Se omtale af udstillingen under København.

Raeren
Töpfereimuseum Raeren, Burgstrasse 103, B-4730 Raeren. Website: www.toepfereimuseum.org.

Frankrig

La Borne
Centre céramique contemporaine, 25 Grand' Route, F-18250 La Borne. Website: http://ceramiquelaborne.org. Se website for flere af årets mange udstillinger.

Musee Vassil Ivanoff, Route des Coquillers, La Borne d'en bas, 18250 La Borne. Website: www.musee-ivanoff.fr.

20.07.19-27.08.19 *Charlotte Poulsen*. Intermezzo. Centre céramique contemporaine.

31.08.19-08.10.19 *Svein Hjorth-Jensen*. Éclats d'émail. Centre céramique contemporaine.

Le Don du Fel
Galerie du Don, F-12140 Le Fel. Website: www.ledondufel.com.

Nançay
Galerie Capazza, 1 rue des Faubourgs, F-18330 Nançay. Website: www. galerie-capazza.com.

Paris
Les Arts Décoratifs, 107, rue de Rivoli, F-75001 Paris. Website: www.lesartsdecoratifs.fr.

Musée National de Céramique Sèvres, Cité de la céramique, 2 place de la Manufacture, F-92310 Sèvres. Website: www.musee-ceramique-sevres.fr.
Se website for årets udstillinger.

Galerie NeC, 117 Rue Vieille du Temple, 75003 Paris. Website: https://galerienec.com.

→03.03.18 *100 Ans de Céramique Danoise*. Maison du Danemark [Det danske Hus], 142 Avenue des Champs-Élysées, 75008 Paris. Website: www.maisondudanemark.dk. *Udstillingen fokuserer på den danske keramiske tradition fra Bindesbøll og frem til i dag. Der indgår værker af ca. 80 danske keramikere.*

Udstillingen kommer senere til Sophienholm, Lyngby, Skovgaard Museet, Viborg og Det Ny Kastet, Thisted.

→03.03.19 *Japon-Japonismes.* Objets inspirés 1867-2018. Les Arts Décoratifs.

→08.06.19 *Sèvres extraordinaire*. Musée National de Céramique Sèvres. *Fière de son ancrage historique et de ses savoir-faire uniques, Sèvres crée une nouvelle édition dans une variation à fond bleu et vert et décor d'oiseaux, d'une pièce extraordinaire de son répertoire du 18e siècle.*

Quatre années de recherches techniques sur la forme et les couleurs ont été nécessaires pour réaliser cette prouesse technique qui fait appel à un très grand nombre de savoir-faire exercés dans les ateliers de la Manufacture, en particulier les ateliers du plâtre, du petit coulage et ceux mettant en œuvre la décoration. Si le modèle en plâtre original est toujours conservé dans les collections, ce n'est pas suffisant pour produire une nouvelle édition. Il a fallu retrouver des gestes oubliés, en inventer de nouveaux et toute l'intelligence de la main des artisans pour créer cette pièce exceptionnelle.

De style rocaille alors en vogue au XVIIIe siècle, sa forme créée en 1757 par l'orfèvre du Roi Jean-Claude Duplessis

évoque les nefs d'orfèvrerie des tables royales. Les ajours ménagés dans la partie supérieure amovible et le corps de la pièce permettent la diffusion des parfums.

Objet de délectation et d'usage, il enchanta Madame de Pompadour qui en a acheta au moins deux exemplaires en 1759 et 1760, dont un à fond rose pour son Hôtel d'Évreux, l'actuel palais de l'Élysée. Les couleurs et décors de ces pièces s'accordaient harmonieusement aux fastueux intérieurs conçus comme de véritables œuvres d'art.

Sur les douze exemplaires produits entre 1757 et 1764 à la Manufacture de Sèvres, aux décors tous différents, seuls dix vaisseaux à mât existent encore aujourd'hui. Ils figurent dans les plus grandes collections du monde (Wallace Collection, Londres - Waddesdon Manor - Royal Collection, Buckingham Palace - Metropolitan Museum of Art et Frick Collection, New York - Walters Art Gallery, Baltimore - J.Paul Getty Museum, Los Angeles - sans oublier le musée du Louvre). Cette œuvre inégalée née au siècle des Lumières, régénérée par 250 ans d'histoire de Sèvres n'a rien perdu de sa force.

Rouen
Musée de la Céramique Rouen, rue Faucon 1/rue Jeanne d'Arc 94 Rouen. Website: http://museedelaceramique.fr.
Rising up between a paved courtyard and a terraced garden beside the Musée des Beaux-Arts, the Hôtel d'Hocqueville contains the largest public collection of Rouen earthenware in France. The building, constructed in the 17th century and largely altered during the following century, now sports a Neoclassical-style interior design, providing an outstanding and intimate setting for visitors to explore the history of European ceramics. The museum contains five thousand pieces, providing a comprehensive overview of Rouen earthenware from the 16th to the late 18th century, and exhibits some of the finest examples. They include Renaissance paving by Masséot Abaquesne, large ceremonial dishes with radiating decoration from the early 18th century, pieces with niello decoration in ochre, and monumental earthenware paintings and sculptures, like the remarkable Celestial and Terrestrial Globes by Pierre II Chapelle (1725) and a series of busts of the Seasons (1730). While Rouen earthenware represents over two-thirds of its treasure, the museum also features some remarkable collections from other earthenware centres like Delft, Nevers and Lille, thus situating its local history in the more general context of European ceramics from 15th century Italian majolica ware to 1930s creations from the Sèvres factory.

The circuit begins on the ground floor with a display of the earliest European earthenware: majolica, produced in Italy between the 15th and 18th centuries. It continues with pieces from the Rouen workshops of the ceramist Masséot Abaquesne (c. 1500 - before 1564), glazed terracotta ware from Normandy and pieces by Palissy's followers from the 17th and 18th centuries. On the first and second floors, the rooms devoted to the 18th century - the core of the collection - feature earthenware masterpieces from Rouen: blue monochromes, red and blue radiating decorations, niello decoration in ochre, polychrome earthenware sculptures and paintings, chinoiserie and embellishments in horn. Works by the earthenware centres of the Netherlands, Nevers, Lille and Moustiers are grouped together in a small study. Two rooms are dedicated to porcelain and china. Lastly, the circuit continues beyond the 18th century with a presentation of 19th and 20th century pieces from the Sèvres factory.

Saint Quentin la Poterie
Galerie Terra Viva, 4 Rue de la Fontaine, F-30700 Saint Quentin la Poterie.

Sarreguemines
Musée de la Faïence, 17, rue Poincaré, F-57200 Sarreguemines. Website: www.sarreguemines-museum.eu.

Moulin de la Blies, 125 Avenue de la Blies, F-57200 Sarreguemines. Website: www.sarreguemines-museum.com.

Toucy
Galerie de l'Ancienne Poste, Place de l'Hôtel de Ville, F-89130 Toucy. Website: https://galerie-ancienne-poste.com. Se website for flere udstillinger.

→11.04.19 *Ursula Morley-Price & Ann Van Hoey*. Dialogue en Osmose. Galerie de l'Ancienne Poste.

Schweiz

Geneve
Musée Ariana - Musée suisse de la céramique et du verre, Avenue de la Paix 10, CH-1202 Geneve. Website: www.ville-ge.ch/ariana.

14.04.19-08.09.19 *At the Modern Art Dining Table.* Musée Ariana.
Between 1919 and 1933, and for the first time in its history, Germany was under a republican regime: the "Weimar Republic". The world was then experiencing a period of exceptional artistic ferment, led by the avant-gardes. These years coincided with the rise of modern art and abstraction, such as Russian Suprematism and Constructivism, the De Stijl movement in the Netherlands, and the Bauhaus school in Germany.

The Musée Ariana is presenting ceramics from a private collection, mainly found in second-hand stores in the Geneva region. These pieces, generally decorated with airbrush designs, are both illustrations of utilitarian ware and at the same time the reflection of a highly innovative form of artistic expression. Or when - on the dining tables of German homes and across all sectors of society - geometric abstraction rubbed shoulders with traditional flower subjects.

17.05.19-10.11.19 *Mur* | *Murs*. Musée Ariana.
With Jacques Kaufmann (France/Switzerland, 1954) and his MUR l murs, the Musée Ariana has the opportunity for the first time to extend out into the museum grounds. For over 20 years, this artist and ceramist has created architectural and monumental installations around the world, always taking the brick as his starting point. Beginning with this basic unit

made to the scale of the human hand, he integrates his projects into the landscape.

The exhibition at the Musée Ariana will first be set up in the grounds. One of the walls will then "enter" the museum, leading visitors down to the lower ground floor. Taking place at the heart of International Geneva, this exhibition pertinently questions the notion of the wall. Whether acting as a barrier or as a means of protection, permanent or temporary, the wall is first and foremost a man-made structure whose purpose is to gather together or to exclude.

21.06.19-10.01.21 *Gallivanting Teapots*. Musée Ariana.
Invented in China in the early 16th century, the teapot very rapidly became widespread. It was introduced into Europe by the large East India Companies, which were powerful commercial enterprises. More than just a utilitarian object and now a very familiar one here, the teapot also represented an art of living and responded to habits and customs that swept through the highest levels of society. Its use became more generalised over the course of the 18th century.

This exhibition, devised by the Visitor Interpretation department, also appeals to your senses. As well as sight, it calls - exceptionally for a museum - on your sense of smell, not to mention other activities that focus on taste. The diversity of styles, decoration and added elements, such as knobs, spouts and handles, are indicative of constantly changing fashions.

Nyon
Musée Historique et des Porcelaines, Chateau de Nyon, CH-1260 Nyon. Website: www.chateaudenyon.ch. Se website for udstillinger.

Rapperswil-Jona
→21.04.19 *Swissceramics: „Fantasy Island“.* Katalog.
Kunst (Zeug)Haus, Schönbodenstrasse 1, 8640 Rapperswil-Jona. Website: https://www.kunstzeughaus.ch.
Der Verband Schweizer Keramik Swissceramics präsentiert die jurierte Ausstellung «Fantasy Island». 44 Künstlerinnen und Künstler aus der ganzen Schweiz zeigen eigens für diese Ausstellung produzierte keramische Arbeiten. Das Thema der Ausstellung, Fantasy Island, wurde aufgrund der einzigartigen Sammlung an «Robinsonanden», die das Kunst-(Zeug)Haus beherbergt, gewählt. Der Roman feiert 2019 das 300-jährige Jubiläum seines Erscheinens.

Solothurn
Kunstforum, Schaalgasse 9, CH-4500 Solothurn. Website: www.kunstforum.cc. Se website for yderligere udstillinger.

04.05.19-15.06.19 *Michael Cleff*. Kunstforum.

Zürich
Porzellan- und Fayencen. Die Sammlung des Schweizerischen Nationalmuseums, Zunfthaus zur Meisen Zürich, Münsterhof 20, CH-8001 Zürich. Website: http://www.nationalmuseum.ch.

Italien

Albissola
Casa Museo Asger Jorn, Via D'Annunzio 6-8, 17012 Albissola Marina (SV). Website: http://www.museodiffusoalbisola.it.

Faenza
01.06.19-06.10.19 *Miquel Barceló*. The International Museum of Ceramics in Faenza, Viale Baccarini n. 19, 48018 Faenza. Website: http://www.micfaenza.org.
The exhibition is devoted to one of the greatest protagonists of the international contemporary art. Miquel Barceló, versatile artist able to join different art languages, is mainly well known to the public for his gestural pictorial research.

During the 1990s, he started to approach ceramics showing a primitive poetic, emotionally powerful. His career is not characterized only by ceramic sculpture; actually, the artist finds in the great architectural spaces his uniqueness. Here he creates great wall installations and carries on performative events, where the clay becomes a key element for a poetical, original vision.

Firenze
→10.03.19 *The Princes' Fragile Treasures*. The Paths of Porcelain between Vienna and Florence. Palazzo Pitti. Website: https://www.uffizi.it/en/pitti-palace.
Porcelain, but also paintings, sculptures, semi-precious stone inlay work, ivory, crystal, tapestries and engravings serve to point up the fertile dialogue among the arts, celebrating the magnificence of porcelain in the Grand Duchy of Tuscany during the rule of the House of Lorraine.

When Count Carlo Ginori summoned Carlo Wendelin Anreiter de Ziernfeld, an Austrian painter specialising in the decoration of porcelain, to his service in 1737, money was clearly no object. A document of the time tells us that "... he [Ginori] is obliged to bring him to Tuscany with his Wife and Children, at his expense, and there to pay him Florins 600 per annum, also providing lodgings for him and for his family, and board and wine for said Ziernfeld alone, and to continue thus with such provision for a period of six years".

In short, that generous salary plus board (with wine!) and lodging for him, for his wife and for his 10 children, plus 3 more who were born while the couple were in Italy, served to allow Ginori to acquire the services of the best artist in his field on the European marketplace. Ginori clearly wished his manufactory in Sesto Fiorentino to achieve the highest quality in the shortest time possible, while at the same time forging a very close bond with the Vienna manufactory founded by Claudius Innocentius Du Paquier in 1718. The result was that both manufactories' output ended up playing a crucial role in the dissemination of the decorative motifs, forms and artistic techniques that were to forge the dominant taste and style of the period.

The works on display - porcelain of course, but also paintings, sculptures, semi-precious stone inlay work, ivory, crystal, tapestries and engravings - serve to point up the

fertile dialogue among the arts, celebrating the magnificence of porcelain in the Grand Duchy of Tuscany during the rule of the House of Lorraine. The exhibition showcases loans from national and international institutions, from leading museums in Europe and the United States and from a number of important private collections.

The entrepreneurial energy of the Marquis Ginori, a Florentine Senator, spanned broad horizons, and the porcelain he manufactured reveals an international taste that could encompass the Florentine tradition while at the same time being open to influence from the Far East, in particular from China, in his determination to meet the needs of his demanding patrons both in Italy and abroad. If the manufactory was to prosper, it had to be open to all the innovations pouring in from elsewhere, and so the artistic climate and output both in Doccia proper and in the rest of Florence under the House of Lorraine were inspired by a criterion of cosmopolitan excellence. Porcelain was no exception, for it not only mirrored the experiments taking place in other artistic spheres but also reflected a vast range of social customs and fashions at a time of great change, including in people's eating habits. The Medici were the first to develop a taste for chocolate, importing it from Spain in 1663, and it was love at first sight. But as Gallerie degli Uffizi Director Eike Schmidt points out in the exhibition catalogue, the consumption of chocolate and coffee "required the creation of new objects and new table-ware, which we can almost hear chinking and glimmering in the splendour of the Kaffeehaus built in the Boboli Garden to a design by Zanobi del Rosso and completed in around 1785 (and, we would add, soon due to reopen after an in-depth restoration campaign). Another architectural jewel commissioned by Pietro Leopoldo, its bulging roundness revealing the influence of Viennese Rococo, it is of course a brick and limewash construction, yet from afar it has the appearance of a fancy porcelain item from Doccia, almost a giant cup with a dome for a lid".

"European cooperation and thought crossing national boundaries - explains Johann Kräftner, Director of the Liechtenstein. The Princely Collections, Vaduz-Vienna - are manifest in the history of the two manufactories which share a com-mon history of governance and collecting that comes together in this exhibition, a product of the current cooperation be-tween the two institutions and their staff. The exhibition traces the path of this long story not in Vienna, where it has already been explored in an exhibition entitled Barocker Luxus Porzellan in 2005, but in Florence, where the ideas found a common and very fertile terrain".

Milano
Officine Saffi, via Aurelio Saffi 7, Milano. Website: www.officinesaffi.com.

Spanien

Barcelona
Ceramique. Museu del Càntir d'Argentona, Plaça de l'Església 9, 08310 Argentona, Barcelona. Website: http://www.museucantir.org.

Museo Nacional de Cerámica y Artes Suntuarias "González Marti", Poeta Querol 2, 46002 Valencia. Website: https://www.mecd.gob.es/mnceramica.

USA

Baltimore
The Walters Art Museum, 1 West Mount Vernon Place, Baltimore MD 21201. Website: https://thewalters.org.
Explore the Walters' renowned collection of ceramics, from the oldest object in our collection to the newest, on view in the second floor of 1 West Mount Vernon Place.

→15.07.19 *Roberto Lugo at 1 West.* The Walters Art Museum.
Ceramicist Roberto Lugo finds continued inspiration in the Walters' collection. Roberto Lugo is a potter, activist, culture-maker, rapper, poet, and educator. The Walters commissioned him to create works of art and participate in programming as part of the first installation at 1 West Mount Vernon Place.

Lugo has been inspired by specific works at the Walters; in his ceramics, he combines traditional techniques and forms with contemporary color palettes and subject matter that reflect his experiences as an artist of color.

The elegant shapes of Sèvres vases from the Walters are echoed in works that feature figures like Frederick Douglass and Freddie Gray, the Baltimore man who died in police custody in 2015. Lugo has also created works that are inspired by Sybby Grant, who was an enslaved cook at 1 West Mount Vernon Place.

Birmingham
→19.05.19 *Beyond tradition: Contemporary Japanese Ceramics*. Birmingham Museum of Art, 2000 Reverend Abraham Woods Jr Boulevard, Birmingham, AL 35203. Website: https://artsbma.org.
Ceramic art is an ancient and enduring form of creative expression in Japan. Contemporary Japanese ceramics artists are mindful of this tradition, and their works abound with historical references - the types of clay used, glazes, and techniques. At the same time, many Japanese ceramic atists bend and stretch conventions to create new interpretations, challenging traditional Japanese notions about the ceramic medium. This exhibition presents more than a dozen contemporary ceramic pieces created by Japanese artists, offering new perspectives on centuries-old traditions.

Charlotte
Mint Museum Randolph, 2730 Randolph Road, Char-lotte NC 28207. Website: www.mintmuseum.org.

Iowa City
07.06.19-30.06.19 *Yunomi Invitational*. ClayAkar, 257 Iowa Avenue, Iowa City, IA 52240. Website: https://www.clayakar.com.
ClayAkars 13th annual Yunomi Invitational featuring 5 Yunomi by over 150 artists. Definition of Yunomi (U-No-Me):

A tea bowl, being taller than wide, with a trimmed or turned foot, without a handle. Unlike the more formal Chawan tea bowl, which is used during the Japanese tea ceremony, the Yunomi is made for daily (or informal) tea drinking.

Los Angeles
Los Angeles County Museum of Art, 5905 Wilshire Blvd, Los Angeles, CA 90036. Website: http://www.lacma.org.

New York
Everson Museum of Art, 401 Harrison Street, Syracuse NY 13202. Website: https://www.everson.org.

The Metropolitan Museum of Art [The MET], 1000 Fifth Avenue, New York NY 10028. Website: https://www.metmuseum.org.

→08.03.19. *30 for 30.* Jason Jacques Gallery, 29 East 73rd Street, New York, New York 10021. Website: http://www.jasonjacques.com. Se website for yderligere udstillingsinformation.

The Jason Jacques Gallery will celebrate its thirtieth anniver-sary with an exhibition of exceptional historic and contempo-rary art and design titled: "30 for 30." Featuring masterworks from the Art Nouveau period by Jean-Joseph Carriès, Ernest Chaplet, and Hector Guimard, as well as important contempo-rary design by Kim Simonsson, Gareth Mason, and Aneta Regel, the exhibition offers an overview of the period that established the gallery's reputation as well as the current roster of artists who are shaping the field. An accompanying illustrated hardcover catalog accompanying the exhibition with essays by noted authorities including Glenn Adamson, Eve Kahn, Garth Clark, and others will available for purchase.

→23.06.19 *Key figures. Representational Ceramics 1932-1972*. Everson Museum of Art.
Dating back to the Ceramic National exhibitions, which began in 1932, the Everson has a rich history of supporting artists who explore the figure. Artists like Viktor Schreckengost, Edris Eckhardt, and Waylande Gregory routinely received awards and critical acclaim for their work. Key Figures examines the larger-than-life artists who shaped an art movement, and features select works from a new generation of artists who are building on this legacy by using the figure to explore identity, narrative, and allegory.

→28.07.19 *Eddie Dominguez: Garden of Eden*. Everson Museum of Art.
The youngest of eight children, Eddie Dominguez grew up in Tucumcari, New Mexico, between Albuquerque and Amarillo on historic Route 66. He came to national prominence in the mid-1980s for highly stylized dinnerware sets that also stack into sculptural forms. In his work, Dominguez frequently references his home state's vegetation, landforms, weather, and Hispano–Catholic culture. The dual nature of Dominguez's objects, which inhabit the gray area between utility and art for art's sake, reflects his personal experience as a New Mexican who studied ceramics in the Anglo-dominated East: whether we see "art" or "craft", local Hispano or melting pot American depends completely on the immediate context.

→28.07.19 *Kilns of Alfred: Transactions with Fire.* Alfred Ceramic Art Museum, Alfred University, New York. Website: http://ceramicsmuseum.alfred.edu.
Through the lens of renowned photographer Brian Oglesbee, large scale photographs document the personal kilns used by Alfred ceramic art luminaries and serve by analogy as individual portraits of the artists. Included are panoramic views of the Alfred University kiln rooms that are associated with the work of graduates of the ceramic art program.

→22.09.19 *Masterpieces of French Faience*. Selections from the Sidney R. Knafel Collection. Katalog. The Frick Collection, 1 East 70th Street, New York NY 10021. Website: https://www.frick.org.
Beginning this fall, an exhibition in the Portico Gallery will present 75 objects from the collection of Sidney R. Knafel - the finest collection of French faience in private hands - to tell the fascinating and complex history of this particular art form.

A feat of great technical achievement, French faience was introduced to Lyon in the second half of the sixteenth century by skilled Italian immigrants - the French word "faience" deriving from the northern Italian city of Faenza. Over the next two centuries, production spread throughout the provinces of metropolitan France. The fine decoration of French faience draws inspiration from multiple sources - Italian maiolica, Asian porcelain, and even contemporary engravings. The forms of its platters, bowls, plates, and ewers derive mostly from European ceramics and silver. This complex interplay of influences comes together in works of great originality.

→22.09.19 *Essential Korea*. Gallery 233, The MET Fifth Avenue.
The history of Korean art spans more than five thousand years. Korea's cross-cultural contacts with neighbors near and far - especially China - have played a significant role in shaping its rich and diverse artistic traditions. Korean culture has also provided important inspiration to others, notably Japan. This exhibition offers a window into the essentials of the peninsula's creative output, past and present. Arranged in loosely chronological order are major works from The Met collection, augmented by significant loans from the National Museum of Korea. The pieces represent key genres and themes of Korean art; they include strikingly modern-looking pots and glittering jewelry from ancient burial sites; exquisite Buddhist icons; refined green-glazed celadon; understated white porcelain; and pictorial images, both sophisticated and whimsical, that feature a range of motifs from nature.

The Met received its first gift of a Korean object in 1893. The Arts of Korea Gallery opened in 1998. Today, the collection and gallery afford New Yorkers and the Museum's global visitors ongoing explorations of Korea's cultural traditions and innovations.

13.07.19→ *Earth Piece.* Everson Museum of Art.

Named after Yoko Ono's 1963 'Earth Piece', a score that invites the reader to "Listen to the sound of the earth turning," this exhibition examines artists who have combined clay and ceramics with performance art, photography, conceptual art, and even land art. Far from being used as "just another material," clay comes freighted with millennia of associations with material culture. Earth Piece highlights the work of well-known figures from the art world, as well as lesser-known artists whose work shaped the field of ceramics into a vibrant discipline that is equally at home in both domestic and contemporary spheres.

Pomona
American Museum of Ceramic Art, AMOCA, 340 S. 339 North Garey Avenue, Pomona CA 91767. Website: www.amoca.org. Se website for yderliger udstillingsinformation.

→07.04.19 *Small Works from the Marer Collection of Contemporary Ceramics*. AMOCA.
During the mid 1950s the ceramics department at Otis Art Institute (then Los Angeles County Art Institute) was a place of artistic vitality and innovative energy. At Otis, Peter Voulkos led a "revolution in clay" by questioning the tradition that ceramic forms must be utilitarian and by creating instead nonfunctional, sculptural works that gave the medium a new freedom of expression. Voulkos and other notable artists maintained the momentum of this philosophy in Northern California at U.C. Berkeley.

The Scripps collection is also remarkable in that it came to the college through one donor, Fred Marer, who was not a man of wealth but a teacher of modest means. Fred Marer was a mathematics professor at Los Angeles City College, and never had substantial resources, but amassed his collection slowly through actual contact with the artists themselves. Because his budget was limited, he most often bought works directly from the artists. Fred began collecting in the early 1940s, first acquiring a piece by one of the leading ceramists in Southern California, Laura Andreson. This purchase piqued his interest in clay and encouraged him to investigate further.

It was due to the influence of renowned ceramist Paul Soldner, who came to Scripps after graduating from Otis and built the Scripps ceramic program into a major center of study. Soldner's leadership of the Scripps program along with the Scripps Ceramic Annual (celebrating its 75th ceramic annual exhibition in January, 2018), were the prime reasons Marer decided to make this generous gift to the college.

This exhibition of more than fifty objects, will include works from the Otis group as well as highlighting many others, including, Laura Andreson, Robert Arneson, Hans Coper, Phil Cornelius, Jun Kaneko and Jim Melchert.

San Francisco
→07.04.19 *Gauguin: A Spiritual Journey*. Bogudgivelse. Fine Arts Museums of San Francisco, Golden Gate Park, 50 Hagiwara Tea Garden Drive, San Francisco CA 94118. Website: https://deyoung.famsf.org.

In the first exhibition at the Fine Arts Museums dedicated to the work of Paul Gauguin (1848–1903), an exceptional display of more than fifty Gauguin paintings, wood carvings, and ceramics from the renowned collections of the Ny Carlsberg Glyptotek, Copenhagen, will be on view for the first time in San Francisco. In presenting these pieces alongside Oceanic art and Gauguin works on paper from the Fine Arts Museums' permanent collections, the exhibition explores Gauguin's inner quests and imaginings - his spiritual journey - and how his intimate relationships with his wife, other artists, and people he encountered during his sojourns shaped his experiences, his work, and his development as an artist. Included in the exhibition is a new video work, First Impressions: Paul Gauguin by interdisciplinary artist Yuki Kihara, commissioned by the Fine Arts Museums of San Francisco and the Ny Carlsberg Glyptotek, Copenhagen, that addresses the colonial gaze represented by Gauguin and turns it back toward Western culture.

Canada

Toronto
Gardiner Museum, 111 Queen's Park, Toronto, Ontario, Canada M5S 2C7. Website: www.gardinermuseum.on.ca. Se website for yderligere udstillingsinformation.

→09.06.19 *Ai Weiwei: Unbroken*. Gardiner Museum.
Ai Weiwei is one of the world's most influential living artists and human rights activists, known for smashing conventions - and pottery - with iconic works like Dropping a Han Dynasty Urn (1995) that upend the cultural traditions and materials of his native China. While his work includes sculpture, installation, photography, film, performance, and architecture, ceramics occupies a singular place in his practice.

Ai Weiwei: Unbroken explores the breaking of boundaries, both physical and symbolic, and considers how the artist's ceramic works form a basis for his ongoing exploration of social justice themes, including immigration and the repres-sion of dissent.

The exhibition features some of Ai's most celebrated works, displayed in Toronto for the first time, including Sunflower Seeds (2010) and Han Dynasty Urn with Coca Cola Logo (2015), as well as the monumental sculpture, Tree (2010).

→31.07.19 *The Diana Reitberger Collection.* Modern and Contemporary Ceramics Gallery. Gardiner Museum.
The Diana Reitberger Collection of Modern and Contemporary Ceramics stands out for both its breadth and focus. Its arrival at the Gardiner Museum significantly enhances the institution's representation of Canadian artists across an extraordinary spectrum of contemporary approaches, including vessels, figurative sculpture, and abstract forms. The Reitberger Collection is significant also for revealing new connections between Canadian artists and leading international makers from the United States, the United Kingdom, and Japan. As a whole, it presents an overview of recent activity in the field of studio ceramics with an emphasis on Canada, yet an eye to the world.

Lånte fjer?

Herman A. Kähler*/*Kählers Værksted eksisterede fra 1839 frem til 1974, hvor det lukkede, og Næstved Kommune overtog Kählers Værksted og vedtog en klausul om, at der for al fremtid skulle drives keramisk værksted på stedet. Kommunen videresolgte allerede værkstedet efteråret 1974 til et nystiftet aktieselskab med pottemager Palle Degener som en af ejerne, men det gik ikke så godt, så foråret 1978 overtog byggematadoren Boje Nielsen virksomheden. Han forsøgte at drive virksomheden videre, men uden større succes, og da han blev erklæret konkurs efteråret 1981, endte det med, at bygningerne lå øde hen frem til efteråret 1983, hvor Boje Nielsens sidste direktør, Nina Jørgensen erhvervede virksomheden.

Foråret 1993 overtog Inge og Knud Sørensen Kählers Værksted som *Herman A. Kähler Keramisk Værksted*, som de drev frem til 2007, hvor de solgte til ejendomsudvikleren/spekulanten Steen Gude, der i 2008 gik ned med et brag, hvorefter arkitekt Frantz Longhi, Aarhus købte værkstedet og omdøbte virksomheden til *Kähler Design A/S* og blev en del af Danish Design Management.

Følgende stod i 2018 bl.a. at læse på Danske Kunsthåndværkere & Designeres hjemmeside om *Kähler Design A/S* [Q&A: Kähler om samarbejdet med kunsthåndværkere og designere] i forbindelse med et interview med Kristina Kousgaard Sørensen, PR- og kommunikationschef, hos Kähler Design A/S:

Kähler Design er en succesfuld designvirksomhed, som udvikler og producerer keramik i samarbejde med nogle af de mest talentfulde og fremtrædende designere i dag. Kähler blev grundlagt i 1839 og er i dag en moderne virksomhed med hovedsæde i Næstved og butikker og restauranter i Aarhus, Næstved og Oslo.

Kähler brandet er funderet på en stolt design historie og unikke håndværksmæssige traditioner og inspireret af deres 179 år lange historie laver Kähler højkvalitets keramiske produkter til det moderne hjem til alle, der elsker at blande nordisk design æstetik med personlig og kreativ indretning. Kählers designprodukter har vundet adskillige designpriser og sælges i dag over hele verden.

Hvad de fleste vel husker, så lancerede Kähler Design A/S i 2014 i anledning af virksomhedens "175-års fødselsdag" vasen "Omagio" - en 20 centimeter høj vase med messingstriber designet af Ditte Reckweg og Jelena Schou Nordentoft (Stilleben) - som skabte kaotiske tilstande hos isenkræmmerkæden Imerco, hvis hjemmeside brød sammen, for "alle" ville have fat i denne vase, som var produceret i et begrænset antal eksemplarer. En tilsvarende vase fås lige nu i flere størrelser (fra 10 cm op til 55 cm høj). Ifølge Berlingske Tidende 19.10.2018 er Kähler Design A/S' produkter at finde i 61 pct. af de danske hjem. En kommerciel succes må man sige.

I 2018 afhænder Frantz Longhi Kähler Design A/S for et 3-cifret millionbeløb til Rosendahl Design Group, der har opkøbt og revitaliseret mærker som Kay Bojesen, Bjørn Wiinblad og Lyngby Porcelæn samt Holmegaard.

Kähler-restauranter og flagship stores i Aarhus og Oslo samt det historiske værksted på Kählersbakken i Næstved forbliver i Dansk Management Group, der er ejet 100 procent af Frantz Longhi.

Hvis man er interesseret i at læse om markedsføringen af Kähler-produkterne, så findes der på internettet en artikel af Stine Lykke Sønderbo "Kähler - Betydning og identitet".

Bjørn Wiinblad (1918-2006). Rosendahl Design Group erhvervede i 2012 rettighederne fra Bjørn Wiinblad Fonden til Bjørn Wiinblads oprindelige design samt til at foretage "nye fortolkninger af designarven". Efteråret 2014 relancerede Rosendahl Design Group således Bjørn Wiinblad med Rosendahl Design Groups første af flere nyfortolkninger af Bjørn Wiinblad i forskellige former og farver til køkken og bolig.

Porcelænsfabriken "Danmark" A/S i Lyngby blev i 1936 grundlagt af grossisterne Niels *Holst &* Christian *Knudsen*, for at skaffe porcelæn til at dekorere til Københavns Porcelainsmaleri, som Holst & Knudsen havde erhvervet i 1924. Prydgenstande blev ofte stemplet med Lyngby Porcelæn Danmark, heraf vel navnet Lyngby Porcelæn. Eftersom vilkårene for porcelænsproduktion i Danmark blev vanskeligere i 1960'erne besluttede man at indstille produktionen i 1969.

Porcelænsfabriken "Danmark " A/S' produkter blev relanceret i 2012 under navnet *Lyngby Porcelæn*, hvor Christian Elving og Kim Mekawi (Karakter Copenhagen) købte rettighederne, og som i 2016 for et 2-cifret millionbeløb solgte Lyngby Porcelæn til Rosendahl Design Group (Website: www.rosendahldesigngroup.dk), der som nævnt ovenfor har købt rettighederne til flere andre hæderkronede hedengangne virksomheders navne og produkter.

I 2012 genopstod Porcelænsfabrikken Danmark - Lyngby Porcelæn og står i dag bag relanceringen af de ikoniske design, der genskabes med den største omhu og respekt for designarven.

Samtidig opdager og profilerer Porcelænsfabrikken Danmark - Lyngby Porcelæn nyt design og nye formgivningstalenter, og skriver dermed videre på historien om en af Danmarks mest innovative porcelænsvirksomheder. [https://www.lyngbyporcelaen.dk, 24.03.2019].

Lidt forvirrende er det dog, at samtidigt med at Karakter påbegyndte en produktion, så startede et andet firma, Hilfling Design, produktionen af Lyngbyvasen, for selv om Karakter havde erhvervet rettighederne til Porcelænsfabriken "Danmark" A/S' produkter, kunne andre optage produktionen af vasen, da det ikke har været muligt at finde de originale tegninger til vasen. Det har heller ikke været muligt at finde frem til, hvem formgiveren er, så derfor er der heller ingen, som kan påberåbe sig ophavsretten til vasen. Derfor endte en retssag om rettighederne med et forlig, så begge parter fortsat kan fremstille vasen. Lyngby A/S [Website: http://lyngby.com] er ejet af Daniel Hilfling Petersen.

Lyngby er en dansk designvirksomhed, der genopdager og genskaber brugskunst fra vores fælles skandinaviske designarv og -tradition. I 2012 relancerede vi den klassiske, originale Lyngby vase, der oprindeligt blev produceret af Porcelænsfabrikken Danmark fra 1936 indtil fabrikken i Lyngby lukkede i 1969. Vasen blev med tiden et ikonisk samleobjekt elsket af flere generationer - og med god grund. Dens enkelte, uprætentiøse søjleform og stoiske ro klædte ethvert hjem uanset smagsretning - både som enestående skulptur og når den lader enhver blomst og buket folde sig ud på smukkeste vis. [Citat fra Lyngby · The official Lyngby Catalog, Printed spring 2017].

Af Politiken den 9. juni 2013 fremgår, at Hilfling Designs vaser da fremstilledes i Thailand på en fabrik, som er tilknyttet fabrikken, der også producerer for Royal Copenhagen, mens vaserne fra Karakter kommer fra Thüringen i Tyskland.

Knabstrup Keramik (Website: https://knabstrup.com), der relanceres i 2017, fører sin historie tilbage til 1897, hvor Aktieselskabet Knabstrup Teglværk etableres. Den keramiske produktion startede dog først som ***Knabstrup Lervarefabrik*** (1907-1950), ændrede fra 1950 navn til Knabstrup Keramiske Industri (1950-1978) og fra 1978-1988 til Knabstrup Keramiske Fabrik.

Siden 1897 har Knabstrup Keramik formgivet enestående kunsthåndværk og genkendelig brugskunst, der ikke er til at få øjnene fra. Det er hverdagskunst, der ses. Knabstrup Keramik er kendt for sine smukke glasurer og utallige stel, syltekrukker og relieffer, der ofte er gået i arv i generationer. Historisk har Knabstrup Keramik altid huset dygtige keramiske formgivere, der har lagt deres hjerte og liv i udformningen af enestående unika og moderne keramik. Det gør vi stadig med stolthed, ler og kærlighed til håndværket. [Citat fra brochure fra virksomheden 2017].

Bag relanceringen af Knabstrup Keramik står Kim Kordt Jørgensen, der er designdirektør, og som tidligere har været ansat hos Kähler Design, marketingsdirektør Michael Knudsen, der kommer fra Thuesen Jensen, samt Karsten Madsen, der er administrerende direktør i den nye konstellation, og som tidligere har været hos Stelton og Groupe SEB.

Knabstrup Keramik er så vidt det umiddelbart ses den eneste af virksomhederne, der har produktion i Danmark.

Den Danske Keramikfabrik
Bornholms Keramikfabrik

I 2016 startede 19 keramikere og designere Den Danske Keramikfabrik ApS på Møbelfabrikken i Nexø for at skabe et sted, hvor håndværket bliver bevaret i danske hænder.

Leder af Den Danske Keramikfabrik fra september 2016 frem til efteråret 2018 var keramiker Jeanette List Amstrup, som ikke ønskede at forny sin 2-årige kontrakt og valgte at fratræde posten som leder af fabrikken.

Da Den Danske Keramikfabrik fra opstartsfasen havde en gæld på ca. en mio. kr., og driften var underskudsgivende og man dermed ikke tjente nok til at betale gælden, valgte ejerkredsen at indgive konkursbegæring den 13. december 2018. Skifteretten på Bornholm tog ved dekret af 17. december 2018 Den Danske Keramikfabrik ApS under konkursbehandling.

Selskabets seneste årsrapport viste en negativ egenkapital på 701.647 kr. og det fremgik, at den fortsatte drift var betinget af, at de nuværende kreditter kunne opretholdes. Årsrapporten viste et underskud på 44.500 kr., hvilket var meget beskedent i forhold til året før, hvor underskuddet var på knap 1,3 mio. kr. Trods mange ordrer og fremgang både i 2017 og 2018 mente ejerkredsen ikke, at det ville være forsvarligt at videreføre virksomheden.

Her i det nye år har Den Danske Keramikfabrik efter en rekonstruktion fået nye ejere. Stilleben ApS, v/ Ditte Reckweg og Jelena Nordentoft samt iværksætteren Frans Grønholdt Truelsen, der også er direktør, har overtaget virksomheden, som nu har fået navnet Bornholms Keramikfabrik ApS.

Det fremgår af virksomhedens hjemmeside, at Bornholms Keramikfabrik producerer håndlavet keramik på Bornholm til eget salg, samt at virksomheden er i gang med en rekonstruktion i et forsøg på at udvikle en langsigtet økonomisk fornuftig virksomhed, med lokal autenticitet som bærende element.

Anne Tophøj
Danmarks Nationalbanks Jubilæumsfonds hæderslegat 2018

Keramiker Anne Tophøj fik efteråret 2018 overrakt Danmarks Nationalbanks Jubilæumsfonds hæderslegat på 400.000 kr.

Anne Tophøj er uddannet på Danmarks Designskole i 1989 og har i 1993 taget en master i design, MID, fra Pratt Institute i New York.

I et gennemgående tema nyfortolker Anne Tophøj konceptet borddækning, hvor hun har eksperimenteret med både teknikker, overflader, former og funktion. I udtrykket til denne keramik kombineres både de stramme, rene linjer og de skæve former.

Anne Tophøj har haft talrige udstillinger i både ind- og udland, har modtaget flere legater og præmieringer og er repræsenteret på museer flere steder herhjemme og i udlandet.

Sideløbende med arbejdet som keramiker har Anne Tophøj igennem mange år undervist på Designskolen i Kolding og Designskolen i København.

Tidligere modtagere er bl.a. Ole Jensen (2012), Bodil Manz (2010), Jens H. Quistgaard (2006), Torben Hardenberg (2004), Finn Lyngaard (2003) og Erik Magnussen (2002).

Motiveringstalen, som blev holdt af designer Louise Campbell, har vi fået lov til at gengive i *keramiske noter*:

Motiveringstalen for tildelingen af Nationalbankens Jubilæumsfonds Hæderslegat til Anne Tophøj

af Louise Campbell

Anne, da jeg besøgte dig for at stille dig lidt opklarende spørgsmål i forbindelse med skrivning af denne tekst viste det sig at du troede, jeg skulle holde et helt foredrag om dit virke. Det slipper du for. Halvlang er talen dog blevet, lidt ekstratid skal du da få heroppe på overbliksdækket, så du kan nå at nyde, hvor meget der bliver smilet op til dig og hvor fabelagtigt smuk en udstilling du har fremtryllet.

Apropos overblik, ser man på design og kunsthåndværk i Danmark i disse år, lyser keramikken op. Talentmassen er ganske stor, og i fuld sving i dejligt mange forskellige retninger.

Keramikere er et særligt folk. I nærkontakt med jeres materiale i en grad så det i proces kan være svært at skelne hvad der er krop og hvad der er ler. Også når man er så heldig at møde jer uden for jeres værksteder er I vitterligt lidt anderledes end resten af os. Stærkere hænder. Større øjne. Ligner ofte nogen, som bærer på en rar hemmelighed. Hvilket I jo også gør. Leret og glasuren, med alle deres mysterier, er jeres, i disse har I befriende frit slag.

Der er et godt fællesskab, keramikerne indbyrdes. I løfter i flok. Og vover at klappe ad hinanden, når en enkelt af jer, som i dag, udpeges til - eller udsættes for - særlig opmærksomhed.

Nationalbankens Jubilæumspris går i år til dig, keramiker Anne Tophøj. I dag er det er dig, og kun dig, som fremhæves.

Hædret er du blevet flere gange før, men overeksponeret er du ikke just. Der findes heldigvis mange billeder og en hel del tekster om dit virke, men man skal være gravelysten for at finde dem. Du presser dig jo ikke ligefrem på. Din hjemmeside byder indtil videre på kontaktoplysninger, ét foto og fem ord.

Det er heller ikke ligefrem let, at sætte ord på det, du laver. Som på en gang er så uhyre simpelt og avanceret.

Der ligger én lillebitte film om dig på nettet. Den er klogt nok ordløs. Optaget på dit værksted, man får lov at se tre processer, en, som involverer udskæring af en centimetertyk skive ler, en, hvor meget vådt ler får svuppende skålform gennem centrifugalkraften og en, hvor en fed lille skål presses op i en inddrejningsmaskine.

Man kan kun høre leret. Det laver afsindigt lækre lyde. Ellers er der blot dig, keramikeren i fuldstændig symbiose med dit enestående arbejde. Det er en virkelig god film. Igennem den begynder man at forstå en smule om en masse. Om hvor meget erfaring betyder. Hvor koncentreret og fysisk arbejdet med keramikken er. Hvor dramatisk og alligevel stille der er i de øjeblikke, hvor det hele sker. Hvordan dit særlige greb, din lynhurtige respons på hvad leret gør i en given situation, uanset om det er tykt eller flydende, er altafgørende for resultatet.

Resultat er ellers et forkert ord at bruge - se bare, det er svært med ord - i forbindelse med dit arbejde. Fordi alt, du gør, er procesorienteret. Du sætter nødigt et punktum, helt færdig med noget hverken kan eller vil du blive, spørgsmål og undersøgelser skal afprøves, ikke afbrydes af for megen færdiggørelse; så snart du er igennem et forløb, påbegynder du straks et nyt.

Dit arbejde ses bedst, som det er udstillet her, som en kontinuerlig frise af undersøgelser af især måltidet. Frisen er samlet set hverken tids- eller stedstypisk; den er Tophøjsk. Inspiration er ikke kommet udefra. Nok har du været vidt omkring, men når der arbejdes, sker det i dit lukkede rum. Hvor der er ro til at lukke helt op

for modtageligheden i forhold til hvad leret må byde af muligheder.

Du får øje på det, andre ikke ser, leger med det, hjælper det i form. Du gør det på en usædvanlig måde. Du faciliterer overraskelser gennem gentagne forsøg med udvalgte teknikker, og så løber du ved siden af dit ler. Du har fået syn for på hvor korte øjeblikke helt store udsving i materialet kan finde sted hvis givet de rette betingelser - et pres, en vibration, et slip - og er selv blevet lige så hurtig til både at igangsætte og fange disse øjeblikke. Du kalder dit arbejde en lang skitseproces, grundet tempoet og umiddelbarheden bag, men hvor en skitse er et forstudie, bringes dine stykker helt til bords, og kan bruges, og har et lige værd med det tydeligt færdige, endda det forfinede, fordi det byder på sin helt egen kvalitet, det enestående øjebliks.

Lidt om dit sted for de, som ikke har været så heldige at besøge det:

Der hersker fredsommelig aktivitet på værkstedet. Kun gennem glasdøren bagest i det store atelier-rum kan man se ud på andet end himmel. I en lille baghave er tagetes plantet i bildæk. Der står en hvid havestol. Og tre små vilde killinger, som gerne vil - og godt må komme - ind.

Det er et rigtigt atelier. Højloftet. Med store ovenlysvinduer. Et privat rum, til uforstyrret koncentration. Fyldt til bristepunktet med reoler, arbejdsborde, maskiner, ler. Og grej. Glasurprøver. Uendelige hyldemeter med sorterede stabler af tidligere projekter. En kaktus samling. Landets formentlig mest velassorterede skrueskab.

Din base. Opholdssted de fleste dage fra morgen til sen eftermiddag. I gang med leret. En disciplineret rutine. En hverdag.

En regelmæssighed, som ikke tåler de store udsving, hvis arbejdet skal flyde frit.

Nok er du berejst. Har løbende legende samarbejder omkring selvvalgte projekter i gang med forskellige værdsatte kolleger. Men værkstedet er omdrejningspunktet for det hele. Det er herinde, de store visioner, som gennemføres i en lind strøm en efter en, udvikles.

Et simpelt, velkendt, tidløst emne er den røde tråd i dit arbejde. Stellet. Altså det, vi alle spiser og drikker af. Emnet er mellem dine hænder uudtømmeligt. For, hvor mange af dine kolleger søger 'den perfekte form' og når de finder den, fastholder og forfiner denne og gerne kun denne, så er du slet ikke ude efter selv at finde det perfekte, tværtimod. Det perfekte er jo en løsning, og løsninger har det med at afslutte forløb. Dit mål er helt omvendt kontinuerligt at demonstrere, at der altid kan findes friske værdifulde muligheder og at man, når man forfølger disse med åbent sind, kun vil finde endnu flere. Blot et lillebitte ryk på den vinkel, man ser fra, og alt er atter nyt.

Feinschmeckere kender dine arbejder fordi du løbende takker ja til at medvirke på udstillinger rundt omkring i verden. Udstillingsmulighederne bruges som rammer inden for hvilke et projekt - eller med dine egne ord - en vision - kan gennemføres. Men hver vision kan forbindes direkte med sin forgænger eller sin efterfølger. Teknik forandrer sig, legens mere eller mindre gradbøjelige regler justeres, men tempoet og åbensindet fastholdes.

Drivkraften er ikke forestillingen om det færdiges potentielle storhed, har absolut intet med økonomisk gevinst at gøre - du har alle årene ernæret dig som underviser for derved dels at vidensdele og dels at kunne forblive kompromisløs i dit eget arbejde - drivkraften kommer slet og ret af vaskeægte, uudtømmelig interesse og nysgerrighed. Udstillinger, anerkendelser, disse kommer af og til pludseligt dryppende, er formentlig vigtigere for alle os andre, som derved får lejlighed til at glædes over frugterne af dit arbejde end for dig selv; du ville være i gang uanset.

Som du dog fortjener stor respekt og anseelse, altså hæder, Anne Tophøj. Du hyldes i dag for din overlegne håndværksmæssige ekspertise, for din utrættelighed, din legesyge, din løbende duel mellem det kontrollerede og det løsslupne, for din konsekvens og for modet til at være 100% din egen.

Her i dette højtidelige rum, som man skulle tro, var så fjernt fra en keramikers værksted, som man kan komme, findes faktisk fællestræk. Same, same, but different. Som hos dig, er her godt med plads og højt til loftet. Og heller ikke her kan verden udenfor forstyrre os, også her er vi i en lukket boble. Og også her har vi noget ved hånden, som kan en hel masse, hvis vi bruger det rigtigt. Ikke keramisk, men tilsvarende elastisk, nemlig menneske-stemmer. Tilhørende folk, som godt kan lide dig. Du skal have en sang. Den med instrumenterne. Vil du derfor vælge to instrumenter, og lad os bruge det tredje vers på at synge hurra. Ole Jensen vil synge for. Giv den gas, dernede på gulvet, lad det buldre, så både guldbarre og slips rasler sig løs.

Anne Tophøj
Thorvald Bindesbøll Medaljen 2019

Det Kongelige Akadem for de Skønne Kunster har den 4. april 2018 tildelt keramiker Anne Tophøj Thorvald Bindesbøll Medaljen, der gives for en indsats af særlig høj kvalitet inden for brugskunst og industriel grafik.

Tidligere modtagere er bl.a. keramikerne og designerne Karen Bennicke (2017), Louise Campbell (2007), Lisa Engqvist (1984), Gutte Eriksen (1985), Arje Griegst (1983), Bente Hansen (1997), Ole Jensen (2004), Esben Lyngsaa Madsen (2010), Erik Magnussen (1996), Bodil Manz (2001), Grethe Meyer (1983), Ursula Munch-Petersen (1994), Erik Nyholm (1985), Jane Reumert (2003), Myre Vasegard (1993) og Gertrud Vasegaard (1981).

Annie & Johs. Detlefs' Keramikpriser 2019

Peder Rasmussen (f. 1948) modtog Keramikprisen 2019. Peder Rasmussen har gennem 50 år, udover at være en aktiv og meget anerkendt keramiker, også lagt stor energi i at formidle andres keramik som underviser, forfatter, kurator og kritiker. På den måde, mener Fondens bestyrelse, er han kommet til at stå i vejen for selv at høste de priser og anerkendelse, som hans keramik berettiger til.

Ole Vesterlund (f. 1971) modtog årets rejselegat på 50.000 kr. Ole Vesterlund er uddannet fra Danmarks Designskole og Glasgow School of Art. Han modtog prisen på grund af sit originale formsprog, sin evne til at udvikle sig konstant og for sit høje håndværksmæssige og tekniske niveau.

Ann Linnemann (f. 1957) modtog årets motivationspris på 50.000 kr. for sin helt ekstraordinære indsats ift. at formidle keramikken. Ikke mindst via sit galleri, Ann Linnemann Studie Galleri, der er en vigtig platform for præsentation og formidling af både dansk og international keramik.

World Craft Region
Bornholm

Bornholm er i 2017 som det første område i Europa blevet hædret med den eftertragtede titel *World Craft Region* som det første område i Europa. Titlen er bl.a. tildelt, fordi Bornholm både rummer museal formidling af kunsthåndværk, glas- og keramik uddannelse og på grund af øens særligt stærke position inden for kunst-håndværk.

Titlen som World Craft Region er hidtil alene tildelt 21 byer og byområder i Asien og i Sydamerika.

Bag titlen står World Craft Council, som er den største internationale organisation til promovering af kunsthåndværk. World Craft Council arbejder non profitable, non govermental og er anekendt af UNESCO.

Sjællands Keramikmusum
nedlagt og samling overgået til
Clay Keramikmuseum Danmark

Sjællands Keramikmuseum blev oprettet i 1998, da det i 1965 grundlagte Roskilde Kunstmuseum ændrede formål og navn. Museet under det nye navn skulle fortrinsvis samle og udstille dansk keramik og keramisk kunst. Mange fine udstillinger blev i de forløbne år afholdt i Palæfløjen i Roskilde, hvor museet ofte erhvervede værker i forbindelse med udstillingerne. Det var i 2013 blevet til en samling på 85 keramiske værker, hovedsagelig dansk studiokeramik skabt af 45 forskellige keramikere, bl.a. Hans og Birgitte Börjeson, Lene Regius, Gertrud Vasegaard, Ivan Weiss og Per Weiss, men også enkelte ældre værker er blevet anskaffet.

I 2000 endte samlingen i Roskilde Museum, som i 2015 ændrede navn til ROMU, som nu har ønsket at udskille samlingen, der efter tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen på vegne af Kulturministeriet har overdraget samlingen til Clay.

Keramikkamp
foråret 2019 på
TV 2

TV 2 startede onsdag den 3. april 2019 en serie i 10 dele *Keramikkamp* med deltagelse af 10 amatørkeramikere, som dyster at være landets bedste. Dommerne er to meget kompetente professionelle keramikere Pi Björg og Michael Geertsen.

Fuurstrøm Fajanceværk · Nymølle Keramisk Fabrik · Boveskov

Efterlysning

Med henblik på udarbejdelse af et skrift om Fuurstrøm Fajanceværk, Nymølle Keramiske Fabrik og Boveskov søges oplysninger om:

Værkstedernes historie. Virksomhedernes omsætning, antal medarbejdere og materiel, etc. Hvem arbejdede på virksomhederne (kunstnere, kunsthåndværkere, drejere og øvrige ansatte)? Hvilke salgskanaler benyttede man (Forretninger der ejedes af eller var tilknyttet C. Schous Fabriker, isenkræmmere, udstillinger mv)?

Da litteraturen om virksomhederne er yderst sparsom, vil jeg være meget taknemmelig for yderligere oplysninger. Således findes der stort set intet om Boveskov. Varemærket Boveskov var ejet af C. Schous Fabriker A/S, der også ejede Fuurstrøm Fajanceværk og Nymølle Keramiske Fabrik (de sidste knap 10 år af sin eksistens havde Nymølle Keramiske Fabrik dog anden ejer). Men hvor foregik produktionen af Boveskovs keramik, der mest bestod af Gunnar Nylund-modeller fra Nymølle i let modificeret form med som regel men ikke altid en meget blank glasur?

Jeg håber, at *keramiske noter*s læsere kan hjælpe mig videre i arbejdet med de tre virksomheder, herunder også fotografier af virksomhedernes produkter - lertøj, fajance og stentøj samt fabriksmærker og signaturer.

Har du oplysninger om disse virksomheder eller deres kunstnere, så kontakt venligst: Henning Pihlmark. Mailadresse: henningpihlmark@gmail.com.

www.keramikkens-venner.dk

På ***www.keramikkens-venner.dk*** finder du Keramikkens Venners vedtægter, oplysninger om foreningens bestyrelse samt ikke mindst oplysninger om kommende arrangementer, generalforsamling, generalforsamlingsreferater mv samt links på internettet til forskellige udstillingssteder i Danmark samt andre nyttige links.

De hidtil udkomne numre af *keramiske noter* er også at finde på *www.keramikkens-venner.dk.*

www.facebook.com/keramikkensvenner

Keramikkens Venner har også oprettet en Facebook-gruppe, som alle medlemmer, der ønsker det, kan få adgang til, hvis man anmoder om det, ja og selvfølgelig er Facebook-bruger.

Keramikkens Venners Facebook-gruppe er i princippet åben for alle, idet andre som har interesse for foreningens virke også kan blive medlem af gruppen. Keramikkens Venners Facebook-gruppe har 1200 medlemmer.

e-mailadresser

Keramikkens Venner har i efterhånden lang tid udsendt en e-mail forud for arrangementer, både som en påmindelse til de, der har tilmeldt sig; men også for at give de, der ikke har tilmeldt sig, en chance for at deltage i arrangementet. Herudover udsendes information om nye udstillinger med keramik, hvilket kun gøres per email.

Bestyrelsen skal derfor opfordre de medlemmer, der har en e-mailadresse og som ikke allerede modtager emails fra *Keramikkens Venner* om at meddele sekretæren denne og holde sekretæren opdateret.

Keramikkens Venner og Persondataloven

Keramikkens Venners kasserer vedligeholder foreningens medlemsfortegnelse, der indeholder de personoplysninger, som er nødvendige for foreningens drift og det er:

- Fulde navn (2 navne for parmedlemmer)
- Postadresse
- Emailadresse (evt. 2 emailadresser om ønsket)
- Telefonnummer (frivilligt, men praktisk i tilfælde af ændring af arrangementer)
- Forsendelsesmåde vedr. medlemsblad (email eller papirkopi per post)
- Betalingsstatus vedr. kontingent.

Oplysningerne, som ikke betragtes som "følsomme" opbevares i Betalingsservice (NETS), hvor de er beskyttet af adgangskontrol og kopieres til PC for adressering af medlemsblad, nyhedsmails etc.

Foreningen videregiver ikke disse oplysninger til formål, der er foreningens drift uvedkommende.

Medlemmer har de rettigheder, persondataloven foreskriver.

De registrerede oplysninger slettes, når et medlem udmelder sig uden at have gæld til foreningen.

Bøger, kataloger og artikler om dansk keramik 2018

ved Gunnar Jakobsen

Kay Bojesen. Humøret i Dansk Design/The Joy in Danish Design. Red. af/ed. by Sara Staunsager. Trapholt, Kolding 2018. 216 s, se specielt s 79 og 94-95, i øvrigt passim. ill. litt. [Bing & Grøndahl].

Peter Brandes Ostraka Potteskår 2018. Galerie Moderne, Silkeborg 2018. 32 s incl omslag. ill. hf. (s 1-2 Ostraka. Af Peter Brandes).

H.A. Brendekilde. Værk og betydning i dansk kunst- og kulturhistorie. Af Ralph Sonne. Multivers [Website: www.multivers.dk], København 2018. 238 s, se specielt s 43-48 (Keramik og Kähler) samt s 225-230 (Museer, samlinger og institutioner). ill. kilder og noter. engelsk resume. stikordsregister. ib. 329 kr.

Kunstnerbrødre · L.A. Ring & Brendekilde. Red. af Lise Jeppesen. Tekster af Lise Jeppesen, Peter Nørgaard Larsen, Miriam Have Watts, Peter Michael Hornung, Gertrud Oelsner, Peder Rasmussen, Finn Terman Frederiksen, Ellen Egemose og Eirin Bergum. Randers Kunstmuseums Forlag [Website: https://www.randerskunstmuseum.dk], Randers 2018. 200 s, se specielt s 144-163 (Oprør og lertøj. Brendekilde og Ring som keramikere. Af Peder Rasmussen) samt s 104. ill. litt. noter. ib. 190 kr.

The Art of Attachment. By Sandra Davolio. RUM. International Edition. 6/2018, s 128-131. ill. [Sandra Davolio].

Rose Eken Artefacts. Booklab [Website: www.booklab.dk], Skanderborg 2018. 228 s. ill. noter. dansk og engelsk tekst. ib. oplag 500: 295 kr. Herudover 15 eksemplarer i specialproducerede boxset med et unikt keramisk kunstværk fremstillet af Rose Eken. (s 7-9 og 13-16 By/af Erlend Geirssønn Høyersten s 94-98 Time, decay and a skewed mimesis - on the art of Rose Eken. By Maria Kjær Themsen, s 102-106 Tid, forfald, og en skævvreden mimesis - om Rose Ekens kunst. Af Maria Kjær Themsen, s 214-216 og 220-222 Remembered rooms: Rose Eken. By/af Francesca Gavin).

Hverdagslivet genfortalt i ler: Rose Eken. Af Marie Laurberg. Louisiana Magasin. Nr 48. 2018, s 32-33. ill.

Rose Eken · Afterbeat. Horsens Kunstmuseums Forlag [Website: https://www.horsenskunstmuseum.dk], Horsens 2018. 78 s. ill. 125 kr. *

Gauguin. *A Spiritual Journey*. By Christina Hellmich and Line Clausen Pedersen. Fine Arts Museums of San Francisco & Prestel [Website: https://prestelpublishing.randomhouse.de], New York 2018. 256 s. ill. litt. noter. index. ib. 45 £.

Den anden Hammershøi. Af Bolette Bramsen. Antik & Auktion. 22. årg. 9/2018, s 20-26. ill. litt. [Samler Nina Melchior om at samle på keramik af Svend Hammershøi].

Gravhunden Felix. KOT. Kunst omkring Trolden. 26. årg. 3/2018, s 5-6. ill. [Niels Hansen Jacobsen].

Folklore fantasies. By Emma Chrichton-Miller. Ceramic Review 292. 2018, s 12-17. ill. [Malene Hartmann Rasmussen].

Porcelænsfiguren nyfortolket. Interview med Louise Hindsgavl ved Cecilie Wortziger. Magasinet Kunst. 27. årg. 5/2018, s 58-62 samt forside. ill.

Elemental Journeys. By Amanda Chambers. Ceramic Review 289. 2018, s 56-58, se specielt s 57 (Anne Mette Hjortshøj - Mashiko Residency, March 2017). ill.

Grete Jensen. Keramiker 1906-1935. Af Alhed Maria Larsen med bidrag af Lise Seisbøll Mikkelsen. Johannes Larsen Museet/Østfyns Museer, Kerteminde 2018. 70 s. ill. noter. (s 7 Forord. Af Alhed Maria Larsen, s 8-49 [Grete Jensen. Keramiker 1906-1935]. Af Alhed Maria Larsen, s 51-65 Kampen for en kvindeplads. Af Lise Seisbøll Mikkelsen, s 66 Hansen-familiens slægtstavle, s 67 Jensen-familiens slægtstavle, s 68 Syberg-familiens slægtstavle og s 69 Ottesen-familiens slægtstavle).

Den glemte keramiker. Af Alhed Maria Larsen. Antik & Auktion. 22. årg. 7/2018, s 38-39. ill. [Grete Jensen].

Blomstermaleren J.L. Jensen. Mellem kunst og natur i Guldalderen. Af Marie-Louise Berner og Mette Thelle. Red. af Birgitte von Folsach. Nivaagaards Malerisamling, Nivaa og Strandberg Publishing, København 2018, s 176-233 Del II af Marie-Louise Berner, heraf s 177-187 Forudsætningerne, s 189-197 På fabrikken i Sèvres, s 199-205 Hjemkomst, s 207-227 Prinsessernes dessertservicer og s 229-233 Æstetiske overvejelser). ill. litt. noter.

The Flower Painter J.L. Jensen. Between Art and Nature in the Golden Age. By Marie-Louise Berner and Mette Thelle. Ed. by Birgitte von Folsach. Nivaagaards Malerisamling, Nivaa og Strandberg Publishing, København 2018 s 176-233 Part II by Marie-Louise Berner, heraf s 177-187 The background, s 189-197 At the factory in Sèvres, s 199-205 Homecoming, s 207-227 The princesses' dessert services og s 229-233 Aesthetic considerations) ill. litt. noter.

Ler! [Avis]. Museum Jorn, Silkeborg 2018. 32 s. ill. (s 4 Historier fra Asger Jorns keramiske eventyr, s 8 Asger Jorn lærte lerhåndværket i Sorring. Af Christian Kloch Larsen, s 12 Lillibeth Cuenca Rasmussen, s 22-24 Jorns kæmperelief holder stadig. Af Christian Kloch Larsen og s 25 Hvilket indtryk gør værket? Interview med gymnasieelever fra Århus Statsgymnasium).

Kokende, boblende og voksende - keramikk i et nymaterialistisk perspektiv/Boiling, bubbling and rising - ceramics in a new materialistic perspective. Av/by Stephanie Serrano Sundby. Kunsthåndverk. 38. årg. No. 148. 2/2018, s 82-89. ill. litt. noter. [Gitte Jungersen].

Gitte Jungersen · Ceramic Works. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2018. 140 s. ill. litt. noter. engelsk og dansk tekst. hf. 34 €. (s 7-8 Introduction. By Lars Dybdahl, s 11 Introduktion. Af Lars Dybdahl, s 15-21 Between Control and Chaos. By Jorunn Veiteberg, s 24-27 Mellem kontrol og kaos, s 31-32 A frozen Moment. By Gitte Jungersen, s 33 Et stivnet øjeblik. Af Gitte Jungersen, s 34-61 All is Flux - selected works, s 62-89 Little Hybrids - selected works, s 90-111 Place to Be Lost - selected work, s 112-115 Boiling, Bubbling and Growing. Ceramic from a new-materialist perspective. By Stephanie Serrano Sundby, s 116-133 Vessels - selected works, s 134 Notes, s 135 Bibliography og s 137 og 139 Curriculum Vitae/Gitte Jungersen).

I et forsøg på at skabe skønhed. Interview med Morten Løbner Espersen ved Anette Lindbøg Karlsen. Magasinet Kunst. 27. årg. 5/2018, s 50-53. ill.

Flammespor. Charlotte Nielsen. Af Kirstine Autzen. Officinet, København 2018. [12 s] incl omslag. ill.

Jais Nielsen - Epos i ler. Red. af Christina Rauh Oxbøll og Pia Wirnfeldt. Clay Keramikmuseum Danmark, Middelfart 2018. 208 s. ill. litt. noter. ib. 350 kr. (s 7-8 Forord, s 27-47 Det legende lertøj og stentøjets alvor. Af Christina Rauh Oxbøll, s 70-75 Jais - en samtale om min far. Henrik Jais-Nielsen i samtale med Christina Rauh Oxbøll, s 94-104 Modernist i flere dimensioner. Af Dorthe Aagesen, s 108-114 Pottemageren. Af Peter Brandes, s 123-141 Jais Nielsens religiøse billedverden. Af Carsten Bach-Nielsen, s 157-167 Kunstneren som samler. Af Susanne Bruhn, s 178-201 Formkatalog. Jais Nielsens keramik fra Den kgl. Porcelainsfabrik. Af Allan Andersen og Christina Rauh Oxbøll, s 202-203 Biografi. Jais Nielsen (1885-1961) og s 204-205 Litteraturliste).

Jais Nielsen - Epics in Clay. Ed. by Christina Rauh Oxbøll and Pia Wirnfeldt. Clay Keramikmuseum Danmark, Middelfart 2018. 208 s. ill. litt. noter. ib. 350 kr. (s 7-8 Preface. By Pia Wirnfeldt, s 27-47 From the playfull earthenware to the severity of stoneware. By Christina Rauh Oxbøll, s 70-75 Jais - A conversation about my father. Henrik Jais-Nielsen in conversation with Christina Rauh Oxbøll, s 94-104 Modernism in multible dimensions. By Dorthe Aagesen, s 108-114 The Potter. By Peter Brandes, s 123-141 Jais Nielsen's religious imagery. By Carsten Bach-Nielsen, s 157-167 The artist as collector. By Susanne Bruhn, s 178-201 Catalogue. Jais Nielsen's ceramic works from the Royal Danish Porcelain Manufactory. By Allan Andersen og Christina Rauh Oxbøll, s 202-203 Biography. Jais Nielsen (1885-1961) og s 204-205 Bibliography).

Keramikkens populære mester. Af Susanne Bruhn. Antik & Auktion. 22. årg. 9/2018, s 58-62. ill. [Jais Nielsen].

Glasurernes stormester. Af Peter Nedergaard. Antik & Auktion. 22. årg. 7/2018, s 52-56. ill. litt. sign. [Samler Peter Nedergaard om at samle på keramik af Patrick Nordström].

Layers of Cathrine Raben Davidsen. By Michala Rosendahl. RUM. International Edition. 6/2018, s 60-65. ill.

Sanselighed i Keramik. Interview med Maria Rubinke ved Karen Ægidius. Magasinet Kunst. 27. årg. 5/2018, s 40-41 samt 39. ill.

Master of Stoneware/Axel Salto. Sørlandets Kunstmuseum, Kristiansand 2018. [20 s incl omslag]. ill.

Niels Skovgaard. Maler · Billedhugger · Keramiker · Illustrator. Red. af Anne-Mette Villumsen og Teresa Nielsen. Skovgaard Museet · Vejen Kunstmuseum · Fuglsang Kunstmuseum. 2018. 367 s. ill. litt. noter. ib. 300 kr. (s 6-7 Forord. Af Anne-Mette Villumsen, Teresa Nielsen og Anne Højer Petersen, s 8-31 Niels Skovgaard i Sverige. Af Kathrine Svanum Andersen, s 32-45 Fra havstokken til evigheden. Bølgemotivet i Niels Skovgaards kunst. Af Peter Nørgaard Larsen, s 46-77 Keramigrafi eller keramikmodelerefik. En introduktion til Niels Skovgaards keramik. Af Teresa Nielsen, s 78-91 Et grafisk blad. Niels Skovgaards portræt af Susette Holten - en introduktion til grafikken. Af Peter Titelbech, s 92-127 Fuldkommenhedstrang. Niels Skovgaard og Grækenland. Af Anne-Mette Villumsen, s 128-147 Immanuelskirken. "Tempel for den gode og personlige smag". Af Ulla Kjær, s 148-171 Kunst til kirkebygninger. Niels Skovgaards kirkelige billedverden. Af Poul Grinder-Hansen, s 172-199 Højskolernes og valgmenighedernes kunstner. Niels Skovgaards gravmæler og mindesmærker. Af Karin Kryger, s 200-215 Niels Skovgaard og folkeviserne. Folkeviserecceptionen i dansk kunst omkring 1900, heraf s 204-207 Keramikken. Af Anders Ehlers Dam, s 216-234 Magnusstenen. Nordisk sagnfigur og arkaiske mestre. Af Teresa Nielsen og Mikael Wivel, s 236-253 I højskolens tjeneste. Askov, Frederiksborg og Roskilde. Af Carsten Bach-Nielsen, s 254-277 Bjergenes magt over menneskesindet. Niels Skovgaard i Norge. Af Kathrine Svanum

Andersen, s 278-292 Farvefryd. Niels Skovgaard i Torre Pellice. Af Anne-Mette Villumsen, s 294-307 Havhesten. Et forløb fra 1908 til 1923. Af Teresa Nielsen og Lene Olesen Bro, s 308-339 Til minde om N.F.S. Grundtvig. Hyldning af grundtvigianismens fader i konkurrencer og bestillinger. Af Teresa Nielsen og s 340-365 Biografi. Af Anne-Mette Villumsen og Kathrine Svanum Andersen).

Skæve eksistenser - Christine Swanes keramiske arbejder. Af Peder Rasmussen. [Artikel]. I: Grøn. Modernisten Christine Swane. Red af Anne Lie Stokbro. Erland Porsmose og Mette Ladegaard Thøgersen. Johannes Larsen Museet, Kerteminde 2018, s 80-87 og 125-126. ill. noter.

Kærlighed til keramik. Af Majken Eliasen. Antik & Auktion. 22. årg. 8/2018, s 78-80. ill. kilder. [Astrid Tjalk/Fyrbo Keramik].

En bid af paradis - Bjørn Wiinblad og hans tid. Af Heidi Laura. Gads Forlag [Websitet: www.gad.dk], København 2018. 330 s. ill. noter. register. ib. 349,95 kr.

Tusindkunstneren. Bjørn Wiinblad. Af Mathilde Rude. Antik & Auktion. 21. årg. 6/2018, s 22-28. ill.

Lene Winther. Dansknoter. 2/2018, s 7 samt s 1, 2, 8, 13, 17, 22, 24, 31, 44, 47, 51, 52, 57, 61, 63 og 68. ill.

Lillerød Lervarefabrik. 1870'erne-2006. Med bidrag af bl.a. Teresa Nielsen og Birthe Skovholm. Red. af Per-Olof Johansson, Marianne Petersen, Ole Høegh Post og Birthe Skovholm. Lokalhistorisk Arkiv og Forening i Allerød [Website: http://www.lafak.dk], Allerød 2018. 128 s. ill. litt. noter. English summary. ib. 190 kr.

Den Danske Keramikfabrik. Billedserie. Af Tina Kristensen. Magasinet Kunst. 27. årg. 5/2018, s 54-57. ill.

Nyt blåt guld. Af Susanne Jørgensen. Antik & Auktion. 22. årg. 8/2018, s 20-24. ill. [Stellet "Blå" for Royal Copenhagen designet af Wouter Dolk].

Tro mod formen. Af Mathilde Rude. Bo Bedre. 5/2018, s 134-135. ill. [Spring Collections med Eva Stæhr-Nielsen/Saxbo].

Tommerup Keramiske Værksted. Af Lise Seisbøll Mikkelsen og Gunnar Jakobsen m.fl. Forlaget Wunderbuch [Website: www.forlaget-wunderbuch.dk], Skive 2018. 2 bd. på henholdsvis 288 og 336 s. ill. litt. noter. ordforklaringer. navneregister. 495 kr. (Bd. I: Tommerup Keramiske Værksted. Af Lise Seisbøll Mikkelsen, Bd. II: s 7-12 ff Når keramikeren bliver entreprenør. Af Esben Lyngsaa Madsen [Artiklen er første gang trykt i "Peter Brandes · Expo 1992 · Sevilla", 1992; herefter optrykt i "Roskildekrukkerne", 1999 og genoptrykt i "Kierkegaard krukken på Gl. Vindinge", 2005], s 23-24 Maskinen de kaldte Valborg. Af Bjørn Nørgaard, s 25-27 Mit møde med Esben Lyngsaa Madsen. Af John Stephansen, s 28-29 Lerets muligheder og formål. Af Peter Brandes, s 30-31 Formet af ler. Af Magne Furuholmen, s 32-33 Tommerup Keramiske Værksted - en erindring. Af Martin Bodilsen Kaldahl, s 34 Cirkus Tommerup. Af Jac Hansen, s 35 Stemning. Af Kirsten Justesen, s 36-38 Tommerup. Af Peter Carlsen, s 39-44 Tommerup Keramiske Værksted - Et internationalt perspektiv. Af Ole Lislelund, s 47-53 Indtryk af Silkeborgegnens pottemageri. Af Asger Jorn [Artikel fra Dansk Kunsthaandværk. 27. årg. 1/1954, s 11-15], s 55-262 Udvalgte værker fra Tommerup Keramiske Værksted, s 266-295 Litteraturoversigt. Af Gunnar Jakobsen og s 296-332 Værkfortegnelse. Af Gunnar Jakobsen). [Esben Lyngsaa Madsen og Gunhild Rudjord samt Lene Adler Petersen, Per Ahlmann, Tove Anderberg, Pia Andersen, Vibeka Andersen, Sven-Ingvar Andersson, Aage Arbjerg Hansen, Per Arnoldi, Anja Margrethe Bache, Jan Balling, Merete Barker, Tina Marie Bentsen, Lis Biggas, Jens Birkemose, Maj-Britt Boa, Martin Bodilsen Kaldahl, Henrik Boe, Milena Bonifacini, Ivan Boytler, Peter Brandes, Maria Bruun, Peter Carlsen, Cristine Crebas, Ane Davidsen, John Davidsen, Lisbet Dæhlin, Torben Ebbesen, Maja Lisa Engelhardt, Lone Engelund, Betty Engholm, Vibeke Fischer, John Frans, Jørgen Ganshorn, Helle Frøsig, Poul Gernes, Nils Erik Gjerdevik, Vibeke Gregers, Emil Gregersen, Simon Grimm, Niels Guttormsen, Erik Hagens, Freddy Halle, Jac Hansen, Jørgen Hansen, Karen Harsbo, Arne Haugen Sørensen, Svend Boe Hauggaard, Henrik Have, Kjeld Heltoft, Inge Merete Buller Hermansen, Lea Gulldittе Hestelund, Sofie Hesselholdt, Berit Hjelholt, Carsten Hoff, Sverre Tveito Holmen, Niels Huang, Allan Hytholm, Jytte Høy, Ole Jensen, Poul Jensen, Stine Jespersen, Kirsten Justesen, Marianne Jørgensen, Eske Kath, Steen Kepp, Pontus Kjerrman, Heine Klausen, Esben Klemann, Bertine Knudsen, Birgit Krogh, Tom Krøyer, Ida Kvetny, Michael Kvium, Toni Larsen, Mark Lauberg, Ulrik Lund, Better Lübbert, Morten Løbner Espersen, Karin Meisl-Joensen, Vibeke Mejlvang, Ursula Munch-Petersen, Knud Munk, Mogens Møller, Lova Nyblom, Erik Nyholm, Katrine Nyholm, Bjørn Nørgaard, Knud Odde, Martin Richard Olsen, Cai-Ulrich von Platen, Pernille Pontoppidan, Bjørn Poulsen, Guðrið Poulsen, Thomas Poulsen (FOS), Tal R(osenzweig), Jens Uffe Rasmussen, Lars Ravn, Ursula Reuter Christiansen, Helle Rittig, Vivian Rose, Annesofie Sandal, René Schmidt, Andreas Schulenburg, Ole Schwalbe, Bente Skjøttgaard, Bent Skytte-Rasmussen, Finn Skødt, Kjeld Slot, Birthe Spanggaard, Helle Vibeke Steffensen, Marianne Steenholdt Bork, John Stephansen, Sergei Sviatchenko, Leif Sylvester, Ida Sønder Thorhauge, Søren Thygesen, Kristine Tillge Lund, Erling Tingkær, Anne Tolstrup, Elisabeth Toubro, Niels Frithiof Truelsen, Peter Tybjerg, Susanne Ussing, Anne Dorthe Vester,

Kirstine Vaaben, Klavs Weiss, Ginette Wien, Richard Winther og Keld Wohlert m.fl. samt de udenlandske keramikere og kunstnere Ingrid Askeland, Alf Magne Austad, Gertrud Båge, Nini Anker Dessen, Jean Dubuffet, Magne Furuholmen, Günther Förg, Eirik Gjedrem, Wei Hua, Kjell Erik Killi Olsen, Maaike Klein, Torbjørn Kvasbø, Karen LaMonte, Piotr Nowak, Kjell Nupen, Ørnulf Opdahl, Lawson Oyekan, Astrid Sleire, dronning Sonja af Norge, Frans Widerberg og Kari Aasen samt symposiet Clay Today, der var et samarbejde mellem danske keramikere (Betty Engholm, Nina Hole, Niels Huang, Birgit Krogh og Peter Tybjerg og udenlandske keramikere fra Canada, Island, Nederlandene, Norge og USA (Frank Boyden, Thomas Lane Coleman (Tom Coleman), Marilyn Dintenfass, Ron Fondaw, Prudence Yates Gill, Poul Jensen, Maaike Klein, James A. Leedy (Jim Leedy), Bjørn Kåre Nilssen, Borghildur Óskarsdóttir, Donald Lester Reitz (Don Reitz), Paula Jean Rice, Robert Shay (Bob Shay) og Charles E. Wissinger (Chuck Wissinger))].

Tommerup Ceramic Workcenter. By Lise Seisbøll Mikkelsen and Gunnar Jakobsen et al. Forlaget Wunderbuch, Skive 2018. 2 bd. på henholdsvis 288 og 336 s. ill. litt. noter. explanation of terminology. index. (Bd I: Tommerup Ceramic Workcenter. By Lise Seisbøll Mikkelsen (s 22-25 Preface, s 27-37 From brickworks to ceramics workspace, s 39-61 The committed enthusiasts behind Tommerup Ceramic Workcenter, s 63-85 Erik Nyholm, Bjørn Nørgaard and Lene Adler Petersen, s 87-93 Clay Today - a historic symposium in 1990, s 95-111 Peter Brandes and the monumental ceramics, s 113-123 Gunhild Rudjord, s 125-141 Early ceramists in Tommerup, s 143-163 Norwegian artists at the workplace, s 165-177 More painters and sculptors, s 179-195 Baffling artists, s 197-209 From near and far, s 211-244 More significant works, s 247-257 Focus on form, s 259-266 Architectural ceramics and restoration, s 269-277 Co-workers and activities, s 280-282 Explanation and Terminology og s 284-285 Index) og Bd. II: s 7-12 ff When the ceramist becomes an entrepreneur. By Esben Lyngsaa Madsen [Artiklen er første gang trykt i "Peter Brandes · Expo 1992 · Sevilla", 1992; herefter optrykt i "Roskildekrukkerne", 1999 og i "Kierkegaard krukken på Gl. Vindinge", 2005], s 23-24 The maschine they called Valborg. By Bjørn Nørgaard, s 25-27 My encounter with Esben Lyngsaa Madsen. By John Stephansen, s 28-29 The potential and purpose of clay. By Peter Brandes, s 30-31 Shaped by clay. By Magne Furuholmen, s 32-33 Tommerup Ceramic Workcenter - a recollection. By Martin Bodilsen Kaldahl, s 34 Circus Tommerup. By Jac Hansen, s 35 Atmosphere. By Kirsten Justesen, s 36-38 Tommerup. By Peter Carlsen, s 39-44 Tommerup Ceramic Workcenter - An international perspective. By Ole Lislelund, s 47-53 Impressions of pottery in the Silkeborg area. By Asger Jorn [Artiklen "Indtryk af Silkeborgegnens pottemageri" fra Dansk Kunsthaandværk. 27. årg. 1/1954, s 11-15], s 55-262 Selected works realised at Tommerup Ceramic Workcenter, s 266-295 Bibliography. By Gunnar Jakobsen og s 296-332 Register of works. By Gunnar Jakobsen). [Keramikere og kunstnere, der er med i værket, se den danske udgave].

Grand Design - Clever Hands. By Henny Husum. new ceramics. 1/2018, s 56-57. ill.

The Danish Clay Gulag: Guldagergaard. Some musings around a stay there by a down-underer. By Moyra Elliott. Ceramics: Art and Perception 107. 2018, s. 87-92. ill. *

Made in Denmark. Formgestaltung seit 1900/Design since 1900. Red. von/ed. by Sabine Epple. Mit Beitrage von/ with contributions by Olaf Thormann, Sabine Epple, Carsten Klodt und/and Theresa Stiller. GRASSI Museum für Angewandte Kunst, Lepzig & Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2018. 288 s. ill. litt. noter. biografier. parallel tysk og engelsk tekst. ib. 44 €. (s 7 Grusswort. Von Mette Bock, s 8-15 Dänische Formgebung im Leipziger Grassimuseum/Danish Design at the Grassimuseum Leipzig. Von/by Olaf Thormann, s 16-51 Der dänische Jugendstil und seiner Pionier Thorvald Bindesbøll/Danish Art Nouveau and the Pioneering Thorvald Bindesbøll. Von/by Sabine Epple und/and Carsten Klodt, s 52-89 Um 1900: Wegbereiter der dänischen Moderne/Around 1999. Harbingers of Danish Modernism. Von/by Sabine Epple und/and Carsten Klodt, s 90-137 In Balance: Art déco und Funktionalismus/In Balance: Art Déco and Functionalism. Von/by Sabine Epple und/and Carsten Klodt, s 138-181 "Made in Denmark" - ein internationales Markenzeichen/'Made in Denmark'. An International Trademark. Von/by Sabine Epple und/and Carsten Klodt, s 182-215 Dänische Keramiker: Zwischen Serie und künstlerichem Unikat/ Danish Ceramicists. Between Serial Production and One-Off Pieces. Von/by Sabine Epple, s 216-237 Von der Postmoderne ins Heute/From Postmodernism to the Present. Von/by Sabine Epple, s 238-284 Künstler, Künstlerinnen, Manufakturen/Artsts, Manufacturers. Von/by Carsten Klodt und/and Theresa Stiller og s 285-287 Auswahlbibliografie/Selected Bibliography). [Beate Andersen, Arne Bang, Karen Bennicke, Aage Birck, Vibeke Borresen Krog, Sandra Davolio, Carl Halier, Bente Hansen, Niels Hansen Jacobsen, Louise Hindsgavl, Gerd Hiort Petersen, Steen Kepp, Bruno Kjær, Bo Kristensen, Ole Bjørn Krüger, Bodil Manz, Priscilla Mouritzen, Patrick Nordström, Anders Nyborg, Arne Ranslet, Peder Rasmussen, Lene Regius, Per Rehfeldt, Alev Siesbye, Jean-François Thiérion, Inger Thing, Rick Towle, Einar Utzon-Frank, Bjørn Wiinblad, Bode Willumsen, J.F. Willumsen, Juliette Willumsen, Barbro Åberg og Gunhild Aaberg samt Aluminia (Nils Thorsson), Michael Andersen & Søn, Bing & Grøndahl (J.P. Dahl-Jensen, Tut Fog, Fanny Garde, Jean René

Gauguin, F.A. Hallin, Effie Hegermann-Lindencrone, Agnethe Jørgensen, Else Kamp Jensen, Hans Peter Kofoed, Pietro Krohn, Svend Lindhart, Sten Lykke Madsen, Kai Nielsen, Ebbe Sadolin, Ingeborg Skrydstrup, Olaf Stæhr-Nielsen og Gunnar Westman), L. Hjorth's Terracotta-Fabrik (Hans Hjorth), Holmegaards Glasværk (Arne Bang), P. Ipsens Enke (Thorvald Bindesbøll og Niels Nielsen), Kjøbenhavns Leervarefabrik (Thorvald Bindesbøll), Den kongelige Porcelainsfabrik (Johannes C. Bjerg, Helge Christoffersen, V. Engelhardt [herunder med sølvmontering af N.G. Henriksen for A. Michelsen], Johannes Hansen, Johannes Hedegaard, Gerhard Henning, Marianne Høst, Jais Nielsen, Arnold Krog, Knud Kyhn, C.F. Liisberg, C.F. Ludvigsen, Theodor Madsen, Arno Malinowski, Andrea Nielsen [Andrea Pedersen], Patrick Nordström [herunder med sølvmontering af Kay Bojesen for A. Michelsen og bronzelåg af Georg Thylstrup], Axel Salto, Anna Smidth, Nils Thorsson [herunder med sølvlåg af Aage Weimar], Georg Thylstrup, Anne Marie Trolle og Bode Willumsen), Kronjyden (Jens H. Quistgaard), Herman A. Kähler (Svend Hammershøi, Herman H.C. Kähler, Nils Kähler, Kai Nielsen og Jens Thirslund), Nymølle Keramiske Fabrik (Gunnar Nylund og Bjørn Wiinblad), Palshus Stentøj (Frode Bahnsen), Saxbo (Nathalie Krebs og Eva Stæhr-Nielsen samt Hugo Liisberg og Henrik Starcke) og Utterslev Pottemageri (Thorvald Bindesbøll)].

100 ans de céramique danoise. Par Carsten Bagge Lausten. Maison du Danemark, Paris 2018. 144 s. ill. litt. (s 4-5 Préface d'Anne-Mette Villumsen, s 7-19 100 ans de céramique danoise, s 21-31 Être collectionneur, s 33-43 Prologue: La céramique moderne, s 46-61 Le monde de Bing & Grøndahl et de la Manufacture Royale de Porcelaine, s 64-77 Les grandes manufactures, s 79-95 La céramique de Bornholm, s 97-113 Les rustiques, s 115-129 Les organiques et les graphiques og s 132-143 Les sculpturaux). [Tove Anderberg, Beate Andersen, Mette Augustinus Poulsen, Karen Bennicke, Thorvald Bindesbøll, Lone Borgen, Peter Brandes, Eva Brandt, Anne Lise Bruun Pedersen, Christian Buur Bangsgaard, Lis Ehrenreich, Gurli Elbækgaard, Poul Erik Eliasen, Gutte Eriksen, Anne Fløche, Inge Marie Fruelund, Ulla Gahrn, Bente Hansen, Ulla Hansen, Niels Hansen Jacobsen, Dorte Heide, Turi Heisselberg Pedersen, Gerd Hiort Petersen, Marie Hjorth, Ulla Hjorth, Anne Mette Hjortshøj, Kim Holm, Julie Høm, Steen Ipsen, Anne Kjærsgaard, Peter Kofoed, Jørgen Lai Knudsen, Sten Lykke Madsen, Finn Lynggaard, Morten Løbner Espersen, Bodil Manz, Richard Manz, Gudrun Meedom Bæch, Martin Mortensen, Ursula Munch-Petersen, Hans Munck Andersen, Erik Nyholm, Christian Poulsen, Per Rehfeldt, Inger Rokkjær, Christina Schou Christensen, Alev Siesbye, Bente Skjøttgaard, Kirsten Sloth, Inge Trautner, Jytte Trebbien, Flemming Tvede Hansen, Hans Vangsø, Gertrud Vasegaard, Myre Vasegaard, Birthe Weggerby, Mette Marie Ørsted og Gunhild Aaberg samt værkstederne og fabrikkerne Michael Andersen & Søn (Daniel [Folkmann] Andersen), Bing & Grøndahl (H.O. Busch-Jensen, Jean René Gauguin, Lotte Lindahl, Gunnar Nylund, Cathinca Olsen og Valdemar Pedersen), Dagnæs Keramik (N.P. Nielsen), L. Hjorth's Terracotta-Fabrik (Hans Hjorth, Erik Hjorth, Thora Hjorth og Eva Sjøgren [1930-2008]), Holmegaards Glasværk (Arne Bang), Den kongelige Porcelainsfabrik (Kresten Bloch, Karin Blom, Gerd Bøgelund, Helge Christoffersen, Carl Halier, Knud Kyhn, Jais Nielsen, Patrick Nordström, Thorkild Olsen, Nils Thorsson, Ivan Weiss og Bode Willumsen), Søren Kongstrands Keramiske Værksted (Søren Kongstrand og Jens Pedersen), Herman A. Kähler (Nils Kähler samt Svend Hammershøi og K. Hansen Reistrup), Nymølle Keramiske Fabrik (Jacob Bang og Axel Brüel), Palshus Stentøj (Annelise Linnemann-Schmidt samt Kjeld Jordan [1926-2003]), Saxbo (Nathalie Krebs samt Lillian Binderup Jensen, Léon Galleto, Hugo Liisberg, Edith Sonne Bruun, Eva Stæhr-Nielsen og Olaf Stæhr-Nielsen) og Søholm (H. Ancher Wolfsen)]. [Da flere af de nævnte keramikere/ kunstnere har arbejdet på forskellige værksteder og fabrikker, og det ikke af kataloget fremgår tydeligt, hvor tingene er fremstillet, og der ikke er nogen værkfortegnelse, så må deres placering tages med et vist forbehold].

Keramische Horizonte. Die Sammlung der Lotte Reimers-Stiftung auf Schloss Friedenstein in Gotha/*Ceramic Horizons.* The Lotte Reimers Foundation Collection at Friedenstein Castle in Gotha. Von/by Marlene Jochem. Arnoldsche, Stuttgart 2018. 336 s. ill. litt. noter. kunstnerregister. [Aage Birck, Heidi Guthmann Birck og Per Rehfeldt].

Håndværk. Af Rigetta Klint. Muusmann Forlag [Website: https://muusmann-forlag.dk], København 2018. 200 s. ill. 349,95 kr. [Gurli Elbækgaard, Laura Hoff og Sarah Oakman samt Anders Arhøj, Tina Marie Bentsen, Karin Blach Nielsen, Anna Bystrup, Marianne Krumbach, Torben Lov og Susanne Glerup Lov samt Mona Vander m.fl. samt Den Danske Keramikfabrik].

New Wave Clay. Ceramic Design, Art and Architecture. By Tom Morris. Frame Publishers Publishers [Website: https:// www.frameweb.com], Amsterdam 2018. 296 s. ill. ib. 39 €. [Malene Hartmann Rasmussen og Turi Heisselberg Pedersen].

En guide til *Relieffer i byrummet*. Hjorths Fabrik, Rønne 2018. [16 s incl omslag]. ill. kort. [Lauritz Hjorth, Marie Hjorth, Julie Høm, Gertrud Kudielka, Lars Thirslund, Gerda Thune Andersen og H. Ancher Wolffsen samt Michael Andersen & Søn, Hjorths Fabrik og Søholm].

Keramiske Veje 2018. Sammen og hver for sig/United and Apart. Red. af/Ed. by Susanne Bruhn og Pia Wirn-

feldt. Clay Keramikmuseum Danmark, Middelfart 2018. 68 s. ill. dansk og engelsk tekst. (s 8-9 Forord. Sammen og hver for sig. Af Pia Wirnfeldt, s 10-11 Preface. United and Apart. By Pia Wirnfeldt, s 13-14 Beate Andersen. Af/by Karen Harsbo, s 20 og 22 Bente Hansen. Af/by Karen Harsbo, s 29-30 Sten Lykke Madsen. Af/by Karen Harsbo, s 36 og 38 Bodil Manz. Af/by Karen Harsbo, s 45-46 Malene Müllertz. Af/by Karen Harsbo, s 52 og 54 Gunhild Aaberg. Af Karen Harsbo, s 61 Jane Reumert. Af/by Beate Andersen og Gunhild Aaberg).

Mellem Rum. KunstCentret Silkeborg Bad, Silkeborg 2018. [48] s i æske. ill. [Marianne Fossgreen og Karin Grünberger].

ATRIUM. Den levende krukke. Red. af Anette Lindbøg Karlsen og Pia Wirnfeldt. Clay Keramikmuseum Danmark, Middelfart 2018. 41 s. ill. (s 4-5 Forord. Af Pia Wirnfeldt og 6-9 Synergi mellem krukke og plante. Af Anette Lindbøg Karlsen samt tekster af de enkelte keramikere). [Pia Baastrup, Anja Bache, Lis Biggas, Vibeke Buciek, Ane-Katrine von Bülow, Lea-Mi Enholm, Vinni Hedegaard Frederiksen, Inger Heebøl, Vibeke Krog, Ann Linnemann, Helle Rittig, Tine Secher, Lise Seier Petersen, Lone Skov Madsen og Mette Marie Ørsted].

European Ceramic Context 2018. Ed. by Susanne Jøker Johnsen. Bornholm Art Museum, Rø 2018. 143 s. ill. (s 4-5 Foreword. By Lars Kærulf Møller, Mai Therese Ørsted Andersen og Mathilde Aggebo, s 8-9 European Ceramic Context 2018. By Susanne Jøker Johnsen, s 17 Curator of Europe 1 · Denmark Finland Iceland Norway Sweden. By Karen Kitani Harsbo, s 18 Rose Eken. By Rose Eken, s 19 Ursula Munch-Petersen. By Ursula Munch-Petersen, s 90 Heidi Hentze. By Heidi Hentze og s 91 Sarah Oakman. By Sarah Oakman).

Keramisk hviskeleg/Ceramic chinese whispers. European Ceramic Context 2018. Ceramic Studio Charlotte Thorup, Svaneke 2018. [32 s]. ill. (s 3 Keramisk hviskeleg - Ceramic chinese whispers. By Charlotte Thorup). [Copenhagen (Jane Holmberg, Asger Kristensen, Bodil Manz, Signe Schjøth og Karin Blach Nielsen), Aarhus (Anne Fløche, Louise Gaarmann, Pernille Pontoppidan Pedersen, Kim Holm og Mariko Wada), Bornholm (Heidi Hentze, Sara Oakman, Anne Mette Hjortshøj, Anne Stougaard og Michael Geertsen) og Bornholm (Alexandru Murar, Ann-Charlotte Ohlsson, Eva Brandt, Kumiko Kimbari Asti og Charlotte Thorup)].

Keramikbiennalen på Bornholm. Af Tina Kristensen. Magasinet Kunst. 27. årg. 5/2018, s 44-49, heraf s 46-47 Bornholms Kunstmuseum og s 48-49 Grønbechs Gård. ill. [Rose Eken og Heidi Hentze].

Material World. Craft - Glass and Ceramics Graduation 2018. The Royal Danish Academy of Fine Arts, School of Architecture, Design and Conservation, School of Design, Bornholm, Nexø 2018. 64 s. ill. (s 4-5 Preface. Time of "Hand, Heart and Mind". By Peter Moëll Dammand og s 60-61 Post Script. Not knowing Glass and ceramics. By Nina Erichsen). [Linea Drescher, Katarina Egsgaard, Elly Glossop, Mette Irmelin Munch, Margrét Elín Þórðardóttir, Christian Rask, Jeppe Søndergaard Hansen, Aviaja Troelsen og Tue Winther].

Pynt med prestige. Af Susanne Bruhn. Antik & Auktion. 21. årg. 1/2018, s 82-86. ill. [Udstilling med figuriner på Clay Danmarks Keramikmuseum].

Dæk op til kaffe og te. Af Susanne Jørgensen. Antik & Auktion. 21. årg. 2/2018, s 68-71. ill.

Høns på alle hylder. Af Karen Døssing. Antik & Auktion. 21. årg. 3/2018, s 26-30. ill. [Antikvitetshandler Heine Dahl Bartsch samling af europæiske æggehøns].

Skulle der være titler, som mangler, så send venligst en mail herom til Keramikkens Venners sekretær.

Bøger 2019-2021 om dansk keramik

Lertøj i Danmark 1600-1900. Red. af Annali Bork, Bodil Møller Knudsen & Lennart S. Madsen. Ehlers Samlingen [Website: https://historiehaderslev.dk/ehlers-samlingen], Haderslev 2019/2020.

Saxbo. Red. af Susanne Bruhn og Anders Uhrskov med bidrag af bl.a. Susanne Bruhn, Mirjam Gelfer-Jørgensen, Jette Hoffmeyer, Gunnar Jakobsen, Morten Løbner Espersen, Finn Möhring, Henning Pihlmark, Peter Poulsen, Anders Uhrskov og Elsebeth Welander-Berggren m.fl. Gyldendal 2020.

Niels Hansen Jacobsen. Red. af Teresa Nielsen med bidrag af Teresa Nielsen og Malene Wagner m.fl. Vejen Kunstmuseum [Website: www.vejenkunstmuseum.dk], Vejen 2021.

Spor i Keramikken & Keramiske Profiler 1880-2012. Af Ane Maria og Annimi Holst Schmidt. [Website: www.keramik-i.dk].

Nye udenlandske bøger 2018-2020 – et udvalg

True Nordic. How Scandinavia Influenced Design in Canada. By Georg Baird et al. black dog publishing, London 2018. 128 s. ill. litt. hf. [Website: www.gar dinermuseum.on.ca].

Stora boken om Rörstrand Porslin. Av Bengt Nyström & Petter Eklund. Historiska Media [Website: https:// historiskamedia.se], Lund. 09.19.

Power of Ceramics. Modernism in Finish Applied Arts. By Atsuko Yamaguchi. Kokushokankokai Inc. 01.06.19. 260 s. ill. hf. 33 £.

Essential Modernism. Design between the World Wars. By Dominic Bradbury et al. Yale University Press [Website: https://yalebooks.yale.edu], New Haven 2018. 480 s. ill. litt. noter. index. ib. 86 $.

Fewer, Better Things. The Hidden Wisdom of Objects. By Glen Adamson. Bloomsbury Publishing [Website: https://www.bloomsbury.com/uk], London 2018. 272 s. ill. litt. hf. 20 £.

Ceramics and the Museum. By Laura Breen. Bloomsbury Visual Arts [Website: https://www.bloomsbury.com/uk], London. 22.08.19. 256 s. ill. litt. ib/hf. 65/19,99 £.

Details! 100 Lieblingswerke im Kunstgewerbemuseum - 100 favorites from the Kunstgewerbemuseum. Herausgeber: Kunstgewerbemuseum - Staatliche Museen zu Berlin; Sabine Thümmler; Lothar Lambacher. Sandstein Verlag [Website: https://verlag.sandstein.de], Dresden 2018. 256 s. ill. litt. noter. ib. 38 €.

The Ghosts of Sunday Morning - 50 years of European Ceramic Work Centre. By G. Adamson. NAI Publishers. [Website: www.nai010.com], Rotterdam 2019. 96 s. ill. hf. 24,95 €.

The Tile Book. History · Pattern · Design. Victoria and Albert Museum og Thames and Hudson [Website: https: //thamesandhudson.com], London. 25.04.19. 352 s. ill. litt. noter. ib. 19,95 £.

Beyond East & West. Memoirs, Portraits and Essays. By Bernhard Leach. Unicorn [Website: http://www.unicorn publishing.org], London. 03.06.19. 368 s. ill. ib. 25 £.

Alan Caiger-Smith and the Legacy of the Aldermaston Pottery. By Jane White. Ashmolean Museum [Website: https://www.ashmolean.org], Oxford 2018. 256 s. ill. litt. noter. hf. 20 £.

Making Emmanuel Cooper. Life and Work from his Memoirs, Letters, Diaries and Interviews. By David Horbury. Unicorn [Website: http://www.unicornpublishing.org], London. 01.10.19. 384 s. ill. litt. noter. ib. 25 £.

Moorcroft. A guide to Moorcroft Pottery 1897-1993. By Paul Atterbury. 5th new edition. Richard Dennis Publications [Website: www.richarddennispublications. com], Shepton Beauchamp 2018. 240 s. ill. litt. hf. 28 £.

Ruskin Pottery. A History and Collectors Guide. By Rob Higgins and Will Farmer. Amberley Publishing [Website: https://www.amberley-books.com], Stroud 2018. 96 s. ill. litt. hf. 14,99 £.

Mary Seton Watts and the Compton Pottery. By Hilary Calvert and Louise Boreham. Philip Wilson Publishers [Website: https://ibtauris.com], London. 02.05.19. 256 s. ill. litt. ib. 35 £.

Das europaische Porzellan des bayrischen Nationalmuseums. Von Friedrich Hermann Hofmann. Inktank-Publishing. 2019. hf. 22,50 €.

Rausch der Schönheit. Die Kunst des Jugenstils. Herausgeber: Gisela Framke für die Stiftung des Museums für Kunst und Kulturgeschichte, Dortmund. Verlag Kettler [Website: https://www.verlag-kettler.de], Dortmund 2018. 304 s. ill. litt. noter. ib. 49 €.

Der „Fat Lava Stil". Deutsche Zierkeramik der Nachkriegsjahre*/The „Fat Lava Style".* German decorative ceramics of the post war era. Von Michael P. Thomas. Michael P. Thomas. 2018. 396 s. ill. ib. 44,90 €.

Hafnergeschirr aus Altbayern. [Kataloge des Bayerischen Nationalmuseums]. Deutscher Kunstverlag [Website: www.deutscherkunstverlag.de], Berlin 2018. 624 s. ill. litt. noter. ib. 58 €.

Von Pulverdampf und Schlachtidyll. Weißes Gold aus der Frankenthaler Manufaktur. Von Alfried Wieczorek & Christoph Lind. Schnell & Steiner [Website: www. schnell-und-steiner.de], Regensburg 2018. 122 s. ill. litt. ib. 24,95 €.

Porzellan der KPM Berlin 1918-1988. Geschichte, Werke und Künstler. Von Kim D. Gronert. Deutscher Kunstverlag [Website: www.deutscherkunstverlag.de], Berlin. 15.06.19. 3. bd. ill. litt. noter. ib. 168 €.

Die Kunstkeramik des Carstens-Konzerns. Beispiele für die Durchsetzung der abstrakten Moderne in der Alltagskultur. 1919-1939. Von Volker Zelinsky. 420 s. ill. litt. noter. 49 €.

Wir machen nach Halle. Marguerite Friedlaender und Gerhard Marcks. Von Matthias Rataiczyk et al. Kunstverein Talstrasse. 2018. 160 s. ill. litt. noter. ib. 39,90 €. [Udsolgt].

Bärbel Thoelke. Porzellan. Von Hans-Peter Jakobson. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2018. 112 s. ill. ib. 34 €.

Lore Kramer. Ich konnte ohne Keramik nicht leben. Von Matthias Wagner K. avedition [Website: https://www.avedition.de], Stuttgart 2019. 266 s. ill. litt. ib. 34 €.

WerkKunst. Keramiken von Young-Jae Lee. Von Claudia Höhl. Schnell & Steiner [Website: www. schnell-und-steiner.de], Regensburg. 2019. 64 s. ill. 12 €.

Brennpunkt Keramik. Zeitgenössische Unikatkeramik der Sammlung Hannelore Seiffert. Von Monika Gass und Hannelore Seiffert. Vorwort Nicole Nix-Hauck. Städtische Galerie Neunkirchen [Website: https://www.staedtische-galerie-neunkirchen.de], Neunkirchen 2018. 84 s. ill. 16,80 €.

Wiener Keramik. Bertold Löffler · Michael Powolny: Werkverzeichnis Catalogue Raisonné. Von/by Thomas Arlt & Arthur Weilinger. Edition Weilinger. 2018. 352 s. ill. tysk og engelsk tekst. ib.

Masterpieces of French Faience. Selecrtions from the Sidney R. Knafel Collection. By Charlotte Vignon. D. Giles [Website: http://gilesltd.com], London 2018. 72 s. ill. litt. hf. 19,99 £.

Made in Holland. The Global Success of Dutch Ceramics. By Karin Gaillard. Waander & de Kunst [Website: www.waandersdekunst.nl], Zwolle 2018. 160 s. ill. nederlandsk og engelsk tekst. ib. 24,95 €.

Amphora. Rogier Vandeweghe. Ceramics 1957-1975. By Marc Heiremans. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2019. 192 s. ill. litt. engelsk, fransk og nederlandsk tekst. ib. 48 €.

Ceramics of Ancient America. Multidisciplinary Approaches. Ed. by Dean E. Arnold et al. University Press of Florida 2018. 400 s. ill. litt. noter. ib. 113 £.

Porcelain and Revolution. Johan Munthe and the Chinese Collection in Bergen. By Jorunn Haakestad. Fagbokforlaget [Website: https://www.fagbokforlaget.no], Bergen 2018. 252 s. ill. litt. noter. ib. 449 NOK.

Objectifying China. Ming and Qing Dynasty Ceramics and Their Stylistic Influences Abroad. By Ben Chiesa and Florian Knothe. Hong Kong University Press [Website: https://www.hkupress.hku.hk], Hong Kong 2018. 124 s. ill. litt. noter. bilingual edition. hf. 24 £.

The Circulation of Elite Longquan Celadon Ceramics from China to Japan. An Interdisciplinary and Cross-Cultural Study. By Meili Yang. Sussex Academic Press [Website: www.sussex-academic.com], Eastbourne 2018. 240 s. ill. litt. noter. ib. 80 £.

Obsession. Sir William Van Horne's Japanese Ceramics. By Ron Graham. McGill-Queen's University Press [Website: http://www.mqup.ca], Montreal 2018. 208 s. ill. litt. ib. 52 £.

A Millennium of Monochromes. From the Great Tang to the High Qing. The Bauer and the Zhuyuetang Collections. By Peter Y.K. Lam, Monique Crick and Laure Schwartz-Arenales. 5 Continents Editions [Website: https://www.fivecontinentseditions.com], Milano 2018. 392 s. ill. litt. noter. engelsk, fransk og kinesisk tekst. ib. 90 €.

Song Ceramics. By Sj. Vainker. Ashmolean Museum [Website: https://www.ashmolean.org], Oxford. 01.11.20. ill. litt. noter. ib.

Gefäße als Kunst. Reflexionen von japanischer Keramik aus. Von Günter Figal. Modo Verlag [Website: http://modoverlag.de] Freiburg 2019. 160 s. ill. hf. 29,80 €.

Chinese Porcelain in Colonial Mexico. The Material Worlds of an Early Modern Trade. By Meha Priyadarshini. Palgrave Studies in Pacific History. Springer International Publishing. 2018. 198 s. ill. litt. noter. hf. 72 £.

Materiality. The Miller Ceramic Art Collection. By Meghan Jones et al. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 09.19. 224 s. ill. ib. 38 €.

Keramische Glasuren. Ein Handbuch mit über 1100 Rezepten. Von Wolf Matthes. 6. unver. Auflage. Hanusch Verlag [Website: https://hanusch-verlag.de], Koblenz 2018. 515 s. ill. ib. 54 €.

Reviews · Besprechungen · anmeldelser · Besprechungen · Reviews

redigeret af Gunnar Jakobsen

Lillerød Lervarefabrik. 1870'erne-2006. Red. af Per-Olof Johansson, Marianne Petersen, Ole Høegh Post og Birthe Skovholm. Med artikler af Teresa Nielsen og Birthe Skovholm samt erindringer af Ejner Petersen, Ellen Willer Donatien, Annette Nørregaard Christiansen, Henrik Schmidt, Jette Spøer, Ole Høegh Post og Sanne Petersen. Lokalhistorisk Arkiv og Forening i Allerød [Website: http://www.lafak.dk], Allerød 2018. 128 s. ill. litt. noter. English summary. ib. 190 kr.

Gennem de sidste 30 år er der udkommet en række bøger og artikler om keramikfabrikker, værksteder og pottemagere, som har haft deres forankring i et lokalområde og ofte betydet en del for lokalsamfundets kultur og økonomi. Skrifterne er som regel forfattet af personer fra lokalområdet og til tider er suppleret med tidligere ansattes erindringer.

Hver gang en sådan bog eller artikel bliver udgivet, fjernes ofte en hvid plet på keramikkens Danmarkskort og keramiske værker, der nærmest kun har kunnet henføres til et navn eller en lokalitet, bliver levendegjort gennem skildringer af den pågældende arbejdsplads, dens medarbejdere og den gennem årene fremstillede keramik.

Bogen om Lillerød Keramikfabrik, der trods navnet vel nærmest var et pottemagerværksted, passer fint i denne sammenhæng, da den sætter fokus på en arbejdsplads, der indtil nu er yderst sparsomt beskrevet i litteraturen.

Perioden fra 1955. Særligt perioden fra 1955, hvor Ejner Petersen overtager værkstedet og indtil dets lukning i 1995 (og nedrivning i 2007) er særdeles grundig behandlet. Hovedkilden til Lillerød Lervarefabriks historie i disse år er Ejner Petersen selv, der fortæller om sin keramiske løbebane fra læreårene hos Felix Møhl, ansættelsen på Lillerød Lervarefabrik og den efterfølgende overtagelse og drift af virksomheden indtil dens lukning.

Derudover er der fra samme periode blandt andet erindringer fra tidligere medarbejdere og fra Ejner Petersens to døtre. Så alt i alt belyses dette tidsrum rigtig godt af interessante fortællere, der skildrer værkstedets hverdagsliv og produktion, ligesom bogens righoldige billedmateriale fra perioden giver et udmærket indtryk af hvad, der blev fremstillet.

Udgangspunktet var de formmæssigt traditionelle pottemagervarer til hjemmenes husholdning, men i den skildrede periode ses en udvikling, hvor fremstilling af pyntegenstande får en mere fremtrædende plads i værkstedets produktion. Her kan eksempelvis fremhæves de mange dekorerede barselspotter, der for længst havde mistet deres oprindelige funktion, som madbeholdere ved fødsler og uglekanderne, der er fremstillet med flere forskellige glasurer, som muntert kunne sætte kolorit på hylden.

Dette var selvfølgelig ikke særegent for Lillerød Lervarefabrik, men en overlevelsesmåde for et erhverv, der i efterkrigstiden blev presset af bl.a. keramiske industriprodukter og plastikvarer. Varer der var billigere og mere holdbare til dagligt brug end lertøjsvarerne fra pottemagerne, men som oftest ikke besad den samme skønhedsværdi.

Perioden før 1955. Når man derimod ser på perioden før 1955 er bogen desværre ikke nær så fyldestgørende. Dette skyldes øjensynligt, at kildematerialets omfang er mindre og mere spredt, hvilket har krævet en større forskningsmæssig indsats, end der har været til rådighed.

Der er dog mange brugelige informationer i bogen, såsom eksempelvis en fortegnelse over ejerne gennem tiderne samt en del gode fotografier af værkstedet og dets ansatte fra første halvdel af det 20. århundrede, ligesom man har fundet en del materiale i samtidens aviser. Også fra denne periode gående fra 1870´erne til 1955 er der et fint billedmateriale visende værkstedets lertøj, men som der står skrevet på side 22, er dateringer denne bogs achilleshæl og kun enkelte værker har kunnet årstals- eller periodebestemmes og tidsrummet omfatter trods alt omkring 80 år.

For at give denne periode mere tyngde og for at sætte lys på kunstnerne, der arbejdede på Lillerød Keramikfabrik og i Lillerød har bogens redaktion fået museumsleder Teresa Nielsen fra Vejen Kunstmuseum til at forfatte en artikel til bogen.

Teresa Nielsen har i anden sammenhæng beskæftiget sig med flere af de kunstnere, der har arbejdet på Lillerød Lervarefabrik eller haft værksted i Lillerød og giver i sin 10-siders artikel en beskrivelse af forskellige kunstneres arbejde i Lillerød. Her kan eksempelvis nævnes Jais Nielsen, Johannes Bjerg, Karl Schrøder, Ville Hanson (gift Christensen) og Felix Møhl, der alle udførte lertøj hos Lillerød Keramikfabrik. Artiklen er en slags kompendium og Teresa Nielsen skriver eksempelvis selv side 124: "Blandt de mange endnu ubelyste kapitler af fortællingen om Lillerød og keramikken kan der……", hvilket indikerer, at der stadig er meget at beskæftige sig med vedrørende dette emne.

Man må virkelig håbe, at redaktionen af bogen om Lillerød Keramikfabrik vil fortsætte arbejdet med at indsamle materiale om keramikken i Lillerød, således at specielt perioden før 1955 kan blive bedre dækket ind. Dette arbejde bliver ikke let, men til tider falder man i andre sammenhænge over informationer, der kan gøre materialet mere fyldestgørende.

Henning Pihlmark

Stora boken om Upsala-Ekeby 1940-1978. Av Magnus Palm med bidrag av Petter Eklund, Viveka Carlsson och Linda Larsson-Levin. Egmont Publishing [Website: https:/ www.egmont.com/se], Stockholm 2018. 288 s. ill. litt. ib. 448 SEK.

Det är sällan man möter en så bild- och faktarik bok. Boken om Upsala-Ekeby har blivit bildrikt uppslagsverk och en framtida klassiker och referensverk. Den välkända keramiken - tusentals vaser, skålar, fat, prydnadsdjur och bruksföremål och mycket annat - skapades av en lång rad framstående och omtalade keramiker och har länge varit samlarobjekt. Det finns även särskild samlarförening (Website: www.upsala-ekebysallsskapet.se) som värnar om både pjäser och dokumentation av fabriken. Den överdådigt rika illustreringen, med bilder av fotografen Peter Andersson, avbildar Upsala-Ekeby:s hela produktion från 1940-1978, alltför omfattande och varierad för att sammanfattas på några rader.

Författare och redaktör har Magnus Palm varit, som också svarade för *Boken om Stig Lindberg* (2016) och Petter Eklund, Linda Larsson-Levin och Viveca Carlsson har bidragit med kompletterande texter. Boken har också detaljerade faktauppgifter om både keramiker, produktionen och även prisuppgifter och bra förteckningar över formgivare, konstgodsserier och litteratur i urval samt register.

Bengt Nyström

Jobs keramik & textil. *Lisbet Jobs och Gocken Jobs · Två systrar - två konstnärskap*. Av Hedvig Hedqvist och Christina Mattsson. Votum Gullers Förlag [Website: https://votum forlag.se], Karlstad 2018. 224 s. Rikt ill. i färg och s/v. 224 s. litt. ib. 290 SEK.

Systrarna *Lisbet* och *Gocken Jobs* (1909-1961 resp. 1914-1995) var keramiker och textilkonstnärer, båda utbildade vid Tekniska skolan/HKS och för Gockens del även Konsthögskolan. 1931 startade Lisbet egen ateljé i Stockholm, *Jobs Keramik*, med en elektrisk ugn. 1935 blev Gocken medarbetare i firman, liksom brodern Per Arvid Jobs.

I mitten av 1930-talet fanns inte många fristående keramiker i Sverige, än mindre kvinnliga sådana. Systrarna Jobs blev därför uppmärksammade i dagspressen. De valdes även ut att representera Sverige i utställningar utomlands som till världsutställningen i Paris 1937. Keramiken tillverkades av ett lågbränt lergods, ofta med tennglasyr och dekor målad i vått. Det var ett robust färgglatt prydnadsgods, även småskulpturer och väggdekorationer och oftast med blomsterdekorer.

Motiven hämtade Lisbet från Sveriges flora, säkert inspirerad av familjens trädgårdsintresse. Gockens motivkrets var liknande Lisbets, men ibland med inslag av teman hämtade från grekisk-romersk mytologi och folkvisetexter. Keramiken och tygtrycken såldes i den egna butiken i Stockholm, samt via Hemslöjds-butiker runt om i landet. I början av 1940-talet valde Lisbet att tillsammans med sina syskon och mor bosätta sig i Västanvik utanför Leksand och att där sätta upp ett textiltryckeri. Kontakterna med Astrid Sampe på varuhuset NK gav nya försäljningskanaler. Verksamheten expanderade och kröntes 1945 med en stor utställning på NK med keramik och textiltryck av Lisbet och Gocken, samt brodern Per, syster Gitt och broderier av mor Elisabeth.

Utställningen blev också ett konstnärligt genombrott och blev också en övergång från dras keramiska period till deras mer kända textilproduktion. Efter Lisbets död 1961 fortsatte Gocken verksamheten i mindre skala.

I den läckra boken, formgiven av Johann Sjödelius, med omslag av linnemönstret Stugurabatt i deras typiska sommarblommor skildrar designskribenten Hedvig Hedquist systrarnas i sitt svenska och stilhistoriska sammanhang. Christina Mattson är ingift i släkten Jobs men också folklorist och visforskare och tidigare museichef för Nordiska museet har varit redaktör för boken och svarat för bildurval och värde-fulla mönsterförteckningar, källförteckning och register.

Bengt Nyström

Gefäss | Skulptur · Vessel | Sculpture 3. *Deutsche und Internationale Keramik seit 1946 · German and International Ceramics Since 1946*. Von/by Olaf Thormann. Grassi Museum für Angewandte Kunst Leipzig og Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche. com], Stuttgart 2018. 544 s. ill. litt. sign. ib. 58 €.

Serien *Gefäß/Skulptur · Vessel/Sculpture* viser dele af Grassi's samling af tysk og international keramik efter 1946, hvor bind 1 udkom i 2008 [Anmeldt i *keramiske noter 29/2009*], mens bind 2 udkom i 2013 [Anmeldt i *keramiske noter 39/2014*]. At alle nyanskaffelser ikke medtages, ses bl.a. af kataloget til udstillingen *Made in Denmark · Formgestaltung seit 1900/Design since 1900* [Anmeldt i *keramiske noter 48/2018*].

Hvor omfattende museets samling var, da man udgav bind 1 fremgår desværre ikke af bindene, men museet modtog mellem 2008 og 2013 frem til publiceringen af bind 2 - hovedsagelig som private gaver - 3000 stykker keramik og herefter frem til publiceringen af bind 3 yderligere 2000 stykker keramik, hvilket i sig selv må siges at udgøre en omfattende samling. I bind 3 vises af denne tilvækst 594 arbejder af 291 kunstnere og keramikere fra 30 forskellige lande, fortrinsvis fra Europa. En imponerende forøgelse, som selvsagt må være af blandet kvalitet, hvilket sås af kataloget til *Made in Denmark · Formgestaltung seit 1900/Design since 1900*, hvor den fremdragne keramik ikke altid repræsenterede dansk keramiks høje stade. En problematik, som jeg har været inde på i tidligere anmeldelser.

Imponerende er det, at museet prioriterer keramikken så højt og modtager disse mange samlinger, selv om det også rummer sine problemer, for ud over kvaliteten af samlingen, og selv om de mange stykker keramik er modtaget som gaver fra samlere, så ligger der en meget stor arbejdsopgave i at registrere den modtagne keramik, der tillige kræver megen magasinplads.

Størstedelen af arbejderne er unika og af høj kvalitet, men fx er en kvindefigur af Sten Lykke Madsen fra hans tid på Bing & Grøndahl ikke unika. Når vi nu er ved det danske, så må det nævnes, at der i dette bind er keramik af følgende danske keramikere eller keramikere og kunstnere, der har arbejdet i Danmark af Karen Bennicke, Vibeke Borresen Krog, Ian Godfrey, Louise Hindsgavl, Bo Kristiansen, Sten Lykke Madsen, Bodil Manz, Haico Nitzsche, Günter Praschak, Arne Ranslet, Peder Rasmussen, Alev Siesbye, Jean-François Thiérion og Ulla Viotti.

Fotografen har endnu engang gjort et rigtig godt stykke arbejde, idet de udvalgte genstande står meget fint med store halv- til helsides farvegengivelser. Der er rimeligt udførlige biografier af samtlige i kataloget repræsenterede keramikere, som er suppleret af med rigtig gode fotos af den enkelte keramikers/kunstners/virksomheds signatur/er og/eller mærke/r samt henvisning til gengivne arbejder, som derved også udgør registret til kataloget.

Jeg kunne godt savne lidt om samlerne i bind 3, som det var tilfældet i bind 2, bare nogle få udvalgte, for selv om vi får en dagbog af en anonym samler i bind 3, så giver det ikke rigtig noget, specielt da de i optegnelserne nævnte arbejder ikke har forbindelse med bindet.

Samtidigt med publiceringen af bind 3 af *Gefäß/ Skulptur · Vessel/Sculpture"* åbnede en tilsvarende udstilling på Grassi, som løber frem til 13. oktober 2019, en god anledning til at aflægge dette fine museum et besøg.

Da museet fortsat har et efterslæb i dokumentationen af samlingen og der efter redaktionens afslutning er tilført samlingen flere væsentlige værker, er det tanken også at publicere et bind 4, hvilket, hvis man fortsætter udgivelsestakten, må blive i 2023.

Gunnar Jakobsen

American Art Pottery. *The Robert A. Ellison Jr. Collection*. By Alice Cooney Frelinghuysen, Martin Eidelberg and Adrienne Spinozzi. The Metropolitan Museum of Art, New York og Yale University Press [Website: http://yalebooks.co.uk], New Haven og London 2018. 388 s. ill. noter. index. ib. 50 £.

American Art Pottery belyser keramikkens udvikling fra 1870'erne frem til 1950'erne gennem Robert A. Ellison Jr.'s enestående samling af amerikansk såkaldt "kunstkeramik", en keramisk samling af meget høj kvalitet, som The Metropolitan Museum of Art (The MET) i New York er så heldig at have fået doneret, og som udfylder et stort hul i museets samling. En betingelse for gaven var bl.a. denne publikation, samt at samlingen kunne udstilles som helhed i The MET, hvad museet gladeligt har opfyldt.

Indledningsvis giver *American Art Pottery* i korte træk et rids af de amerikanske museers keramiske samlinger, hvor nogle samlede på *American Art Pottery* på et tidligt tidspunkt, mens The MET først sent kom i gang med at samle på *American Art Pottery*, idet man fra oprettelsen af museet i 1870 havde fokus på klassisk græsk-romersk keramik.

Museers ulykkelige historier om frasalg af dele af flere deres keramiske samlinger får vi også, formentlig forårsaget af tidernes ændrede smag, en aktivitet de pågældende museer begræder dybt i dag. Frasalg/ud-

skillelse af dele af samlinger/dubletter har også for en tid været diskuteret i den danske museumsverden under anførsel af Slots- og Kulturstyrelsen, som ikke helt har forståelse for de mekanismer, som de dermed udløser, for hvem vil forære et museum kulturhistoriske genstande eller kunstværker, hvis risikoen er, at museet på et senere tidspunkt udskiller folks gaver. Dertil kommer så en total manglende forståelse for senere tiders behov, skiftende smag og interesser. Man kan jo bare se på de såkaldte guldaldermalere, jf Charlotte Christensens seneste bog om "Guldalderens billedverden", for hvad der var på mode i samtiden, er ikke det, man i dag forstår ved guldalderkunst! - Nå, men heldigvis endte nogle af frasalgene på andre amerikanske museer.

Robert A. Ellison Jr. begyndte at samle på keramik i begyndelsen af 1960'erne, da han efter at have drevet en familieejet møbelforretning flyttede fra Fort Worth i Texas til New York for at blive maler på fuld tid. Han fandt under sin udforskning af nabolaget hurtigt ud af, at her var utallige antikvitetsforretninger, marskandisere og loppemarkeder, samt at her var udvalget af keramik mildest talt noget større end i Texas. Det første køb blev hurtigt efterfulgt af nye køb. Ellison vidste intet om tingene i starten, han købte bare og priserne var lave. Litteraturen om keramikken var sparsom, så hans viden blev udvidet i takt med købene, og således får han efterhånden opbygget en samling.

Først sidst i 1970'erne havde han udviklet en mere systematisk tilgang til anskaffelserne, og købene blev mere selektive og dermed udsøgte. Ikke nødvendigvis af keramikere, der allerede var velestimerede, men også af mere ukendte, som han fandt spændende. Således stødte han ved et tilfælde på den første ting af George Ohr i 1974, som han straks købte. Da en handlende på et senere tidspunkt fandt et stort hengemt lager i Biloxi af George Ohrs keramik, som da han levede var usælgelig, erhvervede Ellison en større samling af Ohrs keramik, og som da lå i et rimeligt prisleje, eftersom der endnu kun var få, der havde fået øje på ham. Dette gav senere anledning til et endnu større køb samt publiceringen af en bog om George Ohr i 2006.

Med tiden fik Ellison opbygget en samling, først de ældre ting og siden købte han sig efterhånden op i tiden. Hans samling blev så omfattende, at der ikke var plads i lejligheden, og tingene måtte pakkes væk i skabe og på lofter.

Ellison har jævnligt udlånt værker fra samlingen til udstillinger i forskellige museer, heriblandt The MET, som det endte med, at han donerede mere end 300 værker, selv om han aldrig havde set sig i rollen som mæcen.

Selve beskrivelsen af periodens *American Art Pottery* tager udgangspunkt i Philadelphia Centennial Exhibition, hvor den amerikanske keramiske industri, der da var stærkt præget af engelsk stil, også var repræsenteret.

Senere følger de "illustrerede" vaser inspireret af den franske "barbotine"-teknik, som man også havde beundret på verdensudstillingen i Philadelphia.

Herefter følger historierne om Amerikas første "art potter", Hugh C. Robertson (1845-1908), som bevæger sig fra mere klassiske former til det mere enkle og stilrene samtidigt med, at der bliver arbejdet med glasurerne, som er fantastisk flotte, en keramiker, der vist kun er kendt af ganske få i Danmark.

Dernæst følger historien om den excentriske pottemager George Ohr (1857-1918), som så godt som ingen købte, mens han levede, og hvis former blev betragtet som værende bizarre og groteske af samtiden, men som alle samlere af keramik må eje i dag, hvis de har råd.

En anden, som får særskilt behandling er Frederick Hurten Rhead (1880-1942), der i høj grad var influeret af den engelske Arts and Crafts stil og Art Nouveau og fra *The Robert A. Ellison Jr. Collection* ses fantastiske værker.

Da pladsen er begrænset her, skal jeg ikke komme nærmere ind på bogens øvrige afsnit, der er skrevet af Alice Cooney Frelinghuysen, Martin Eidelberg og Adrienne Spinozzi, og som er meget spændende læsning. Bogen er rigt illustreret med 431 illustrationer som står fint i s/h og farve med mange ¼-, ½- og helsidesillustrationer, såvel nyoptagelser af værkerne som fotografier fra værksteder og udstillinger.

Den foreliggende bog er således et godt supplement til tidligere udgivelser som "*The History of American Ceramics 1607 to the present* from pipkins and bean pots to contemporary forms" af Elaine Levin (Harry N. Abrams, New York 1988), "*American Ceramics*. The collection of Everson Museum of Art" red. af Barbara Perry (Rizzoli, New York 1989) og "*Kovels' American Art Pottery*. The Collector's Guide to Makers, Marks and Factory Histories" af Ralf og Terry Kovel (Crown Publishers, New York 1993). Som supplement for sidste halvdel af det 20. århundrede er der "*American Studio Ceramics*. Innovation and Identity 1940 to 1979" af Martha Drexler Lynn (Yale University Press (New Haven og London 2015 - anmeldt i *keramiske noter 43/2016).*

Gunnar Jakobsen

***Peter Voulkos*.** *The Breakthrough Years*. Ed. by Glen Adamson, Andrew Perchuk and Barbara Paris Gifford. Museum of Arts and Design, New York og Black Dog Publishing [Website: www.blackdogonline.com], London 2016. 208 s. ill. litt. noter. index. hf. 24,95 £.

Med den strøm af bøger om kunst, kunsthåndværk og design, der hvert år udgives internationalt, kan det næsten forekomme meningsløst, at anmelde en bog fra 2016 i *keramiske noter* og så dog alligevel ikke, når bogen er væsentlig og kunstneren Peter Voulkos (1924-2002) fortjener, at flere i Danmark får kendskab til hans keramiske værker.

Som bogens titel indikerer, er det ikke et skrift, der behandler hele kunstnerens liv og værker, men man har i stedet koncentreret sig om perioden fra slutningen af 1940'erne til 1968. Tidsrummet i hvilket Peter Voulkos tilegnede sig sine keramiske færdigheder, underviste andre keramikere og fik sit absolutte kunstneriske gennembrud.

Bogen er udgivet i anledning af en udstilling på "Museum of Arts and Design i New York" af Peter Voulkos' keramiske værker fra denne periode, men også som et forsøg på en nyvurdering af kunstneren set i relation til de mange år, der var gået, siden Rose Slivka i 1978 udgav sin væsentlige Peter Voulkos monografi "*Peter Voulkos: A Dialogue with Clay"* i forbindelse med en retrospektiv udstilling af kunstnerens værker.

En række forskellige forfattere har bidraget til bogen med hver deres artikel, mens en sektion med helsides plancher af udstillingens værker forbilledligt hver især er forsynet med en tekst forfattet af Barbara Paris Gifford, der sætter værket ind i sin kontekst og som regel gennemgår dets kunstneriske opbygning.

Af bogens enkelte artikler fremstår "Gender and rupture" af Jenni Sorkin, "Out of clay" af Andrew Perchuk og "Back to black" af Glenn Adamson nok som de væsentligste og giver tilsammen et udmærket billede af den udvikling, Peter Voulkos gennemgår fra læreårene hos flere dygtige kvindelige keramikere (Frances Senska, Karen Karnes, M.C. Richards og Marguerite Wildenhain) og en forholdsvis kort periode som traditionel keramiker, der påfører motiver på eksempelvis flot opdrejede lågkrukker og vaser. Herefter kommer en inspiration fra den japanske mingei-bevægelse (Shoji Hamada og Söetsu Yanagi) og en kortvarig påvirkning fra Picassos keramik, før man endelig når frem til den Peter Voulkos, som udfører meterhøje skulpturer, der til tider er glaserede, men ofte er påført maling efter brændingen, selvom han til tider også kunne arbejde monokromt. Skulpturer, der for keramikeren Peter Voulkos slår "murene ind" til "kunstens verden" og fører til udstillinger i gallerier og på museer. Ind til en verden, hvor keramikere normalt var udelukket, da keramik på dette tidspunkt slet ikke havde samme status, som det man kaldte "kunst".

Selv så Peter Voulkos ikke nogle begrænsninger og arbejdede både i keramik og bronze, ligesom han var en udmærket maler og plakatkunster. Som han selv udtrykte det: "Painting helps the sculpture, sculpture helps the painting, pottery helps both" (citat gengivet side 7 i bogen).

Nu kan hverken Peter Voulkos' skulpturer eller hans person karakteriseres med ordet almindelig og mange af de omtalte meterhøje skulpturer var skabt i en slags intuitiv ekspressionisme med ødelæggelse af opdrejede former, angreb på skulpturen, konstruktion ved påsætning af nye former, "dekorering" med indridsninger og slag, eventuelt glasering og ofte påmalinger efter en brænding, som i tilfældet med eksempelvis den næsten monokrome skulptur "Soleares" kunne tage fem døgn.

Oven i den proces var der personen Peter Voulkos, myten Peter Voulkos, der dyrkede macho-stilen ved offentligt at dreje kæmpekrukker i bar overkrop og med underarmene dækket af ler, ved at dreje en kæmpekrukke op, der under en undervisningssituation ved et "uheld" blev tabt med et "oops" og derefter indgik i en skulptur, ved at påsætte 25 kg ler på en skulptur osv. Samtidig gjorde han arbejdsliv og privatliv til et og levede livet i 1960'ernes Californien.

Udover disse artikler, der er skrevet af kunsthistorikere og kuratorer indeholder bogen også erindringer af tre personer, der har kendt Peter Voulkos og endvidere giver keramikeren og skulptøren, Arlene Shechet et personligt bud på, hvad en kunstner kan bruge Peter Voulkos til i dag.

Så på de godt 200 sider kommer bogen godt rundt om Peter Voulkos og giver læseren mulighed for at forholde sig til en af de mest spændende keramikere i den amerikanske keramikhistorie.

Henning Pihlmark

Blütenlese. *Meißener Porzellan aus der Sammlung Tono Dreßen.* Von Michael Unterberg. Deutscher Kunstverlag [Website: www. deutscherkunstverlag.de], Berlin 2018. 240 s. ill. litt. noter. 34,90 €.

Efter fejringen af 300-året for etablering af en porcelænsproduktion i Meissen i 2010 er en stadig strøm af internationale bøger om Meissenporcelæn udkommet, mange på tysk. Det gælder alt fra museers udstillings- og samlingskataloger til speciallitteratur f.eks. om fabrikkens malere, om figurproduktion, særlige dekorationstyper eller om samlingshistorie. Nu er feltet blevet beriget med endnu en bog - denne gang omhandlende en tysk privatsamling.

Samleren Tono Dressen (f. 1931), en byggeentreprenør fra Münster, har igennem 40 år opbygget en porcelænssamling på ca. 500 stykker, mest Meissenporcelæn, men også en mindre repræsentation af Berlinerporcelæn fra fabrikken KPM. Han har bedt kunsthistorikeren Michael Unterberg udvælge 50 topstykker fra perioden ca. 1720 til 1910 for ud fra dem at anlægge en tematisk synsvinkel på stoffet. Hovedvægten i udvalget er lagt på perioden 1740-1770. I sin indsamling har Dressen haft fokus på bredde i typer, kronologi og dekorationer. Han har særligt samlet på kaffe-, te- og chokoladeservicer og på bestemte maleres arbejder, mens figurer ikke er indgået i samlingen. Der er samlet med så stor kvalitetssans, at bogens 50 små kapitler dækker helt centrale emner i Meissens produktion igennem tiden.

Bogen er systematisk opdelt efter dekorationstyper kronologisk. Centrale temaer er f.eks. maleren J.G. Höroldts kineserier, havnescener af C.F. Herold og landskaber af J.G. Heintze samt fugle og insekter malet af A. von Löwenfinck. Andre temaer er stel med jernrøde dekorationer, stel med motiver efter rokokomaleren Watteaus fêtes galantes motiver, bataillemaleri eller det berømte stel til hofkonditoriet i Dresden og det komplekse svaneservice med plastisk dekoration udformet af billedhuggeren J.J. Kändler. Blandt stykkerne fra 1800-tallet findes KPM porcelæn med byprospekter og nyklassicistisk ornamentik og Meissenstykker inspireret af engelsk Wedgwood porcelæn.

For hvert af de 50 kapitler er der nyttige faktarammer for det enkelte stykke porcelæn, fine detaljefotos og en velskrevet kommentar til hvert tema, der skrives ind i sin historiske og kunsthistoriske sammenhæng. Det indbefatter bl.a., at mange visuelle og skriftlige kilder til forskellige motiver nævnes, hvilket giver et godt indtryk af den mangeartede internationale motivinspiration, malerne i Meissen havde adgang til.

I sit perspektiv og sin tilrettelæggelse ligger bogen således noget fra den konventionelle beskrivelse af en privatsamling. Den løfter sig til en fremstilling af langt mere almen interesse. For en dansk læser ligger værdien i denne bog netop i, at man i en klar, velskrevet og let overskuelig form får en fin præsentation af de vigtigste faser og motivgrupper i Meissenfabrikkens produktion. Samtidig giver bogen et tydeligt billede af, hvad porcelænsproduktion har betydet i forskellige tidsepoker, af hvordan og hvorfor motiver ændrede sig med skiftende aftagergrupper og skiftende brug, og hvorledes ændringen var bestemt af ændrede historiske forhold, lokale såvel som internationale. Læseren kan således tilbringe nogle gode timer i selskab med denne bog og lejlighedsvis vende tilbage til den som et meget overskueligt referenceværk.

Ulla Houkjær
Designforsker, mag. art. og cand. mag.

300 Jahre Wiener Porzellan Manufaktur/300 Years of the Vienna Porcelain Manufactory. Christoph Thun-Hohenstein/Rainald Franz (Hg./Ed.). Arnold-sche [Website: www. arnoldsche.com], Stuttgart 2018. 272 s. ill. litt. noter. ib. 48 €.

Ewig schön · 300 Jahre Wiener Porzellan. Von Claudia Lehner-Jobst. Residenz [Website: www.residenz verlag.com], Wien 2018. 192 s. ill. litt. kilder. ib. 35 €.

Porcelæn fra Wien er ikke særlig kendt i Danmark og har aldrig været solgt eller samlet her i landet i nogen særlig udstrækning. Det kan måske til en vis grad forklares med, at Wienerporcelænet har et distinkt særpræg, hvor en overdådighed i dekorationer præget af kulørt farvevalg og megen forgyldning kombineret med en vis voldsomhed i det tidlige formvalg gør sig gældende på en måde, som måske ikke umiddelbart ligger nær dansk smag.

Ikke desto mindre blev en porcelænsproduktion grundlagt i Wien allerede i 1718, kun otte år efter at produktionen startede i Meissen, og til en vis grad baseret på industrispionage på Meissenfabrikken. Desuden "importeredes" flere betroede medarbejdere fra Meissen. Trods strenge forbud imod at røbe porcelænsfremstillingens hemmeligheder hjalp de med uvurderlig ekspertise i opbygning af porcelænsovne og fremstilling af en god porcelænsmasse samt glasurer. En produktion blev iværksat under kejserlig protektion og under ledelse af Claudius Innocentius Du Paquier. Under hans navn blev fabrikkens kendt i sin tidligste periode, inden den i flere rekonstruktioner blev drevet frem til 1864 og derefter lukket i en periode. I 1924 blev den genetableret, nu under navnet Augarten efter slottet af samme navn, hvor produktionen af wiener-porcelæn stadig fortsætter i dag.

Det hidtil mest omfattende og dybtgående forskningsbaserede værk om fabrikkens tidlige historie udkom i 2009 under redaktion af den amerikanske keramikforsker Meredith Chilton og under medvirken af en række østrigske og internationale forskere. Resultatet af deres undersøgelser blev et trebindsværk udgivet på tysk og engelsk i forbindelse med en udstilling på Metropolitan Museet i New York: *Fired by Passion. Barockes Wienerporzellan des Claudius Innocentius du Paquier*. Dette værk må stadig betragtes som hovedværket om fabrikken.

Nu markeres 300-året for en porcelænsfremstilling i Wien imidlertid med to ret forskellige nye udgivelser.

300 Jahre Wiener Porzellan ..... Wiens Museum für Angewandte Kunst, MAK, har udgivet en bog i forbindelse med en jubilæumsudstilling i museet på tysk og med engelsk paralleltekst. Det er en koncentreret fagbog, hvor 13 forskere, østrigske og internationale, i en række stofmættede og indholdsmæssigt meget forskellige specialartikler sætter fokus på nye aspekter af wienerporcelænet. Emnerne er i høj grad centreret om samlingsaspekter.

Flere forfattere skriver om, hvorledes fabrikkens samling efter lukningen i 1864 blev overdraget til MAK, og hvorledes den har været administreret der siden, bl.a. om, hvilke arkivalietyper, der er indgået. Andre forfattere skriver om bestemte privatsamlinger før og nu. Således skriver lederen af MAKs keramik- og glassamling, Rainald Franz, om et bestemt porcelænsgemak, som blev etableret i et greveligt bypalæ i Brno så tidligt som 1724. Via mellemstationer i flere andre privatpalæer kom det i 1912 til MAK. Her blev det genopbygget som et rum under navnet grev Dubsky gemakket efter en 1800-tals ejer. Under 2. verdenskrig måtte det nedtages for at blive nyinstalleret i 1947 og senest rekonstrueret i 1992. Andre artikler omhandler bestemte bestillinger af Wienerporcelæn. Rainald Franz skriver således om et pragtservice på mere end 200 dele, som kejser Frans I efter Wienerkongressen i 1820 forærede hertugen af Wellington. Andreas Gamerith fortæller den underholdende historie om, hvorledes en overdådig gave i form af et kolossalt figurtableau til dessertopdækning givet af kirken til en abbed for abbediet Zwettl i 1768, Rayner Kollmann, i anledning af 50-året for hans indvielse til kirken, nogle år efter blev set som en pinlig belastning for modtager og giver. Gaven bestod i et malet portræt, en komposition af Joseph Haydn og det overdådige porcelænsensemble, et bordplateau med en mængde figurer. Alle figurerne havde dog hedenske temaer med olympiske guder, amoriner og allegorier på kunstarter og videnskaber. Denne kombination blev accepteret som en kirkelig gave i barokken; men få år senere blev den anset som belastende hedensk i sit tilsnit. Andre korte artikler omhandler inspiration fra østasiatisk kunst på formgivningen i Wien og vekselvirkningen imellem former i sølv og porcelæn i den tidlige periode. Interessant er studiet af, hvordan flere medarbejdere fra fabrikken fik inspiration på rejser udenlands, og Errol Manners artikel, der omhandler porcelænsmageren Joseph Jakob Ringler. I 1750'erne rejste han fra Wienerfabrikken og var med til udbrede porcelænshemmeligheden under ophold på flere tyske fabrikker, bl.a. Künersberg og Höchst og siden Strasbourg.

Som det fremgår, har artiklerne stor emnespredning. Bogen må derfor ses som en faglig opfølgning og supplering af den hidtidige forskning på området, som den dels findes i det store New York katalog, dels i MAKs egne kataloger om wienerporcelæn fra 1904 og 1970.

Efter artiklerne følger en nyttig kronologisk oversigt over fabrikkens historie sammenholdt med andre europæiske fabrikker og samtidige historiske begivenheder. På de næste 130 sider findes et fornemt billedkatalog, virkelig en øjenfryd, omfattende værker fra fabrikkens grundlæggelse til 1864. Optagelserne er fine og giver et utrolig godt indtryk af, hvad Du Paquier og hans efterkommere formåede rent teknisk og stilistisk og hvilke motiver, man prioriterede fra barokken frem til nyklassicismen. Værket afsluttes med en omfattende og nyttig bibliografi, mens der savnes et indeks.

Ewig schön ..... Den anden bog er på tysk, og udgivet af porcelænsfabrikken Augarten selv og må betegnes som overvejende et billedværk med 12 kortere essays. Den fortløbende tekst i hvert essay er kronologisk disponeret og dykker ned i udvalgte tematikker i fabrikkens produktion: Figurer, blomsterdekorationer, båndornamentik, kineserier, antikiserende motiver inspireret af Pompei etc. Efter hver tekst følger et relateret billedafsnit. I modsætning til MAK bogen følger denne bog produktionen på Augarten helt op til de seneste år. Man får således et indtryk af stiludviklingen fra 1920'erne, hvor den bl.a. var inspireret af arkitekten Josef Hoffmann, via 30'ernes art deco stil og 1950'er funktionalisme i porcelæn med abstrakte dekorationer frem til de nyeste designeksperimenter fra fabrikken. De er i en mere enkel stil, der i nogen grad synes inspireret af nordisk design.

Teksten er skrevet af Claudia Lehner Jobst, en østrigsk kunsthistoriker, som gentagne gange i de forløbne år har skrevet om østrigsk porcelæn og emner fra 1700-tallet og som også bidrog til og var medredaktør af den nævnte New York publikation i 2009.

De kronologisk disponerede essays er faktamættede, og Lehner Jobst skriver i en personaliseret og flydende fortællestil, hvor miljøskildringer og citater fra breve og andre kilder indflettes i en kulturhistorisk

sammenhæng som baggrund for skildringen af porcelænshistorien, så tid, miljøet i Wien og centrale begivenheder står lyslevende for læseren.

Hvert essay indledes med et arkitekturfoto, hvor en porcelænsgenstand er placeret i en arkitektonisk ramme fra sin samtid og kommenteret kort af andre fagpersoner. Det er i og for sig en god ide, som desværre ikke er gennemført rigtig vellykket, da billederne mangler prægnans både i arkitekturvinkel, og fordi porcelænsgenstandene er gengivet dårligt belyst og på for stor afstand i rummene. I det hele taget er fotosiden efter denne anmelders mening lidt en akilleshæl i bogen på trods af, at den i høj grad er anlagt som en billedbog med helsidesoptagelser af keramikken. Alle keramikgenstande er gengivet i lidt kornede optagelser og vekslende størrelser. De er desuden fritskrabede og "flagrer" derfor lidt på det hvide papir, der får porcelænsfladen til at se snavset ud. Det er synd, og betyder at genstandenes tekstur og farvepragt ikke helt kommer til deres ret. Med de gode intentioner skal bogen således primært konsulteres for sin læseværdige tekst, mens billedsiden ikke bidrager på helt samme måde til at give danskere et fuldgyldigt indtryk af, hvad Wienerporcelæn er og har været igennem 300 år.

Til slut bør det nævnes, at Augartenfabrikken i 2011 åbnede et porcelænsmuseum på fabrikken som til stadighed vokser og kan anbefales til at give et "hands on" indtryk af wiener porcelæn.

Ulla Houkjær
Designforsker, mag. art. og cand. mag.

Anmeldes i keramiske noter 50/2019

Rose Eken Artefacts. Af Rose Eken. Booklab [Website: www.booklab.dk], Skanderborg 2018. 228 s. ill. noter. dansk og engelsk tekst. ib. oplag 500. 295 kr.

Rose Eken · Afterbeat. Horsens Kunstmuseums Forlag [Website: https://www.horsenskunstmuseum.dk], Horsens 2018. 78 s. ill. 125 kr.

Gitte Jungersen · Ceramic Works. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2018. 140 s. ill. litt. noter. engelsk og dansk tekst. hf. 34 €.

Jais Nielsen - Epos i ler. Red. af Christina Rauh Oxbøll og Pia Wirnfeldt. Clay Keramikmuseum Danmark [Website : https://claymuseum.dk], Middelfart 2018. 208 s. ill. litt. noter. ib. 350 kr.

En bid af paradis - Bjørn Wiinblad og hans tid. Af Heidi Laura. Gads Forlag [Websitet: www.gad.dk], København 2018. 330 s. ill. noter. register. ib. 350 kr.

bøger og kataloger sælges

Litteratur om danske keramikere, fx Thorvald Bindesbøll, Gutte Eriksen, Jean René Gauguin, Niels Hansen Jacobsen, Karl Hansen Reistrup, Knud Kyhn, Jais Nielsen, Erik Nyholm, Patrick Nordström, Axel Salto, Nils Thorsson, Gertrud Vasegaard og Bjørn Wiinblad samt mange andre også flere af de næsten glemte, herunder mange småtryk. Derudover litteratur om Aluminia, Bing & Grøndahl, Hjorth, P. Ipsens Enke, Den kongelige Porcelainsfabrik, Knabstrup Lervarefabrik, Kählers Værksted og Saxbo m.fl. Kontakt Gunnar Jakobsen, tlf: 61 72 05 30 eller email: gj.ccta@post.tele.dk.

værkstedskeramik købes

Keramik af Gutte Eriksen, Lisbeth Munch-Petersen, Christian Poulsen, Inger Rokkjær og Gertrud Vasegaard købes af privat samler. Henvendelse: Jens Bukh, tlf.: 22 62 28 13 eller email: j.d.bukh@gmail.com.

Medlemsarrangementer i Keramikkens Venner

Arrangement:	***Værkstedsbesøg hos Beate Andersen***
Dato:	onsdag den 3. april 2019, kl 17.00-19.00.
Mødested:	Beate Andersen, Tokkekøbvej 31, 3450 Allerød.
Arrangør:	Peter Nedergaard.
Kontaktperson:	Carsten Groth.
Deltagertal:	Maksimum 15 deltagere efter først til mølle-princippet. Medlemmer har fortrinsret.
Pris:	60 kr. pr. person.
Arrangementsnr.:	2019-2.
Tilmelding:	Tilmelding er nødvendig og sker per email til arrangement@keramikkens-venner.dk eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren og samtidig betaling til Keramikkens Venners konto i Danske Bank. Tilmelding er først accepteret, når deltagergebyret er indgået på foreningens konto. Tilmelding og betaling senest mandag den 25. marts 2019. Husk på email og ved betaling at anføre dit navn i posteringslinjen til modtageren samt arrangementets nummer.

Arrangement:	***Besøg hos keramiksamleren Carl Peter Sander - "Sandercollection" samt værkstedsbesøg hos keramikeren Lisbeth Voigt Durand.*** AFLYST
Dato:	Lørdag den 27. april, kl 10.00-15.00.
Program:	Carl Peter Sander har plads til 10 personer ad gangen, så hvis vi bliver flere end 10 deltagere på turen laver vi to hold. Halvdelen tager "Sandercollection" og den anden halvdel tager værkstedsbesøg hos Lisbeth Voigt Durand. Efter fælles frokost "bytter" vi så udflugtsmål.
Mødested 1:	Fredericia-området. Det præcise mødested er ikke helt fastlagt og adressen vil derfor først blive fremsendt til deltagerne, når tilmeldingsfristen er udløbet.
Mødested 2:	Lisbeth Voigt Durand, Hedevej 62, 6051 Almind.
Frokost:	Kl.12.00-13.00.
Arrangør:	Helle Bovbjerg og Carsten Groth.
Deltagertal:	Maksimum 20 deltagere efter først til mølle-princippet. Medlemmer har fortrinsret.
Pris:	60 kr. pr. person.
Arrangementsnr.:	2019-3.
Tilmelding:	Tilmelding er nødvendig og sker per email til arrangement@keramikkens-venner.dk eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren og samtidig betaling til Keramikkens Venners konto i Danske Bank. Tilmelding er først accepteret, når deltagergebyret er indgået på foreningens konto. Tilmelding og betaling senest mandag den 15. april 2019. Husk på email og ved betaling at anføre dit navn i posteringslinjen til modtageren samt arrangementets nummer.
Transport:	Anfør venligst i mailen ved tilmeldingen, om du har ekstra pladser i bilen eller om du søger kørelejlighed.

Sandercollection: *Carl Peter Sander* begyndte at samle på keramik i 2007, da den daværende Rødeled samling blev sat til salg hos Lauritz.com i Næstved, så det var Kähler, der startede hans samling. Sander arbejdede over hele landet og havde derfor mulighed for at besøge alt, hvad der kom forbi på hans vej for at finde noget til samlingen. Dengang kunne det endnu lade sig gøre at finde keramik til rimelige priser. Samleriet tog til og i dag består samlingen af ca. 9.-10.000 stykker hvoraf ca. 5.000 står fremme. Resten er på lager eller i Sanders private bolig. De 5.000 stykker keramik, som vi vil kunne nyde synet af, repræsenterer ca. 80 keramikere, nulevende som afdøde. Carl Peter Sander samler stadig og kan ikke lade være med at samle, men er blevet mere kræsen. Han kender en stor del af de nulevende keramikere og samlingen består af dansk, svensk, finsk og norsk keramik.

Lisbeth Voight Durand: *Lisbeth Voigt Durand* er uddanet pottemager 1969 og har studeret på Istituto per la Ceramica Faenza i Italien 1969-1971. Fra 1971 var hun ansat ved Keramisk afdeling på Kunsthåndværkerskolen i Kolding/Designskolen Kolding og afdelingens fagleder fra 1991 frem til den lukkede i 2007.

Stentøj og porcelæn er det materiale Lisbeth Voigt Durand arbejder med, når hun sidder ved sin drejeskive og formgiver skåle, krukker og fade etc. Hun lader sig inspirere af sit arbejde med glasurundersøgelser, hvor hun laver et analytisk arbejde og bruger ofte aske i sine glasurer. Ud fra de resultater hun opnår, arbejder hun med formgivning, der fremhæver glasuren og hvor glasuren understøtter formen. Lisbeth Voight Durands værker bliver brændt i gasovn til 1300° C i reducerende atmosfære og oxyderende i el ovn til 1300° C.

Arrangement:	***Særrundvisning på udstillingen "Salto · Stentøjsmesteren" på Øregaard Museum*** *uden for ordinær åbningstid.*
Dato og mødetidspunkt:	Lørdag den 11. maj 2019, kl 11.00-12.00. Vi mødes kl 10.50 foran Øregaard Museum.
Mødested:	Øregaard Museum, Ørehøj Alle 2, 2900 Hellerup. Website: http://oregaard.dk.
Arrangør:	Peter Nedergaard.
Deltagertal:	Maksimum 20 deltagere efter først til mølle-princippet. Medlemmer har fortrinsret.
Pris:	120 kr. pr. person. Entré er inkluderet i prisen.
Arrangementsnr.:	2019-4.
Tilmelding:	Tilmelding er nødvendig og sker per email til arrangement@keramikkens-venner.dk eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren og samtidig betaling til Keramikkens Venners konto i Danske Bank. Tilmelding er først accepteret, når deltagergebyret er indgået på foreningens konto. Tilmelding og betaling senest torsdag den 25. april 2019. Husk på email og ved betaling at anføre dit navn i posteringslinjen til modtageren samt arrangementets nummer.
Udstillingen:	Udstillingen er udvidet i forhold til udstillingen på Clay Danmarks Keramikmuseum, idet andre af Axel Saltos arbejder er medtaget udover at der er kommet yderligere fine keramiske værker til fra en af de største private samlinger af Axel Saltos keramik.

Arrangement:	***Åbning af Keramikkens Venners 25 års jubilæumsudstilling "Yndlingsværker"***
Dato og mødetidspunkt:	Fredag den 31. maj 2019, kl 15.00.
Sted:	Clay Keramikmuseum Danmark, Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart. Website: www.claymuseum.dk.
Deltagere:	Alle medlemmer er velkomne med ledsager til åbningen.
Pris:	Gratis adgang fra kl. 14.30.
Arrangementsnr.:	2019-5
Tilmelding:	Ingen.
Udstillingen:	18 medlemmer af Keramikkens Venner udstiller ca. 50 stykker af deres yndlingskeramik fra det 20. århundrede i anledning af det tilstundende jubilæum.

Arrangement:	***Særrundvisning ved Carsten Bagge Lausten på udstillingen "100 års dansk keramik"***
Dato og mødetidspunkt:	Fastsættes senere. Annonceres på www.keramikkens-venner.dk og i nyhedsbrevet.
Mødested:	Sophienholm, Nybrovej 401, 2800 Kongens Lyngby. Website: http://sophienholm.dk.
Arrangør:	Jens Bukh.
Arrangementsnr.:	2019-6.
Udstillingen:	Udstillingen, der dokumenterer keramikkens historie, vitalitet og diversitet fra Thorvald Bindesbøll og frem, er baseret på nogle store privatsamlinger samt museumslån.

Medlemsarrangementer i Keramikkens Venner (fortsat)

Arrangement:	***Værkstedsbesøg hos keramikerne Barbro Åberg, Lotte Westphael og Pernille Pontoppidan Pedersen***
Dato:	Onsdag den 2. november 2019.
Mødested 1:	Kl 11.00 Barbro Åberg, Skovstien 7, 8680 Ry.
Mødested 2:	Kl 13.00 Lotte Westphael, Bomholtgård, Bomholtvej 10, 8680 Ry og derfra til
Mødested 3:	Pernille Pontoppidan Pedersen, Buskhedevej 33, 8600 Silkeborg.
Frokost:	Mulighed for at bestille sandwich á 60 kr.
Arrangør:	Helle Bovbjerg.
Deltagertal:	Maksimum 18 deltagere efter først til mølle-princippet. Medlemmer har fortrinsret.
Pris:	60 kr. pr. person.
Arrangementsnr.:	2019-7.
Transport:	Anfør venligst i mailen ved tilmeldingen, om du har ekstra pladser i bilen eller om du søger kørelejlighed, herunder specielt transport fra Silkeborg Station og mellem værkstederne.
Tilmelding:	Tilmelding er nødvendig og sker per email til arrangement@keramikkens-venner.dk eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren og samtidig betaling til Keramikkens Venners konto i Danske Bank. Tilmelding er først accepteret, når deltagergebyret er indgået på foreningens konto. Tilmelding og betaling senest fredag den 22. oktober 2019. Husk på email og ved betaling at anføre dit navn i posteringslinjen til modtageren samt arrangementets nummer.
Barbro Åberg:	Barbro Åberg (f. 1958) har en forkærlighed for enkle, nærmest arketypiske former, som er bygget op af myriader af mindre dele. Lysets invirkning på de flettede værker, er også en vigtig medspiller i hendes skulpturer. Farveskalaen er afdæmpet, og værkernes overflader består hovedsagelig af forskellige Terra Sigillata (en finkornet begitning) eller indfarvet ler. Skulpturerne er opstået ud fra en personlig insisteren på at fra starten af udvikle et helt eget formsprog. Med udgangspunkt i blandt andet mikroskopiske fossiler, billeder fra naturvidenskabelig forskning, arkitektur- og ingeniørkunst samt egne fotos og skitser kombineret med tanker om tid, erindring og livets gang, opnås et sæligt keramiskt udtryk, som er Barbro Åbergs eget personlige "fingeraftryk". Værkerne viser en sammensmeltning af natur og kultur, inspirationskilde og fantasi, mønstre og organiske strukturer. Når de kombineres med tanker om tid, erindringer, relationer og livets gang skabes referencer til menneskets kultur og naturens gang. Website: http://www.barbroaberg.com.
Lotte Westphael:	Lotte Westphael (f. 1965) er uddannet på Linjen for Keramik og Glas på Kunsthåndværkerskolen i Kolding 1988-1992 og Institut for Unika 1992-1993. Derudover flere længere ophold på værksteder i Japan. Lotte Westphael arbejder med helt tynde unika-"beholdere" i porcelæn, som hun kalder Synkoper. Lotte Westphael laver geometriske mønstre i porcelæn i, og henter inspiration fra vævede tekstiler. Synkopernes dekoration er gennemgående på begge sider, så der opstår et samspil mellem vasens indre og ydre. Synkoperne er lavet i pladeteknik, og Lotte Westphael har udviklet en teknik, hvor hun skærer og samler porcelænet på en særlig måde. Lotte Westphael arbejder serielt, og Synkoperne er et resultat af detaljeret planlægning. Under værkstedsbesøget vil Lotte Westphael fortælle om sin inspiration og sin designproces. Instagram@lottewestphael.
Pernille Pontoppidan Pedersen:	Har jeg lavet en kantet kasse i ler, får jeg lyst til at montere en blød, bølget elefantlignende snabel på den for derefter at føre den tilbage til en statisk pind. Min form udvikler sig konstant og svinger i pendulfart mellem orden og kaos, det organiske og statiske. Leret som materiale vækker konstant min nysgerrighed og giver mig lyst til at undersøge, hvordan kroppen interagerer med materialet i processen kontra den færdige form.

Leret husker mit aftryk og ikke er et ignorant, men et ganske imødekommende materiale. Og så finder jeg det dybdegående kendskab til ét materiale tillokkende.

Keramik, som materiale er interessant, da jeg føler mig stimuleret. Det tager min rastløshed. Samtidig giver det mig en lyst til at lave former og overflader, som kommunikerer til vores sanser og begrebsapparat. Jeg ønsker at alle sanser bliver stimuleret i mødet med værkerne, som lige dele antiæstetisk og utrolig indtagende. Website: https://pernillepontoppidan.com.

Arrangement: ***Dansk værkstedskeramik. Foredrag ved Bodil Busk Laursen***
Bodil Busk Lauersen, tidligere direktør for Designmuseum Danmark, forfatter til bestandskataloget *Dansk Værkstedskeramik 1950-2010 i Designmuseum Danmark*, fortæller om værkstedskeramikken, som den har udviklet sig i Danmark fra midten af det 20. århundrede frem til i dag.

Dato og mødetidspunkt: Efteråret 2019. Annonceres i *keramiske noter 50/2019* og på www.keramikkens-venner.dk.

Mødested: Annonceres i *keramiske noter 50/2019* og på www.keramikkens-venner.dk.

Andre arrangementer: Bestyrelsen arbejder løbende med nye arrangementer, som man kan holder sig orienteret om på www.keramikkens-venner.dk, i nyhedsbrevet eller på facebook.

Bestyrelse:
Jens Drachmann Bukh, formand
Gunnar Jakobsen, næstformand
Carsten Groth, sekretær
Helle Bovbjerg, kasserer
Peter Nedergaard
Barbro Haar, suppleant
Jørn Sparre, suppleant

Formand:
Jens Drachmann Bukh
Tlf 22 62 28 13
formand@keramikkens-venner.dk

Sekretær:
Carsten Groth
Tlf 41 57 88 18
sekretaer@keramikkens-venner.dk

Kasserer:
Helle Bovbjerg
Tlf 20 12 70 93
kasserer@keramikkens-venner.dk
Bank: Danske Bank reg nr 1551
kontonr 9 46 17 87

Tilmelding til arrangementer:
Tlf 40 53 44 55
arrangement@keramikkens-venner.dk

www.keramikkens-venner.dk
www.facebook.com/keramikkensvenner
"keramiske noter" udgives af "Keramikkens Venner" siden 1995 og udkommer to gange årligt, henholdsvis ultimo marts og primo september.

ISSN 1603-0664
Redaktør af "keramiske noter 49/2019" er ***Gunnar Jakobsen*** *med tak til de, der har leveret anmeldelser til dette nummer samt til Barbro Haar for gode kommentarer. Redaktionen afsluttet 19/03/19. Rev. 09/04/19.*
© keramiske noter